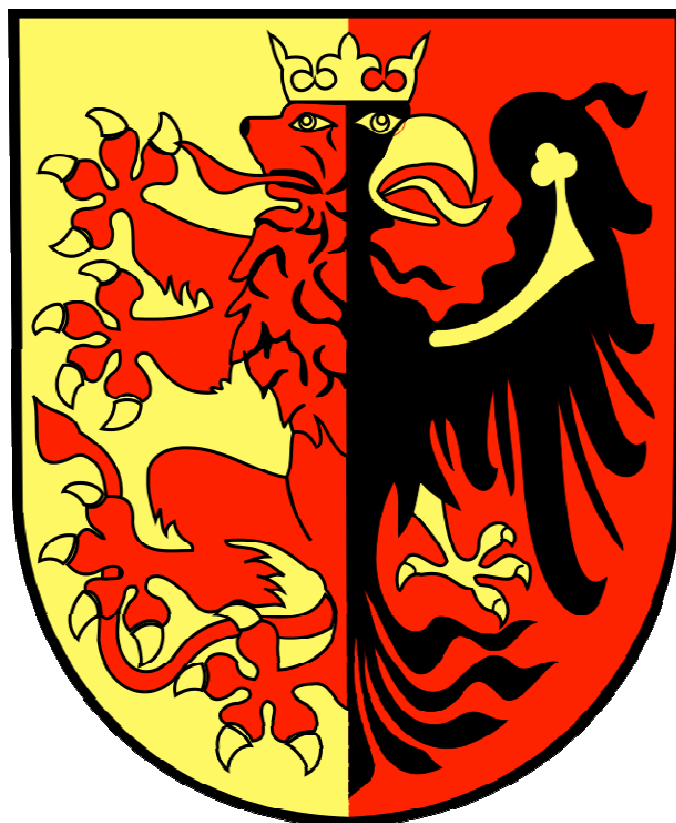

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU SIERADZKIEGO NA LATA 2016-2023

Sieradz, 2016

SPIS TREŚCI

Zespół ds. opracowania Strategii rozwoju powiatu sieradzkiego	4
WSTĘP.....	5
CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	7
1. Uwarunkowania	7
1.1. Uwarunkowania przestrzenne i sieć osadnicza	7
1.2. Środowisko i zasoby naturalne	9
2. Sfera społeczna.....	16
2.1. Demografia	16
2.2. Zasoby kulturowe i kapitał społeczny.....	22
2.3. Problemy społeczne.....	25
3. Sfera gospodarcza	29
3.1. Przedsiębiorczość	29
3.2. Rolnictwo i leśnictwo.....	32
3.3. Przemysł.....	39
3.4. Usługi	40
3.5. Rynek pracy	43
3.6. Atrakcyjność inwestycyjna powiatu	49
4. Infrastruktura techniczna	50
4.1. Infrastruktura komunikacyjna i telekomunikacyjna	51
4.2. Infrastruktura komunalna.....	54
4.3. Infrastruktura energetyczna, w tym gazowa.....	56
4.4. Infrastruktura ochrony środowiska	58
4.5. Planowanie przestrzenne	59
5. Infrastruktura społeczna	60
5.1. Oświata	60
5.2. Instytucje kultury.....	70

5.3.	Sport, turystyka i rekreacja.....	73
5.4.	Ochrona zdrowia	74
5.5.	Pomoc społeczna	75
6.	Zarządzanie.....	79
6.1.	Analiza budżetu powiatu	79
6.2.	Planowanie strategiczne.....	80
6.3.	Bezpieczeństwo publiczne.....	81
7.	Analiza SWOT	84
7.1.	Mocne strony.....	84
7.2.	Słabe strony	86
7.3.	Szanse	87
7.4.	Zagrożenia.....	88
	CZĘŚĆ PROGRAMOWA	89
8.	Wizja powiatu sieradzkiego w 2023 roku.....	89
9.	Misja powiatu sieradzkiego.....	89
10.	Cele strategiczne	89
11.	Cele operacyjne.....	91
11.1.	Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju osadnictwa, konkurencyjności przedsiębiorstw oraz nowych inwestycji na terenie powiatu	91
11.2.	Rozwój powiatu w oparciu o zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych w ramach obszarów funkcjonalnych.....	92
11.3.	Wzrost zatrudnienia i aktywizacja lokalnego rynku pracy.....	93
11.4.	Rozwój systemu pomocy społecznej, wspieranie rodziny i włączenie społeczne osób zagrożonych marginalizacją.....	95
11.5.	Integracja samorządów i mieszkańców Ziemi Sieradzkiej, dbanie o jej dziedzictwo kulturowe, wspieranie aktywności obywatelskiej mieszkańców	99
12.	Ocena zgodności wytyczonych celów z innymi dokumentami strategicznymi.....	100
12.1.	Strategia Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.....	109

12.2.	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności...	109
12.3.	Strategia Rozwoju Kraju 2020.....	110
12.4.	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.....	110
12.5.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie 111	
12.6.	Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.....	111
12.7.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.....	112
12.8.	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Łódzkiego	113
BIBLIOGRAFIA		114
Dokumenty strategiczne, analizy, raporty i inne publikacje		114
Strony internetowe		115

ZESPÓŁ DS. OPRACOWANIA STRATEGII ROZWOJU POWIATU SIERADZKIEGO

Imię i nazwisko	Stanowisko	Instytucja
Koordinator opracowania Strategii		
Paweł Legeziński	Naczelnik	Wydział Funduszy Europejskich, Promocji i Rozwoju
Grupa ds. inwestycji i gospodarki		
Paweł Jackowski	Kierownik Referatu	Wydział Funduszy Europejskich, Promocji i Rozwoju, Referat ds. zamówień publicznych i inwestycji
Iwona Piekarczyk	Skarbnik Powiatu	Starostwo Powiatowe
Robert Piątek	Dyrektor	Powiatowy Zarząd Dróg w Sieradzu
Grupa ds. włączenia społecznego		
Katarzyna Grochowicka	Inspektor	Wydział Spraw Społecznych
Krystyna Marcińczak	Dyrektor	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu
Bogusława Pawlak-Skorupa	Główny Specjalista	Wydział Organizacyjny i Spraw Obywatelskich
Urszula Puławska-Krzystanek	Dyrektor	Powiatowy Urząd Pracy w Sieradzu
Grupa ds. planowania przestrzennego i ochrony środowiska		
Roman Dąbek	Inspektor	Wydział Organizacyjny i Spraw Obywatelskich
Marek Szymczak	Naczelnik	Wydział Architektury i Budownictwa
Grupa ds. oświaty i kultury		
Halina Barden	Inspektor	Wydział Spraw Społecznych
Elżbieta Cieślak	Naczelnik	Wydział Spraw Społecznych
Andrzej Domański	Główny Specjalista	Wydział Spraw Społecznych
Małgorzata Kamińska-Chruścicka	Dyrektor	Zespół Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół i Placówek Oświatowo-Wychowawczych w Warcie
Eksperti zewnętrzni		
dr Marek Chrzanowski		MCC Grupa Sp. z o. o.
Joanna Chrzanowska		MCC Grupa Sp. z o. o.
Wojciech Kirejczyk		MCC Grupa Sp. z o. o.
Joanna Korpikiewicz		MCC Grupa Sp. z o. o.

WSTĘP

Strategia Rozwoju Powiatu Sieradzkiego na lata 2016-2023 jest głównym dokumentem strategicznym wyznaczającym ramy i kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego w długim okresie. Opracowanie Strategii daje możliwość spojrzenia na powiat, jego uwarunkowania, zasoby i możliwości rozwoju z szerszej perspektywy. Okres planowania przypada na lata 2016-2023 i wykracza poza zasięg jednej kadencji władz samorządowych czy ramy sporządzanych przez samorządy dokumentów planistycznych takich jak wieloletnie plany inwestycyjne i różnego rodzaju programy; jest również zbieżny z perspektywą finansową Unii Europejskiej (uwzględniając zasadę wydatkowania środków n+3). Takie podejście pozwala dostrzec wyzwania czekające powiat w dalszym horyzoncie czasowym oraz szanse, których wykorzystanie będzie możliwe w przyszłości pod warunkiem podjęcia koniecznych działań już dziś. Planowanie długofalowe umożliwia również zdiagnozowanie problemów strukturalnych powiatu i rozpoczęcie działań, których realizacja często zajmuje wiele lat (np. związanych z problemami demograficznymi i ich skutkami). Pozwala też odpowiednio wcześniej dostrzec zagrożenia zewnętrzne, a tym samym znacząco ograniczyć prawdopodobieństwo ich wystąpienia lub skalę negatywnego oddziaływania.

Proces budowania i realizacji strategii rozwoju dzieli się na trzy zasadnicze części: diagnostyczną, programową i wdrożeniową, przy czym kolejne etapy następują po sobie. Punktem wyjścia jest przeprowadzenie analizy sytuacji w powiecie, określenie jego słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń wynikających z otoczenia zewnętrznego (czemu służy analiza SWOT). W niniejszej Strategii część diagnostyczną podzielono na sześć obszarów tematycznych:

- Uwarunkowania przestrzenne i przyrodnicze;
- Sfera społeczna;
- Sfera gospodarcza;
- Infrastruktura techniczna;
- Infrastruktura społeczna;
- Zarządzanie.

Niekiedy omawiane tematy dotyczą kilku obszarów (np. bezrobocie, które jest zjawiskiem istotnym dla gospodarki, ale również ważnym problemem społecznym) - w takiej sytuacji, dla zachowania przejrzystości dokumentu, zostały one arbitralnie przyporządkowane do jednego rozdziału.

Proces opracowania diagnozy stanu powiatu sieradzkiego rozpoczęto od analizy danych źródłowych: danych statystycznych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny w Banku Danych Lokalnych, sprawozdań jednostek organizacyjnych powiatu, raportów branżowych i dokumentów strategicznych gmin na terenie powiatu i jednostek nadrzędnych (pełna lista dokumentów źródłowych zamieszczona jest w bibliografii na końcu Strategii). Następnie przeprowadzono spotkania Zespołu ds. opracowania Strategii, które odbyły się w czterech podgrupach: ds. inwestycji i gospodarki, ds. włączenia społecznego, ds. planowania przestrzennego i ochrony środowiska oraz ds. kultury i oświaty. Zespół powołany przez Starostę Sieradzkiego składał się z przedstawicieli Starostwa Powiatowego i najważniejszych instytucji działających na szczeblu powiatowym. Wnioski płynące z danych źródłowych i spotkań Zespołu wzbogacono wynikami badań ankietowych przeprowadzonych wśród

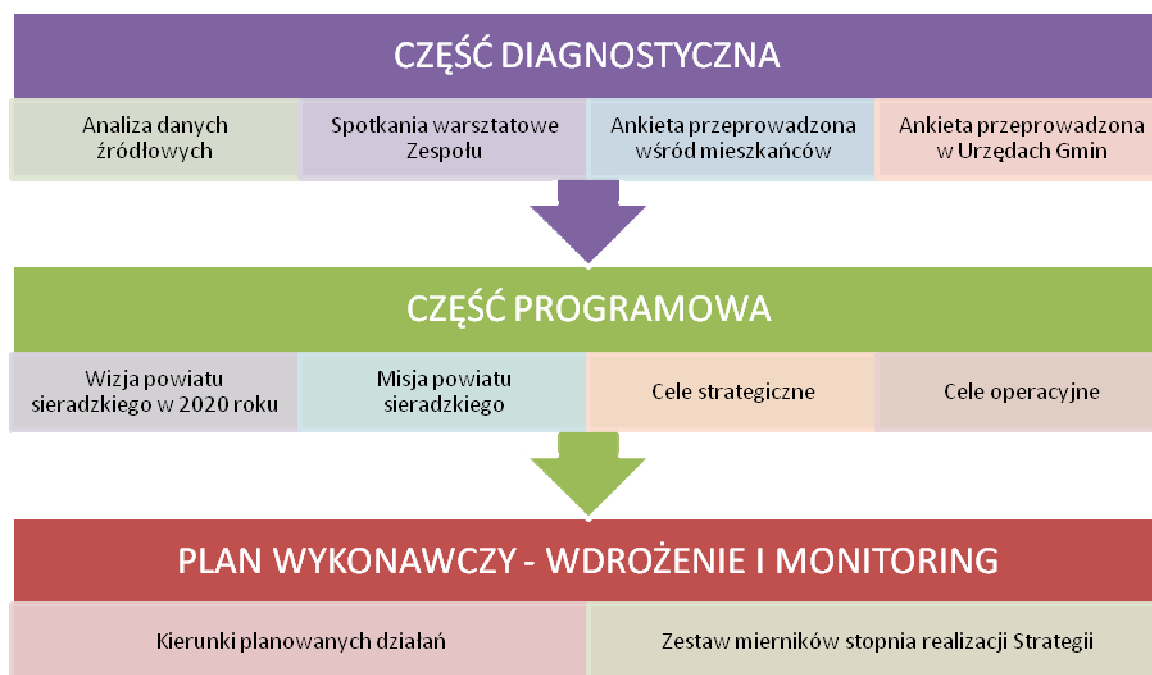
mieszkańców oraz przedstawicieli kierownictwa urzędów gmin z terenu powiatu. Ponadto przeprowadzono konsultacje społeczne projektu Strategii, w trakcie których wszyscy mieszkańcy powiatu mogli zapoznać się z dokumentem oraz zgłosić swoje uwagi i sugestie.

Diagnoza problemów i wyzwań rozwojowych stojących przed powiatem sieradzkim pozwoliła sformułować wizję powiatu na koniec okresu realizacji Strategii, misję określającą wartości, którymi kierują się pracownicy starostwa i jednostek mu podległych oraz cele strategiczne i operacyjne. Wyznaczając cele strategiczne pamiętano o zachowaniu ich spójności z celami wytyczonymi przez nadrzędne dokumenty strategiczne.

Ostatnim etapem prac będzie wdrożenie i realizacja opracowanej Strategii. W tym celu nakreślono kierunki działań, które muszą zostać podjęte, aby określone cele rozwojowe zostały zrealizowane. Załącznikiem do Strategii jest plan wykonawczy, który zawiera informację o potencjalnych realizatorach i beneficjentach planowanych działań oraz źródłach ich finansowania. Aby móc na bieżąco kontrolować postępy w realizacji postawionych celów opracowano system monitoringu, na który składa się zestaw mierników. Każdemu z celów operacyjnych przypisano jeden lub kilka wskaźników.

Proces opracowania dokumentu przedstawiono na poniższym schemacie.

Rysunek 1. Schemat procesu opracowania i wdrożenia Strategii rozwoju powiatu sieradzkiego

Źródło: opracowanie własne.

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

1. UWARUNKOWANIA

Uwarunkowania przestrzenne i środowisko naturalne w ogromnym stopniu wpływają na możliwości rozwoju lokalnego. W tej części diagnozy zwrócono uwagę na ogólne położenie powiatu, ukształtowanie sieci osadniczej oraz posiadane zasoby naturalne. Należy jednak pamiętać, że większość tych czynników pozostaje poza wpływem władz samorządowych, którym pozostaje jedynie zrównoważone ich wykorzystanie.

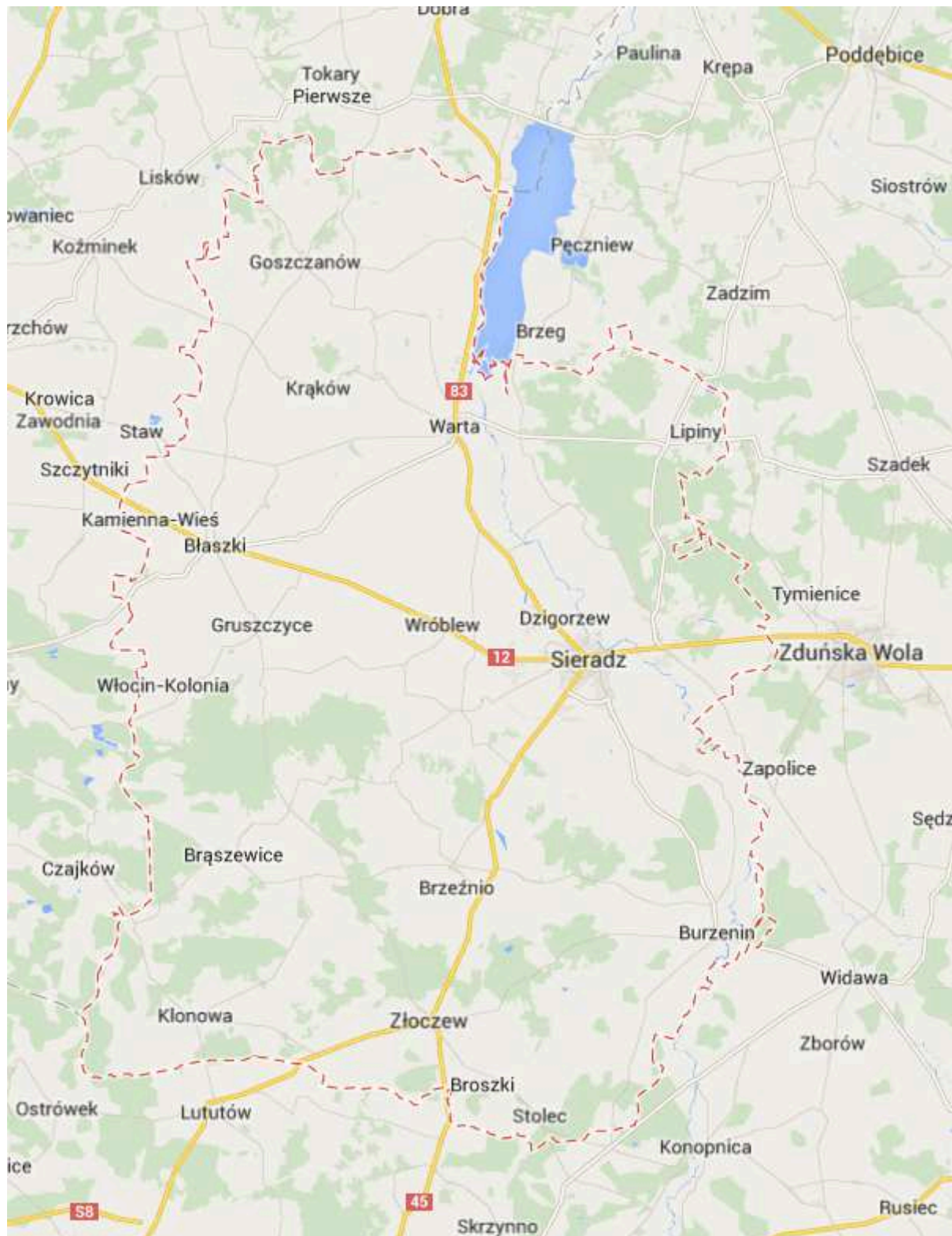
1.1. UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE I SIEĆ OSADNICZA

Powiat sieradzki leży w centralnej Polsce, w zachodniej części województwa łódzkiego. Powiat zajmuje powierzchnię 1491 km² i jest największym powiatem w województwie. Miasto powiatowe oddalone jest o około 64 km od Łodzi.

Ze względu na swoje położenie powiat odgrywa ważną rolę tranzytową w strukturze przestrzennej kraju i regionu. Przez teren powiatu przebiegają ważne ciągi komunikacji drogowej i kolejowej. Oddana do użytku w ostatnich latach autostrada A2 przejęła część ruchu w kierunku wschód-zachód jednak biegnąca przez teren powiatu droga ekspresowa S-8 (Białystok-Wrocław) przywraca Sieradzowi funkcję tranzytową dla ruchu drogowego oraz podnosi atrakcyjność powiatu dla inwestycji w centra logistyczne i obsługi ruchu drogowego.

Administracyjnie powiat dzieli się na 11 jednostek: miasto Sieradz, gminy miejsko-wiejskie, tj. Błaszki, Warta i Złoczew (z siedzibami gmin w miastach o tych samych nazwach) oraz gminy wiejskie: Brąszewice, Brzeźnio, Burzenin, Goszczanów, Klonowa, Sieradz i Wróblew. Największą gminą jest Warta (254 km², w jej skład wchodzi część Zbiornika Jeziorsko), najmniejszą natomiast Klonowa (95 km²), nie licząc gminy miejskiej Sieradz o powierzchni 51 km². W gminach powiatu sieradzkiego są 292 sołectwa obejmujące łącznie 393 miejscowości wiejskie.

Rysunek 2. Mapa powiatu sieradzkiego

Źródło: www.maps.google.pl.

Według danych GUS w powiecie sieradzkim znajduje się ponad 39 tysięcy mieszkań, czyli na 1000 osób przypada 325 mieszkań. To mniej niż wynosi wartość tego wskaźnika dla województwa łódzkiego (395) i całego kraju (360). Mniejsza jest również średnia liczba pokoi przypadająca

na 1 mieszkańca -1,3 w powiecie w porównaniu do 1,4 w regionie i kraju. Mimo to średnia wielkość mieszkania w przeliczeniu na 1 osobę jest na wszystkich poziomach podobna i wynosi 26 m² powierzchni użytkowej.

1.2. ŚRODOWISKO I ZASOBY NATURALNE

Powiat sieradzki położony jest w obrębie makroregionu Nizina Południowowielkopolska i wchodzi w skład mezoregionów: Wysoczyzny Tureckiej, Kotliny Sieradzkiej, Wysoczyzny Łaskiej, Kotliny Grabowskiej, Wysoczyzny Złoczewskiej oraz Kotliny Szczercowskiej. Obszar powiatu charakteryzuje się mało urozmaiconą rzeźbą terenu określaną jako płasko równinna oraz niskofalista i nisko pagórkowata. Różnica wysokości nie przekracza 25-30 metrów. Niewielkie obszary w południowo-wschodniej i środkowej części powiatu zaliczyć można do typu rzeźby falistej i pagórkowatej. Przeważająca część powiatu leży na wysokości 140-170 m n. p. m. Poza terenami miejskimi powiat ma charakter rolniczy - niemal 70% powierzchni powiatu zajmują gospodarstwa rolne, a jedną piątą powierzchni zajmują lasy.

Przez teren powiatu przepływa Warta - trzecia największa rzeka w Polsce, nad którą zlokalizowane są miasta Sieradz i Warta. Długość biegu rzeki przez teren powiatu to 71 km. Istotnym zasobem powiatu sieradzkiego jest Zbiornik Jeziorsko utworzony w 1986 roku poprzez budowę wysokiej na 12 metrów zapory w Skęczniewie na rzece Warcie. Jeziorsko ma powierzchnię 42,3 km² i jest największym zbiornikiem wodnym w województwie łódzkim. Celem utworzenia zapory była regulacja biegu rzeki i nawadnianie użytków rolnych. Powstałe spiętrzenie wody jest również wykorzystywane do wytwarzania energii w elektrowni wodnej. Oprócz funkcji retencyjnej i energetycznej zbiornik służy również rekreacji i ochronie przyrody. Dolina rzeki Warty i Zbiornik Jeziorsko wchodzi w skład obszaru funkcjonalnego o znaczeniu regionalnym¹. Obszar ten wyróżniają atrakcyjne walory przyrodnicze i kulturowe, które dają podstawę do rozwoju turystyki aktywnej, kulturowej i uzdrowiskowej.

¹ Zarząd Województwa Łódzkiego, Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, Łódź 2013.

Rysunek 3. Zalew Próba

Źródło: Starostwo Powiatowe w Sieradzu.

1.2.1. STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Wody powierzchniowe

Według badań prowadzonych w latach 2010-2012² i powtórnie w 2013³ i 2014⁴ roku przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, stan jednolitych części wód rzek na odcinkach na terenie powiatu jest zły. Jedynie jakość wód Zbiornika Jeziorsko oceniono pozytywnie. Na ogólną ocenę stanu wód składa się ocena stanu i potencjału ekologicznego, chemicznego oraz spełnienie wymogów stawianych obszarom chronionym. Oprócz Warty i Zbiornika Jeziorsko, żadna z badanych rzek na terenie powiatu nie spełnia warunków ostatniego rodzaju, zaś wyniki pozostałych badań zaprezentowano poniżej⁵:

- Rzeką Warta: stan ekologiczny umiarkowany, stan chemiczny dobry;
- Niniwka (prawy dopływ Warty): stan ekologiczny umiarkowany, stanu chemicznego nie badano;
- Myja (lewy dopływ Warty): stan ekologiczny umiarkowany, stanu chemicznego nie badano;
- Żeglina (lewy dopływ Warty): stan ekologiczny umiarkowany, stanu chemicznego nie badano;
- Trojanówka (prawy dopływ Prosy): stan ekologiczny zły, stanu chemicznego nie badano;
- Dopływ z Inczewa (lewy dopływ Warty): stan ekologiczny słaby, stan chemiczny dobry;
- Zbiornik Jeziorsko: stan i potencjał ekologiczny dobry, stan chemiczny dobry;
- Zalew Próba: stan ekologiczny umiarkowany, stanu chemicznego nie badano.

² Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, „Komunikat o stanie jakości wód powierzchniowych województwa łódzkiego badanych w latach 2010-2012”, Łódź 2013.

³ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, „Komunikat o stanie jakości wód powierzchniowych województwa łódzkiego badanych w 2013 roku”, Łódź 2014.

⁴ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, „Komunikat o stanie jakości wód powierzchniowych województwa łódzkiego badanych w 2014 roku”, Łódź 2015.

⁵ Zaprezentowano możliwie najbardziej aktualne dane, dotyczące pomiarów z lat 2010-2013 i pochodzące z dwóch cytowanych powyżej źródeł.

Ocena jakości wód powierzchniowych powiatu sieradzkiego zbliżona jest do sytuacji w całym województwie, gdzie na 113 badanych w latach 2010-2012 jednolitych części wód zły stan wskazano w 93. Spośród 72 badanych w 2013 roku jednolitych części wód ich stan oceniono na zły w 65 przypadkach.

Głównymi źródłami antropogenicznych zanieczyszczeń wód na terenie powiatu są odprowadzane do wód surowe lub nie w pełni oczyszczone ścieki komunalne, wody opadowe z terenów zurbanizowanych i spływy powierzchniowe z terenów rolniczych i komunikacyjnych.

Wody podziemne

Powiat sieradzki jest terenem zasobnym w wody podziemne. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (chronione na podstawie ustawy Prawo Wodne) na terenie powiatu to GZWP 312 Sieradz i GZWP 151 Turek-Konin-Koło. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska poddaje wody podziemne regularnej kontroli jakości – ostatnio ujęcia na terenie powiatu sieradzkiego badano w 2011 roku. Ocena jakości wód podziemnych w studniach na terenie powiatu wypadła pozytywnie: na 11 zbadanych studni czterem nadano klasę I (wody bardzo dobrej jakości), a sześciu klasę II (wody dobrej jakości). Woda z ujęcia w Sieradzu zaklasyfikowana została do IV klasy jakości (wody niezadowolającej jakości) ze względu na przekroczenie normy zawartości rtęci. Szczegóły przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Klasyfikacja jakości wód podziemnych na terenie powiatu sieradzkiego w 2011 roku⁶

Miejscowość	Klasa jakości wód
Gruszczycy	I
Czartki	I
Krzaki	II
Nowa Wieś	II
Sieradz	IV
Małków	I
Brąszewice	II
Burzenin	II
Chartupia Wielka	I
Goszczanów	II
Broszki	II

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi.

Jakość powietrza⁷

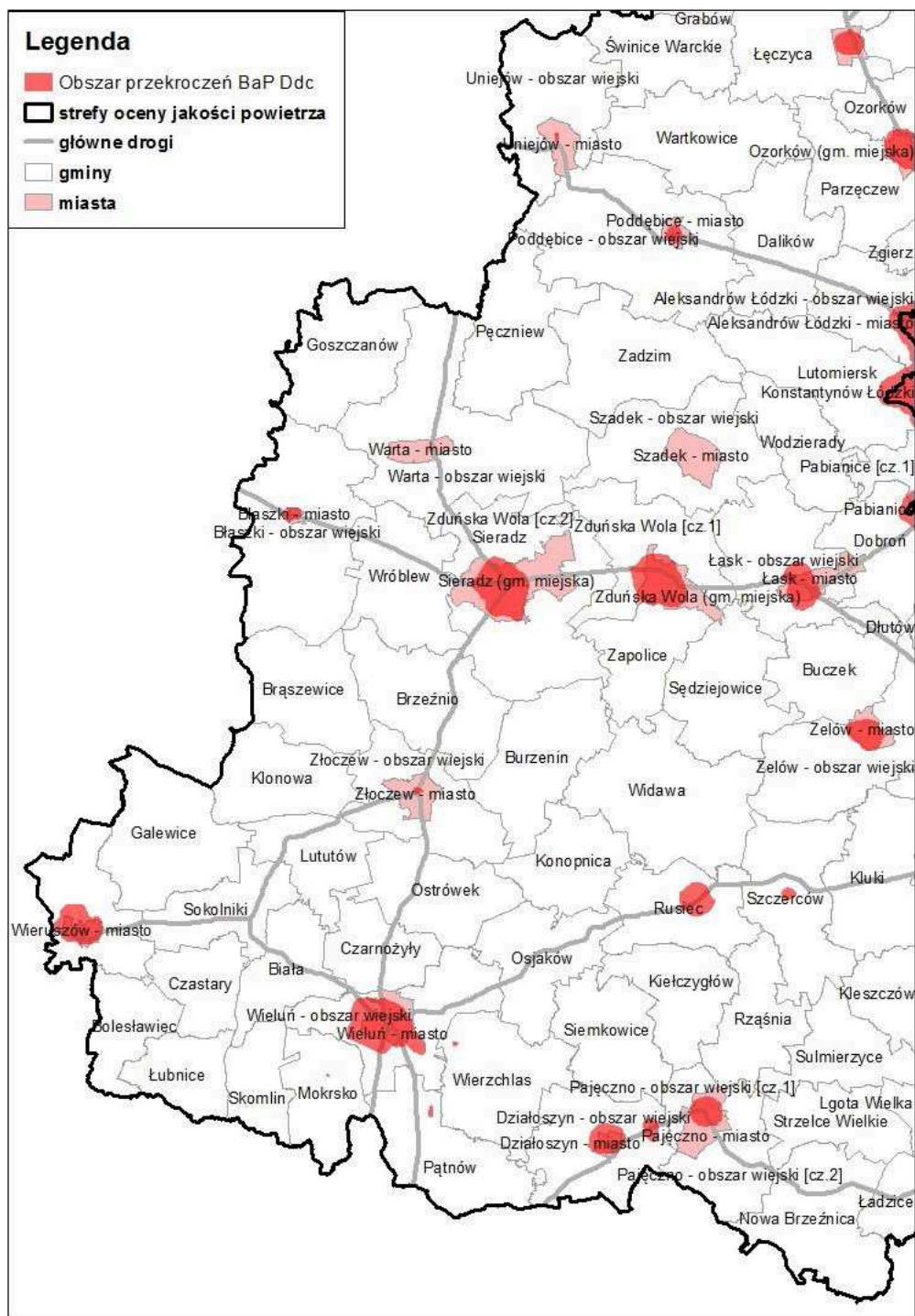
Na terenie powiatu sieradzkiego znajdują się cztery stacje manualne monitoringu jakości powietrza (wszystkie w Sieradzu) oraz punkty pasywne. Wyniki szeregu badań przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi w 2014 roku wykazywały w Sieradzu przekroczenie średniej 24-godzinnej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu zawieszonego PM10 (140% normy). W odniesieniu do średniej rocznej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia

⁶ Badania prowadzone przez WIOŚ w Łodzi w latach 2012-2013 nie obejmowały wód podziemnych na terenie powiatu sieradzkiego.

⁷ Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2014 roku, Łódź 2015.

PM10 na terenie powiatu nie doszło do przekroczeń. Obszar przekroczeń średniej rocznej poziomu docelowego stężenia benzo(a)pirenu w pyłe PM10 (400% normy) wykraczał poza granice miasta, obejmując swym zasięgiem północną część gminy wiejskiej Sieradz, sięgając na zachodzie Błaszek, a na wschodzie do granic Powiatu Zduńskowolskiego.

Rysunek 4. Obszar przekroczeń średniej rocznej wartości poziomu docelowego stężenia benzo(a)pirenu w pyłe PM10 w południowej części strefy łódzkiej w 2014 roku

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2014 roku, Łódź 2015.

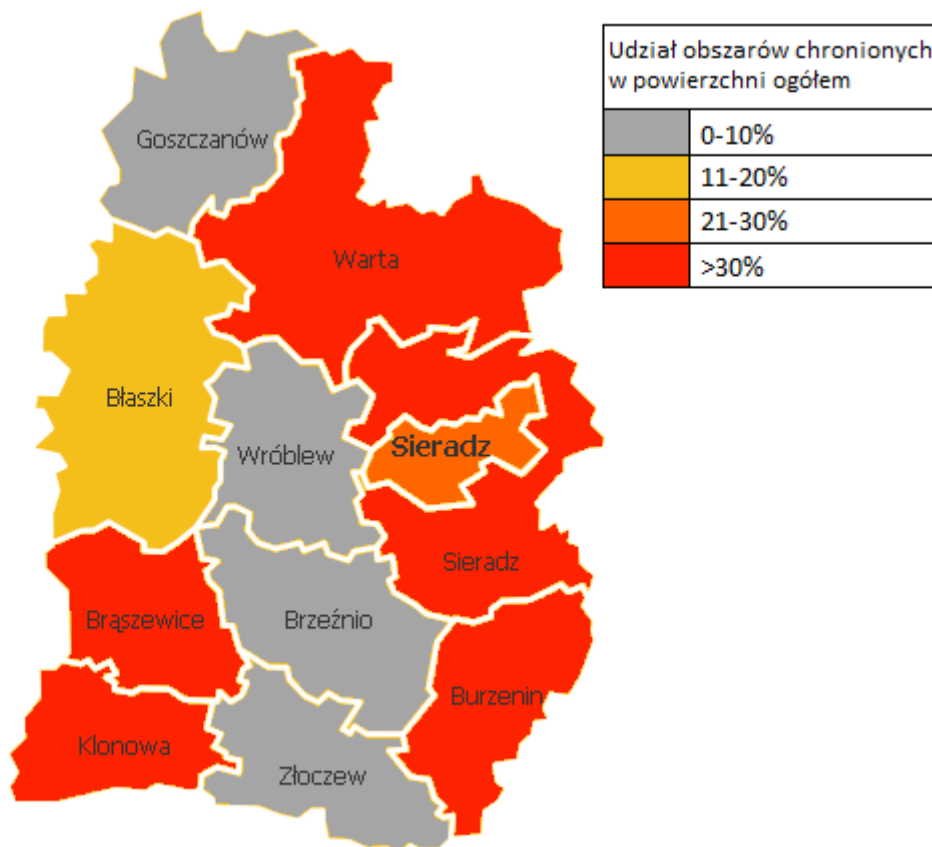
Na 184 przeprowadzone badania w 72 zaobserwowano przekroczenie normy zawartości arsenu w pyłe zawieszonym PM10.

Największymi pojedynczymi źródłami zanieczyszczeń powietrza w powiecie są: Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o. o. w Sieradzu i Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska WARTMILK w Sieradzu.

1.2.2. OBSZARY CHRONIONE

Obszary prawnie chronione (rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe) zajmują niemal jedną czwartą całkowitej powierzchni powiatu sieradzkiego. Największy udział obszarów prawnie chronionych w łącznej powierzchni cechuje gminy Brąszewice (51%) i Klonowa (46%).

Rysunek 5. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem gmin powiatu sieradzkiego w 2014 roku⁸

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

⁸ Jeśli na mapie nie ma wyodrębnionych miast, to wartości dotyczą całych gmin. Jeśli miasta są wyodrębnione to wartości dotyczą osobno terenu miejskiego i osobno terenu wiejskiego gminy. Uwaga ta dotyczy wszystkich map w dokumencie.

Obszary przyrody chronionej na terenie powiatu⁹:

- Rezerwat przyrody „Jeziorsko” - Południowa część zbiornika stanowi rezerwat przyrody „Jeziorsko” utworzony w 1998 roku. Zadaniem rezerwatu jest ochrona płytkiej, cofkowej części zbiornika, która jest ostoją wielu gatunków ptaków wodnych i wodno-błotnych, m.in. bociana czarnego, gęsi gęgawy, batalionów, podróżniczek oraz licznych gatunków mew, perkozów i kaczek.
- Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki o powierzchni 4263 ha, którego część znajduje się na terenie gminy Burzenin. Ochroną objęto doliny rzek Warty, Widawki i ich dopływów. Obszar parku wyróżnia się urozmaiconą rzeźbą terenu. Rzeki otoczone są połaciami pól, podmokłymi łąkami i małymi laskami. Na obszarze parku zaobserwowano około 140 gatunków ptaków, dla których tereny te stanowią ostoję. Na terenie parku stwierdzono występowanie 60 gatunków roślin prawnie chronionych, a jedną czwartą całej flory parku stanowią rośliny rzadkie.
- Dolina Warty - Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu o powierzchni 15549 ha, który jest fragmentem korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym. Celem jego istnienia jest ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych doliny Warty. Obszar cechuje bogactwo fauny i flory, kompleksy łąk z oczkami wodnymi oraz stanowiska roślinności wodnej i szuwarowej.
- Brąszewicki Obszar Chronionego Krajobrazu o powierzchni 14090 ha to teren zwartych kompleksów leśnych. Znajdują się tu m.in. stanowiska największej polskiej paproci - długosza królewskiego, który objęty jest całkowitą ochroną.
- Rezerwat przyrody Jażwiny (gm. Brąszewice) o powierzchni 3,86 ha utworzony w celu zachowania wielowarstwowego boru mieszanego wilgotnego ze świerkiem i jodłą pospolitą.
- Rezerwat przyrody Nowa Wieś (gm. Złoczew) o powierzchni 117,65 ha utworzony w celu zachowania wielogatunkowych drzewostanów liściastych oraz licznych roślin chronionych, przede wszystkim kwitnącego i owocującego bluszczu pospolitego.
- Rezerwat przyrody Paza (gm. Złoczew) o powierzchni 27,04 ha utworzony w celu zachowania żywej buczyny z rzadkimi roślinami w runie oraz pomnikowych okazów buka.
- Rezerwat przyrody Półboru (gm. Sieradz) o powierzchni 56,83 ha utworzony w celu zachowania zbiorowisk leśnych: dąbrowy świetlistej i fragmentów grądu z licznymi stanowiskami roślin chronionych.
- Rezerwat przyrody Wrząca (gm. Błaszki) o powierzchni 59,7 ha utworzony w celu zachowania zbiorowisk kwaśnej buczyny niżowej na granicy naturalnego występowania buka i jodły pospolitej.
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Góry Wapienne” (gm. Burzenin) o powierzchni 3,64 ha utworzony dla zachowania wychodnie skał wapiennych z roślinnością kserotermiczną w starych wyrobiskach wapiennych, a także wartości krajobrazowych i kulturowych regionu.
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Lipickie Błota” (gm. Goszczanów) o powierzchni 722 ha stanowiący ostoję ptaków wodno-błotnych.
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Parki Złoczewskie” (gm. Złoczew) o powierzchni 4,44 ha.

⁹ Opracowano na podstawie: Prognoza oddziaływania na środowisko projektu „Programu ochrony środowiska dla powiatu sieradzkiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019”, Kielce 2012.

- Ochroną prawną objęte są również kompleksy parkowe przy zabytkowych dworach, m.in. w Starcach, Tubądzinie, Kliczkowie Wielkim, Kliczkowie Małym, Małkowie, Męckiej Woli, Dąbrowie Wielkiej, Kościerzynie, Kobierzycu, Inczewie, Ostrowie, Wrzącej, Równiej, Jasionnej, Nowej Wsi, Niechmirowie.

W trakcie tworzenia jest Złoczewski Obszar Chronionego Krajobrazu o powierzchni około 12,2 tys. ha. Proponuje się utworzenie czterech dalszych zespołów przyrodniczo-krajobrazowych: „Wzgórze Zamkowe” w Sieradzu, „Chojne nad Wartą” w gminie Sieradz, „Majaczewice - Burzenin” i „Waszkowskie - Jarocice” w gminie Burzenin.

Na obszarze powiatu zarejestrowanych jest 307 pomników przyrody, w tym m.in. dęby szypułkowe, buki, klony, jesiony, wiązy i cisy¹⁰.

1.2.3. SUROWCE NATURALNE

Powiat sieradzki bogaty jest w kopaliny, przede wszystkim w węgiel brunatny oraz piaski i żwiry¹¹. Złoże węgla brunatnego Złoczew (zlokalizowane częściowo w powiecie sieradzkim, a częściowo wieluńskim) obejmuje 612 mln ton zasobów rozpoznanych, co stanowi 26% łącznych zasobów tego surowca w całym województwie. Zasoby te nie są eksploatowane. Na bazie potencjału węgla brunatnego oraz przebiegającej drogi ekspresowej S8 planowane jest utworzenie Złoczewskiego Obszaru Funkcjonalnego (więcej informacji o ZOF znajduje się w rozdziale 3.6).

Na terenie powiatu występuje aż 86 złóż piasków i żwirów o łącznych rozpoznanych zasobach 45 mln ton, co stanowi 7% łącznych zasobów województwa łódzkiego. Ponad jedną trzecią złóż stanowią złoża przemysłowe. Jednocześnie powiat sieradzki generuje ponad jedną piątą (21%) łącznego wydobycia tych surowców w regionie. Do największych złóż piasków i żwirów należą złoża Małków (I-XIII) oraz Lipicze i Lipicze I. Na terenie powiatu występują również piaski kwarcowe - złoża Męcka Wola II, które obecnie nie jest eksploatowane, a którego rozpoznane zasoby wynoszą 1,9 mln m³, w tym zasoby przemysłowe 472 tys. m³ (42% łącznych zasobów przemysłowych w województwie). Oprócz tego, w powiecie występują surowce ilaste ceramiki budowlanej (trzy nieeksploatowane złoża, 12% łącznych zasobów województwa) i surowce ilaste do produkcji kruszywa lekkiego - złoża Ostrów (Kolonja Bronisławów) o zasobach 5,6 mln m³ (26% łącznych zasobów wojewódzkich).

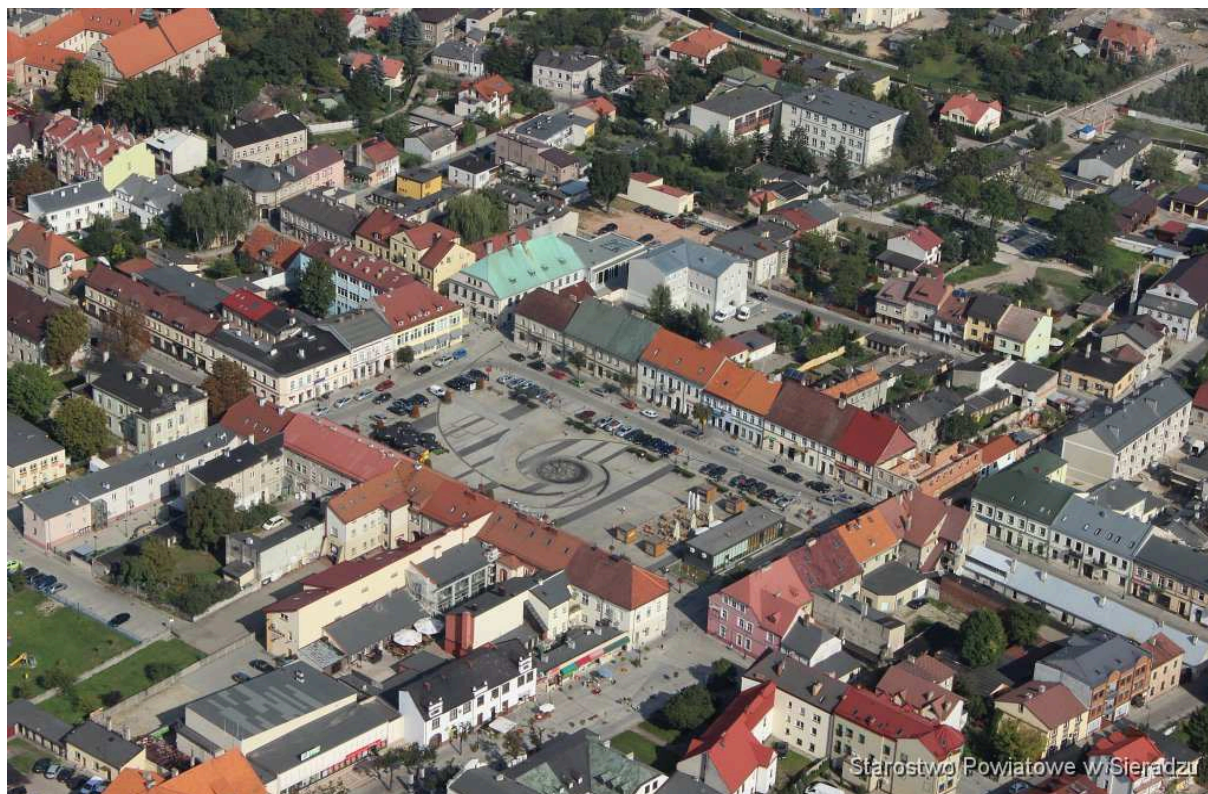
¹⁰ Pełna lista pomników przyrody znajduje się w: Zarząd powiatu sieradzkiego, „Program ochrony środowiska”, Sieradz 2003.

¹¹ Następujący fragment opracowano na podstawie: Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2013 r.”, Warszawa 2014.

2. SFERA SPOŁECZNA

Sfera społeczna obejmuje zagadnienia, takie jak demografia, kapitał społeczny i zasoby kulturowe oraz analizę problemów społecznych występujących w powiecie. Aspekty te mają istotne znaczenie dla rozwoju powiatu, zarówno w krótkiej, jak i w dalekiej, kilkunasto-, a nawet kilkudziesięcioletniej perspektywie.

Rysunek 6. Sieradz z lotu ptaka

Źródło: Starostwo Powiatowe w Sieradzu.

2.1. DEMOGRAFIA

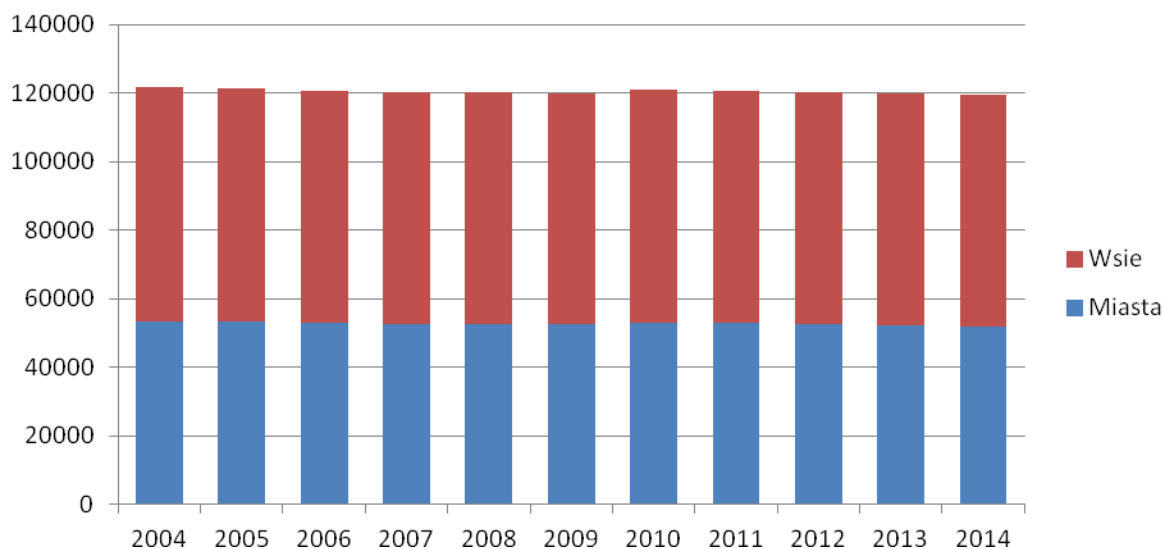
Sytuacja demograficzna powiatu, liczba ludności, jej rozmieszczenie, struktura wiekowa oraz ruch ludności to istotne czynniki mogące w długiej perspektywie stanowić o rozwoju lub recesji społeczno-gospodarczej powiatu. Analizując dane statystyczne dotyczące ludności należy pamiętać, że bazują one na rejestrach meldunkowych i przedstawiają oficjalny stan ludności. Tymczasem w ostatnich latach rośnie mobilność geograficzna ludności, szczególnie osób młodych, a migracje nie zawsze są rejestrowane.

2.1.1. LICZBA I ROZMIESZCZENIE LUDNOŚCI

Na przestrzeni ostatnich lat liczba ludności powiatu sieradzkiego systematycznie malała, przy czym roczna dynamika zmian była stosunkowo niewielka. W 2014 roku liczba ludności powiatu wyniosła niespełna 120 tysięcy mieszkańców. W latach 2004-2014 liczba mieszkańców powiatu ogółem

zmniejszyła się o 1,3%. Najbardziej spadła liczba mieszkańców gmin Goszczanów (-3,1%) i Klonowa (-2,7%) oraz terenu wiejskiego gminy Złoczew (-3,5%). W okresie tym wzrost liczby mieszkańców odnotowano tylko w dwóch gminach: gminie Sieradz (+6,3%) i Brąszewice (+0,8%) oraz w mieście Błaszki (+2%).

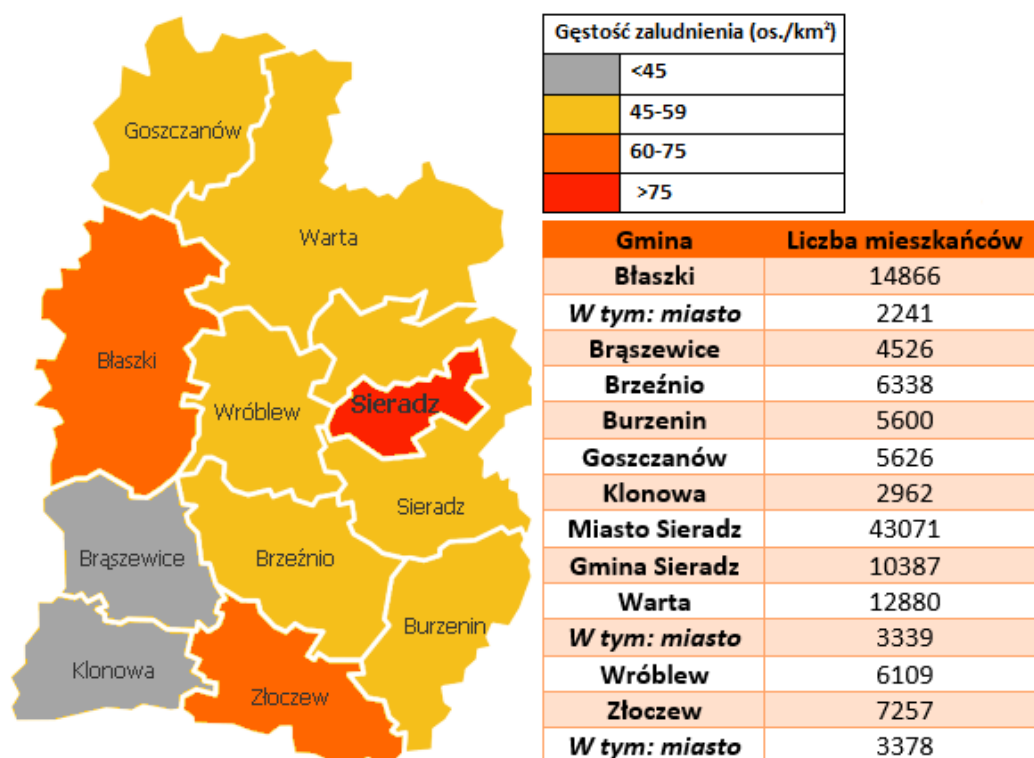
Rysunek 7. Liczba ludności powiatu sieradzkiego (w podziale na miasta i wsie) w latach 2004-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

W czterech miastach na terenie powiatu mieszka 44% łącznej liczby mieszkańców powiatu sieradzkiego. Poniższa mapa ilustruje rozmieszczenie populacji w gminach powiatu sieradzkiego. Ponad jedna trzecia (36%) łącznej liczby ludności powiatu mieszka w mieście Sieradz. Pozostałe miasta skupiają jedynie po 2-3% ogółu ludności. Najgęściej zaludnionym obszarem gminy jest miasto Sieradz (846 osób na kilometr kwadratowy) oraz gminy Błaszki (74) i Złoczew (62).

Rysunek 8. Liczba ludności i gęstość zaludnienia w gminach powiatu sieradzkiego w 2014 roku

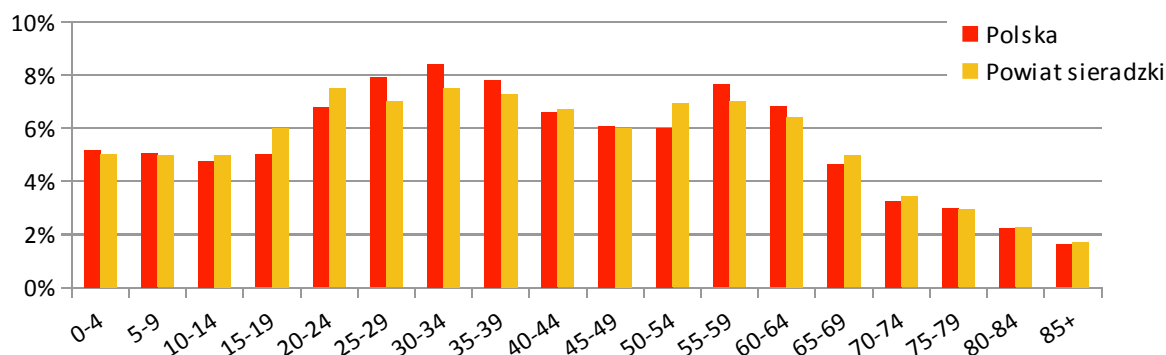

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

2.1.2. STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI

Struktura wiekowa ludności powiatu sieradzkiego jest bardzo zbliżona do ogólnej struktury wiekowej kraju. Wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności skutkować będzie istotnymi zmianami społecznymi (np. potrzeba opieki nad rosnącą grupą osób starszych) i gospodarczymi (np. zwiększony popyt na usługi skierowane do seniorów). Strukturę wiekową ludności powiatu na tle Polski przedstawiono na poniższym wykresie.

Rysunek 9. Struktura wiekowa ludności powiatu sieradzkiego na tle kraju w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Strukturę ludności według ekonomicznych grup wiekowych można przedstawić posługując się wskaźnikami obciążenia demograficznego. W ostatnich latach w powiecie sieradzkim obserwowano

wzrost wskaźnika liczby osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, który w 2014 roku osiągnął wartość 59,5 (w Polsce 58,8). Z kolei wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób wieku produkcyjnym wynosi w powiecie 30,5 i jest nieznacznie wyższy niż średnia krajowa (30,2).

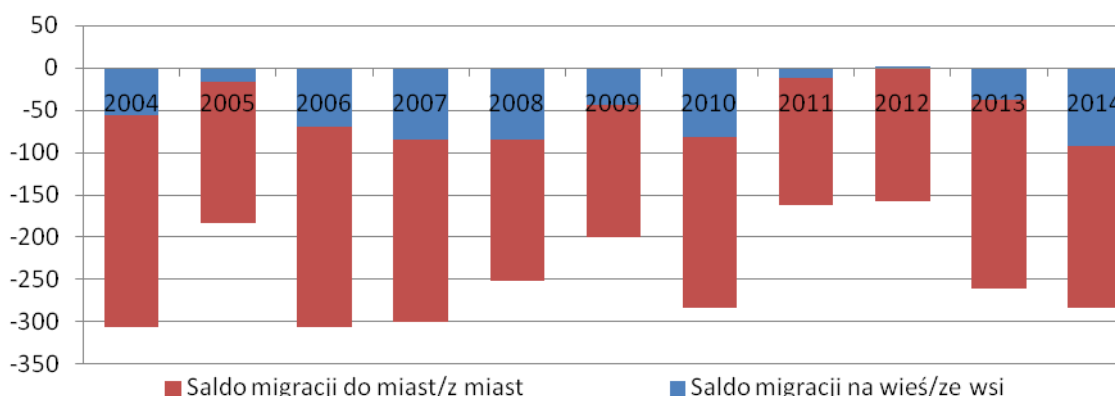
2.1.3. PRZYROST NATURALNY

Jedną z przyczyn zmian liczby ludności jest ruch naturalny ludności, czyli urodzenia i zgony. W ciągu ostatnich 10 lat w powiecie sieradzkim rodziło się średnio 1199 dzieci rocznie, a umierały 1343 osoby. Średnia wartość wskaźnika przyrostu naturalnego wynosi -1,2‰. Najwyższą wartość zaobserwowano w mieście Sieradz (średnio -0,2‰ w latach 2005-2014), najniższą natomiast w gminie Burzenin (-4,2‰). Warto dodać, że w niektórych gminach liczba urodzeń i zgonów, a w efekcie przyrost naturalny silnie się wahają w poszczególnych latach (np. w gminach Brąszewice i Klonowa).

2.1.4. MIGRACJE

Innym powodem zmiany liczby ludności są migracje ludności. Na skutek migracji liczba mieszkańców powiatu sieradzkiego zmniejszyła się w ciągu ostatnich 10 lat o ponad 2,4 tys. osób (nie licząc migracji nierejestrowanych). Największą mobilność wykazują mieszkańcy miast.

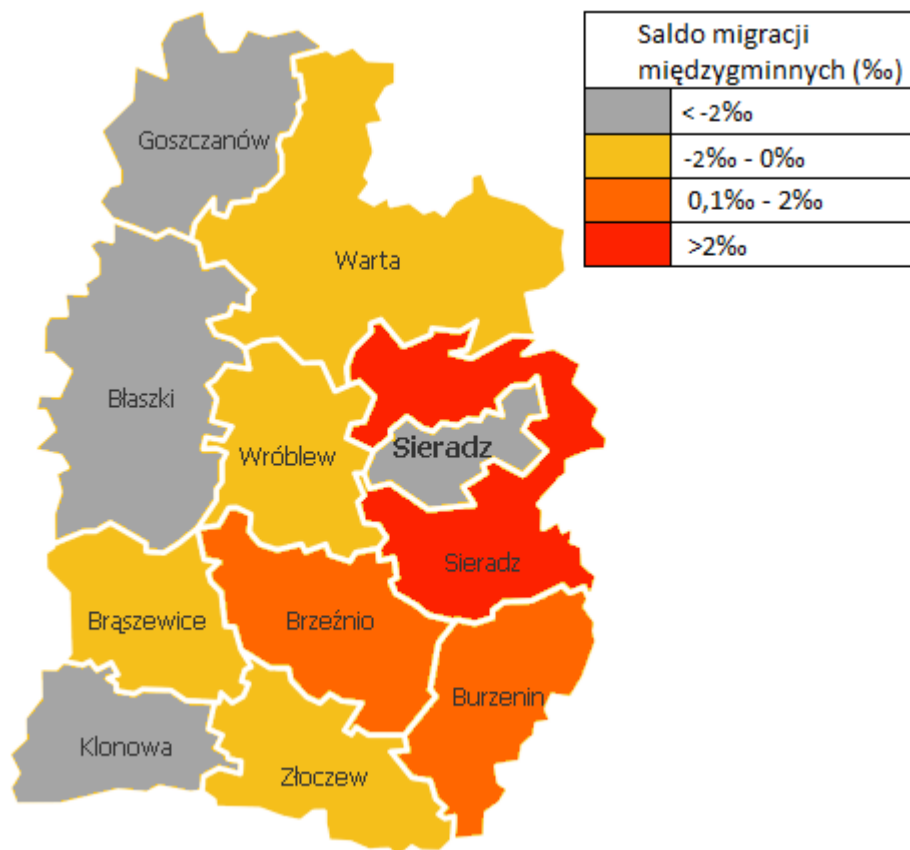
Rysunek 10. Saldo migracji międzypowiatowych według kierunków w latach 2004-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Jednostki, w których najliczniej osiedlają się nowi mieszkańcy to miasto Sieradz (w latach 2004-2014 ponad 3,5 tys. nowych mieszkańców) i gmina Sieradz (niemal 1700 nowych mieszkańców). Najwięcej mieszkańców opuściło w tym okresie miasto Sieradz (5,8 tys.) i gminę Błaszki (1,7 tys.). Poniższa mapa ilustruje skalę zmian liczby ludności na skutek migracji międzygminnych w odniesieniu do liczby mieszkańców (w promilach).

Rysunek 11. Średnie roczne saldo migracji międzygminnych w gminach powiatu sieradzkiego w latach 2004-2014

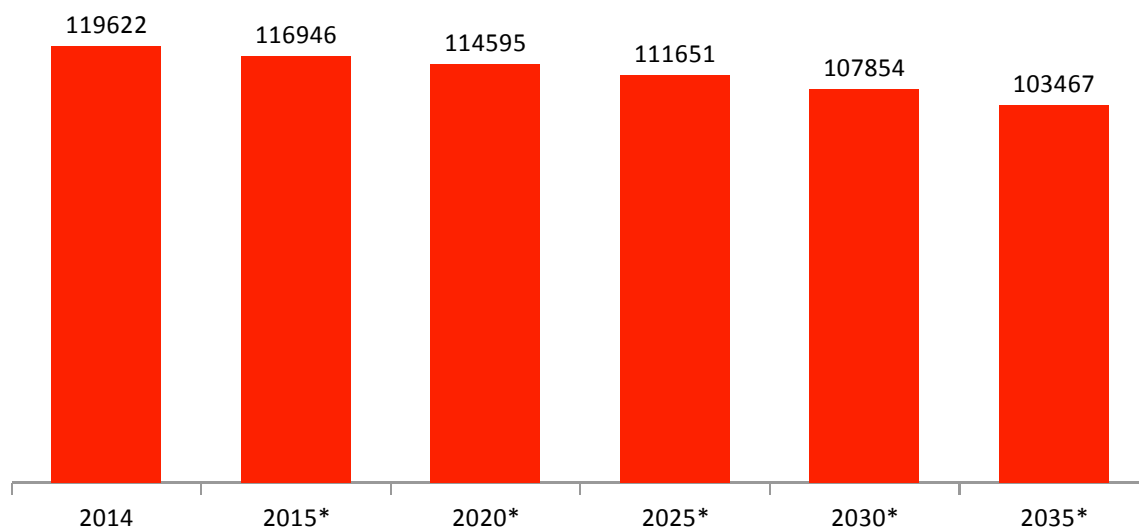

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

2.1.5. PROGNOZY DEMOGRAFICZNE

W nadchodzących dekadach prognozuje się konsekwentny spadek liczby ludności powiatu sieradzkiego, co związane jest z postępującymi niekorzystnymi trendami demograficznymi. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2020 roku, liczba ludności powiatu może się zmniejszyć o 5 tysięcy osób, a do 2035 roku nawet o 16 tysięcy osób.

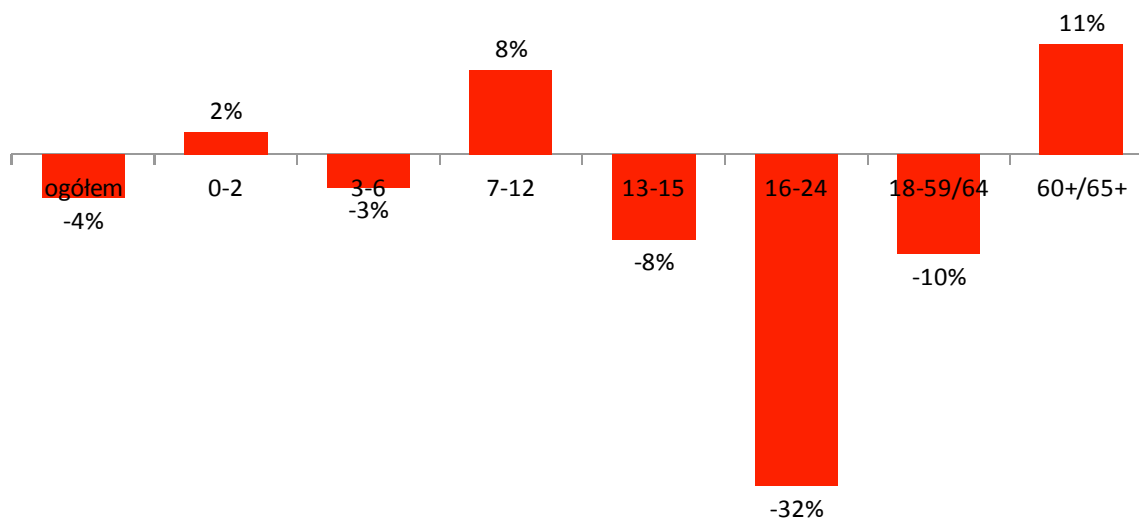
Rysunek 12. Prognozowana liczba ludności powiatu sieradzkiego do 2035 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

W latach 2014-2020 najbardziej zmniejszy się liczba młodych mieszkańców powiatu: liczebność grupy wiekowej 16-24 lata spadnie nawet o jedną trzecią. Liczba młodzieży gimnazjalnej (13-15 lat) spadnie o około 8%. O tyle samo wzrośnie natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym (kobiet w wieku 60 i więcej lat oraz mężczyzn w wieku 65 i więcej lat). Wzrośnie również liczba uczniów szkół podstawowych (7-12 lat).

Rysunek 13. Prognozowana zmiana liczby ludności powiatu sieradzkiego w latach 2014-2020 w wybranych grupach wiekowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

2.2. ZASOBY KULTUROWE I KAPITAŁ SPOŁECZNY

Zasoby kulturowe, zarówno materialne, jak i niematerialne, odgrywają ważną rolę z jednej strony jednocząc społeczeństwo lokalne, a z drugiej będąc potencjałem stanowiącym o atrakcyjności powiatu dla osób przyjezdnych. W tym rozdziale opisano zasoby nie będące wprost zinstytucjonalizowane i zarządzane przez samorząd powiatowy - opis takich zawarty jest w rozdziale 5.2. Instytucje Kultury.

Historia powiatu sieradzkiego sięga końca XI wieku, kiedy tereny te wchodziły w skład kasztelanii sieradzkiej. W kolejnych wiekach tereny te nazywano Ziemią Sieradzką, a w połowie XIV wieku powstało województwo sieradzkie jako jednostka administracyjna Korony Królestwa Polskiego. Istniało ono aż do drugiego rozbioru Polski w 1793 roku. Sieradz jest jednym z najstarszych miast w Polsce - prawa miejskie uzyskał w 1247 roku.

Ponad 160 zabytków architektury (kościółów, dworów i zespołów dworskich) stanowi ślad po dawnych dziejach Ziemi Sieradzkiej. Do najcenniejszych obiektów należą: kolegiata z XIV wieku w Sieradzu, zespół klasztorny dominikanów z XIII wieku (obecnie siostr urszulanek), kamienice mieszczkańskie z XVII-XIX wieku, Wzgórze Zamkowe ze śladami wczesnośredniowiecznej zabudowy, zespół dworsko-parkowy w Jasionnej, dwór i park w Kalinowej, zespół dworsko-parkowy we Wrzącej, kościół w Chojnem (1599 r.), kościół pw. św. Idziego w Brzeźniu (1755-61), kościół pw. św. Jana Nepomucena w Kliczkowie Małym (1764 r.), kościoły w Charłupi Małej (pocz. XX w.) i Charłupi Wielkiej (XVIII w.), kościół św. Mikołaja (ok. 1340 r.) oraz zespoły klasztorne bernardynów i bernardynek w Warcie (XVIII w.) i zespół klasztorny w Złoczewie (XVII-XVIII w.).

Ziemia sieradzka, która zachowała odrębność kulturową, tworzy jeden z subregionów etnograficznych województwa łódzkiego, gdzie nadal żywe są tradycje ludowe. Zwyczaje, stroje, rękodzieło, śpiewy, muzyka i tańce nie są traktowane wyłącznie jako historia prezentowana w Muzeum Okręgowym i Parku Etnograficznym, ale są również kultywowane przy różnych okazjach świątecznych. Kluczową rolę w podtrzymywaniu tradycji pełnią zespoły ludowe oraz artyści rękodzieła ludowego.

Zabytki kultury sieradzkiej zwiedzać można m. in. korzystając ze szlaków turystycznych wytyczonych i oznaczonych przez PTTK:

- Szlak Zabytkowych Dworów Ziemi Sieradzkiej o długości 47 km prowadzący z Sieradza przez wsie gmin Sieradz, Brzeźnio, Wróblew i Błaszki. Podążający szlakiem mają możliwość zwiedzić kilkanaście dworów szlacheckich charakterystycznych dla tych terenów, często otoczonych zabytkowymi parkami. Na szlaku znajdują się również zabytkowe obiekty sakralne, stanowiska archeologiczne oraz miejsca pamięci.
- Szlak Walk nad Wartą 1939 roku o długości 55 km, który biegnie doliną rzeki Warty i przebiega przez miejscowości związane z walkami 10 DP Armii „Łódź” o utrzymanie pozycji obronnych na rzekach Warcie i Widawce w czasie kampanii wrześniowej 1939 roku. Na trasie szlaku zachowały się liczne schrony bojowe, bunkry i resztki umocnień przeciwczołgowych. Szlak przebiega również przez atrakcyjne tereny Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki. Szlak zaczyna się w Warcie, a kończy w Burzeninie.

- Szlak Powstańców 1863 roku liczący 50 km biegnący z Warty przez Goszczanów, Stojanów, Chlewo, Suliszewice, Borysławice, Błaszki, Żeliśław, Gruszczyce, Wrząca i Wojków. Podróżujący szlakiem mają okazję zobaczyć zabytkowe i zrekonstruowane dwory szlacheckie z różnych okresów, kościoły, młyn wodny oraz miejsca pamięci związane z uczestnikami powstania styczniowego.
- Szlak uroczysk i rezerwatów długości 16 km prowadzący z Męckiej Woli przez uroczyska „Woźniki”, „Andrzejów”, rezerwat „Jabłecznik”, do Wojśławic i dalej do Zduńskiej Woli.
- Szlak im. Kazimierza Deczyńskiego o długości 39 km, który biegnie z Warty wzdłuż brzegu Zbiornika Jeziorsko, przez Glinno i dalej na terenie powiatu tureckiego do Brzegu, Brodni i Zadzimia. Szlak ma charakter biograficzny i jest poświęcony Kazimierzowi Deczyńskiemu, który w latach 1818-1829 był nauczycielem szkoły parafialnej w Brodni.
- Szlak im. Władysława Reymonta mierzący 35 km prowadzi z Warty przez Małków, Tubądzin, Inczew, do Wróblewa. Szlak jest poświęcony osobie patrona, laureata Nagrody Nobla (1925) i mieszkańca Ziemi Sieradzkiej na początku XX wieku. Łączy miejscowości związane z pobytem pisarza i ma charakter krajoznawczy.

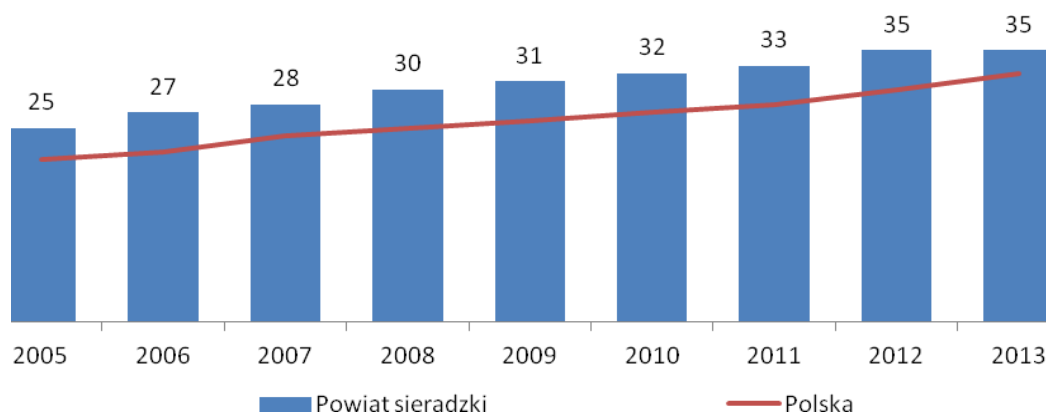
Rzeką Wartą wytyczono szlak kajakowy, korzystanie z którego jest ułatwione dzięki stanicom wodnym w Burzeninie, Sieradzu i Warcie. Kolejna przystań kajakowa planowana jest w Bobrownikach (gm. Sieradz). Ponadto przez teren powiatu wytyczono szlak rowerowy „Sieradzka eSka” liczący 132 km. Szlak ten przebiega przez teren 9 gmin powiatu i wyposażony jest w niezbędną infrastrukturę. Wraz z trasą szlaku opracowano przewodnik, w którym opisano wszystkie ciekawe miejsca. Przewodnik dostępny jest w formie elektronicznej na stronie Lokalnej Grupy Działania¹².

Ze względu na przebieg drogi S-8 niezbędne jest nowe wyznaczenie szlaku rowerowego „Sieradzkiej eSki”.

¹² Lokalna Grupa Działania „Szlakiem Sieradzkiej eSki”, www.e-ska.pl.

pamiętać, że tylko około połowa zarejestrowanych stowarzyszeń i organizacji aktywnie działa. Duża część została zawiązana przez grupy aktywnych społecznie mieszkańców w celu wykorzystania środków zewnętrznych na działalność obywatelską, charytatywną i społeczną.

Rysunek 15. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2005-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE

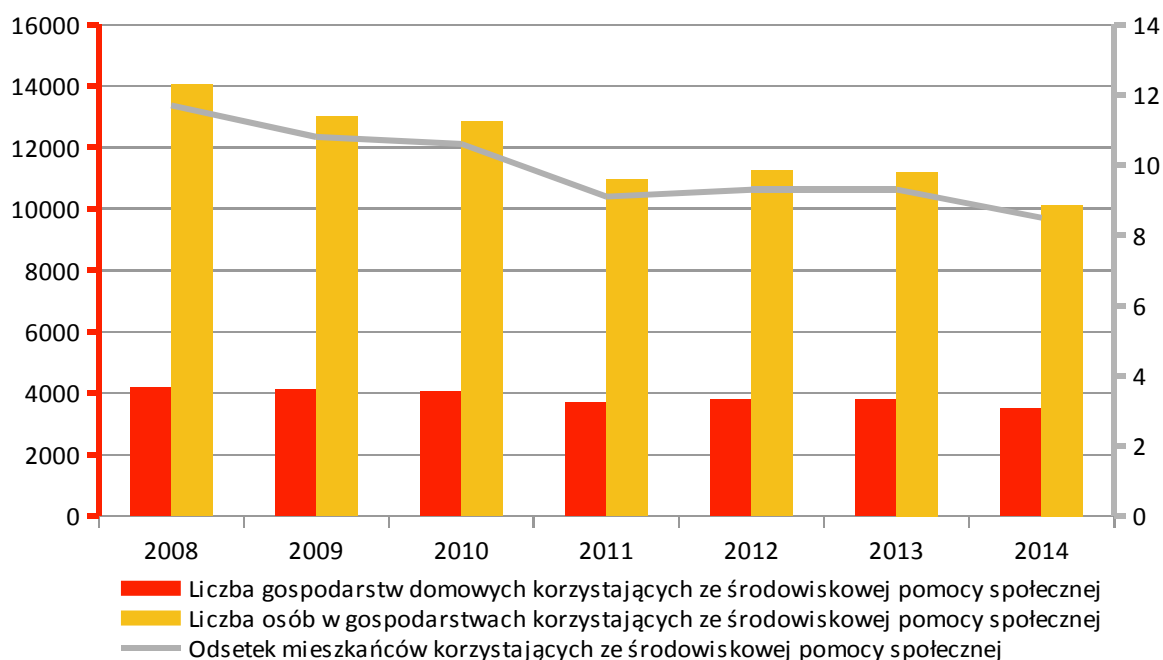
W lutym 2014 roku Rada Powiatu Sieradzkiego przyjęła Strategię rozwiązywania problemów społecznych w powiecie sieradzkim na lata 2014-2020¹³. W części diagnostycznej dokumentu dokonano analizy głównych problemów społecznych w powiecie sieradzkim z perspektywy instytucji systemu pomocy społecznej.

Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w powiecie spadła w ciągu ostatnich sześciu lat i w 2014 roku wynosiła około 10,1 tysiąca osób w 3493 gospodarstwach domowych.

W porównaniu do 2008 roku jest to znacząca poprawa - wówczas pomocą społeczną objętych było ponad 14 tysięcy osób w 4195 rodzinach. Zmniejszył się również odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w ogóle ludności.

¹³ Załącznik do Uchwały Rady Powiatu nr XLII/292/2014 z dnia 21.02.2014 roku.

Rysunek 16. Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w powiecie sieradzkim w latach 2008-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2014 roku najmniejszy odsetek mieszkańców korzystał ze świadczeń pomocy społecznej w mieście Sieradz (4,6%) i gminie Wróblew (6,6%). Największy zaś w gminach Błaszki (13,3%) i Brąszewice i Burzenin (po 13%).

Zgodnie z informacjami zawartymi w Strategii rozwiązywania problemów społecznych „najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń pomocy społecznej są: ubóstwo [2520]¹⁴, bezrobocie [1927], bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego [691], niepełnosprawność [735], długotrwała choroba [1079]. Powodami przyznania pomocy bywają także alkoholizm [283], potrzeba ochrony macierzyństwa [374], bezdomność, sieroctwo i narkomania.”

Ubóstwo, które jest najczęstszym powodem przyznania pomocy w powiecie sieradzkim, może mieć wymiar ilościowy (wysokość dochodów gospodarstwa domowego) lub jakościowy (posiadanie różnego rodzaju dóbr, dostęp do wykształcenia, opieki medycznej i innych usług). Ubóstwo często związane jest z innymi problemami społecznymi, takimi jak bezrobocie, długotrwałe choroby, niepełnosprawność czy niski poziom wykształcenia. W niektórych przypadkach ubóstwo prowadzić może do patologii, takich jak przestępczość.

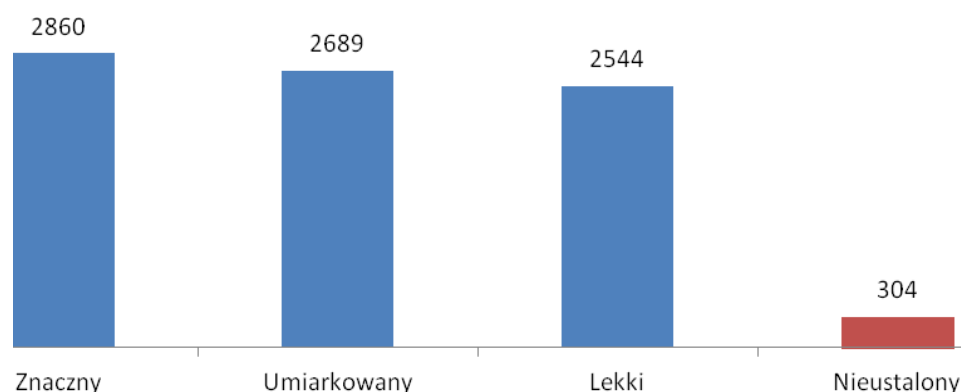
Drugim problemem społecznym o największym zasięgu jest bezrobocie. Brak pracy i dochodów z niej uzyskiwanych zagraża nie tylko stabilności i bezpieczeństwu funkcjonowania całej rodziny, ale odciska również głęboki ślad w psychice osoby dotkniętej bezrobociem. Stres, utrata zaufania do samego siebie i poczucia własnej wartości, konflikty z otoczeniem mogą w dłuższym okresie skutkować izolacją i wykluczeniem z życia społecznego oraz ucieczką w patologię, jak np. alkoholizm.

¹⁴ W nawiasach dodano liczbę rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej z danego powodu w 2012 roku.

Obok wymiaru jednostkowego, personalnego, bezrobocie jako szersze zjawisko generuje koszty społeczne związane z niepełnym wykorzystaniem zasobów pracy i koniecznością świadczeń na rzecz zarejestrowanych bezrobotnych. W powiecie rolniczym, jakim jest powiat sieradzki, skalę zjawiska potęguje bezrobocie ukryte w rolnictwie (więcej w rozdziale 3.5.2. Bezrobocie).

Niepełnosprawność ma dwa wymiary: medyczny oraz społeczny i funkcjonalny. Według danych GUS zebranych w ramach Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 roku liczba niepełnosprawnych mieszkańców powiatu sieradzkiego wynosiła 13616. W grupie tej 8590 osób posiadało orzeczenie o niepełnosprawności (to dwukrotnie mniej niż w 2002 roku - 17622 osób), pozostałe 5026 to tzw. osoby niepełnosprawne tylko biologicznie (w 2002 roku - 4384). Spośród osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności, jedna trzecia jest niepełnosprawna w stopniu znacznym, a niewiele mniej w stopniu umiarkowanym lub w stopniu lekkim (szczegółowy rozkład przedstawia wykres poniżej).

Rysunek 17. Niepełnosprawni mieszkańcy powiatu sieradzkiego według stopnia orzeczonej niepełnosprawności w 2011 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Narodowy Spis Powszechny 2011).

Niepełnosprawnych kobiet jest więcej niż mężczyzn (odpowiednio 7447 i 6169 osób). Niemal połowa niepełnosprawnych (49%) to osoby w wieku produkcyjnym (18-64 lata dla mężczyzn i 18-59 lat dla kobiet), zaś 48% to osoby w wieku poprodukcyjnym. Osoby niepełnoletnie stanowią 3,1% ogółu niepełnosprawnych w powiecie sieradzkim.

Problemem społecznym o rosnącym znaczeniu jest starzenie się społeczeństwa. Wraz z rosnącą przeciętną długością życia, co jest zjawiskiem pozytywnym, wydłuża się również okres starości, w którym osoby starsze borykają się z coraz częstszymi chorobami i postępującą niesamodzielnością w życiu codziennym. W sytuacji wzrostu mobilności geograficznej ludności oraz zanikaniu wielopokoleniowych rodzin (gospodarstw domowych) osoby starsze często pozostają w samotności. Rośnie tym samym zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze typu dziennego i stacjonarnego (całodobowego) oraz ofertę aktywizującą skierowaną do seniorów.

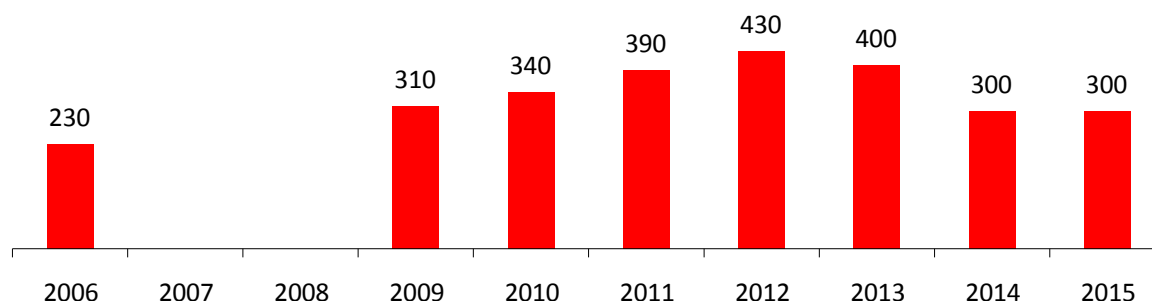
Wspieranie rodzin, w których występuje problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest jedną z przyczyn powstania systemu pieczy zastępczej, którego prowadzenie jest jednym z zadań samorządu powiatowego. Z ramienia powiatu zadanie to realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu. Działania PCPR obejmują w pierwszym rzędzie pomoc dziecku i rodzinie w ich środowisku, a w ostateczności umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej i pracę z rodziną biologiczną (w celu umożliwienia powrotu dziecka do rodziców) oraz wsparcie rodziny zastępczej.

W ostatnich latach (2009-2014) liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej wahała się od 210 do 300. Obecnie rodzin zastępczych jest ponad 120, z czego zdecydowaną większość stanowią rodziny spokrewnione. Każdego roku powstaje od kilkunastu do dwudziestu kilku nowych rodzin zastępczych, a w pieczy zastępczej corocznie jest umieszczanych około 30 dzieci. W trzech placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu (szerzej w rozdziale 5.5. Pomoc społeczna) umieszczonych jest około 90 dzieci, z czego niemal połowa to dzieci z powiatu sieradzkiego. Nowa ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹⁵ przeniósł akcent działań systemu pomocy społecznej na profilaktykę i pracę z rodzinami biologicznymi. W zakresie wspierania rodzin w przezwyciężaniu trudności życiowych Ośrodki Pomocy Społecznej obejmują potrzebujące rodziny opieką asystentów rodziny (więcej w rozdziale 5.5. Pomoc społeczna).

Patologie, takie jak alkoholizm i przemoc w rodzinie często są ze sobą powiązane. W większości przypadków przemoc domowa związana jest z nadużywaniem alkoholu przez co najmniej jednego z domowników. Przemoc domowa przybiera różne formy, w tym fizyczną, psychiczną, seksualną, finansową i społeczną (np. zakazywanie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi). W celu rozwiązywania problemów alkoholizmu i przemocy domowej utworzono Punkt Interwencji Kryzysowej, w ramach którego osoby poszkodowane oraz uzależnione mogą otrzymać pomoc specjalistyczną (psychologiczną, poradnictwo prawne i socjalne) oraz schronienie (co często jest jednym z podstawowych warunków koniecznych do przełamania trwającej sytuacji patologicznej). Dokładna skala tych problemów nie jest znana, gdyż poszkodowani często nie zgłaszają przypadków stosowania przemocy. Od 2006 roku liczba osób, które zgłosiły się do Punktu Interwencji Kryzysowej i otrzymały wsparcie różnego rodzaju wzrosła do 300 w 2015 roku.

¹⁵ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Dz. U. 2011 nr 149 poz. 887, z późn. zm.

Rysunek 18. Liczba osób korzystających z różnych form poradnictwa w Punkcie Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Sieradzu w latach 2006 i 2009-2015 (brak danych za 2007-2008)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu, Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie sieradzkim na lata 2014-2020, Sieradz 2014. Brak danych za lata 2007-2008.

Roczna liczba interwencji domowych Policji w ramach procedury „Niebieskie Karty” waha się od 180 do 230, a liczba ofiar przemocy domowej to około 280 osób. Wśród 180-230 sprawców przemocy, zdecydowana większość to mężczyźni, bardzo często pod wpływem alkoholu.

Na koniec należy dodać, że przedstawione powyżej problemy społeczne charakterystyczne są dla większości społeczności lokalnych w powiatach ziemskich, na wsiach i w małych miastach.

3. SFERA GOSPODARCZA

Czynniki gospodarcze mają duży wpływ na życie lokalnej społeczności i ogólną sytuację powiatu. Należy jednak pamiętać, że instytucje samorządowe mogą je kształtować jedynie w sposób ograniczony, pośredni. Samorządy nie mogą prowadzić działalności gospodarczej i bezpośrednio tworzyć nowych miejsc pracy, czy oferować nowych towarów i usług. Zadaniem władz samorządowych jest natomiast tworzenie możliwie najkorzystniejszych warunków dla rozwoju prywatnej działalności gospodarczej mieszkańców i inwestorów zewnętrznych.

3.1. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

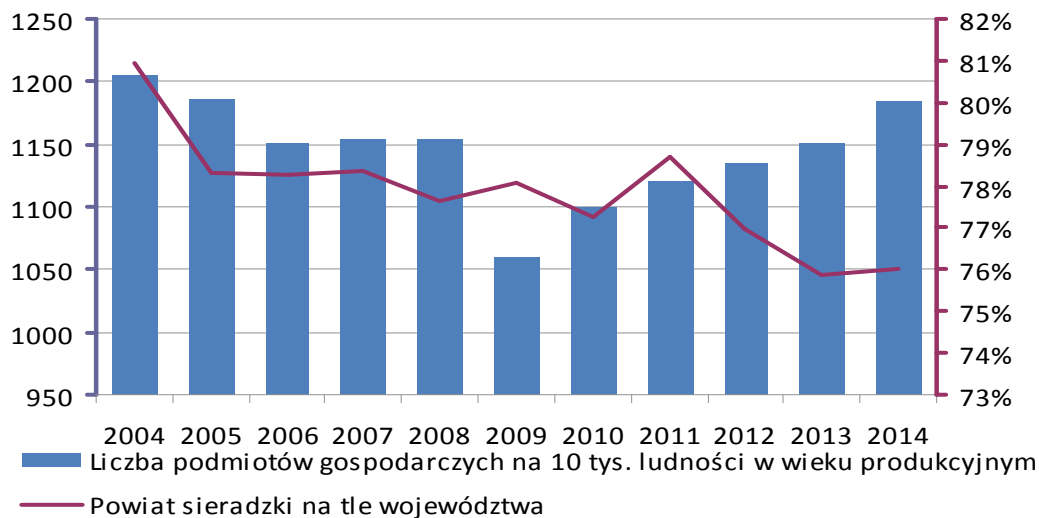
Przedsiębiorczość mieszkańców i struktura gospodarcza sektora przedsiębiorstw jest jednym z kluczowych czynników kształtujących obraz i sytuację społeczeństwa w skali lokalnej. Na koniec 2014 roku na terenie powiatu zarejestrowanych było 8881 podmiotów gospodarczych (REGON). Działalność rolniczą prowadziło 12,5 tysiąca indywidualnych gospodarstw rolnych¹⁶.

Jednym z mierników przedsiębiorczości mieszkańców jest liczba podmiotów w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności w wieku produkcyjnym. Na koniec 2014 roku wartość tego wskaźnika dla powiatu sieradzkiego wynosiła 1184 w porównaniu do 1700 dla kraju. Obserwując zmiany

¹⁶ Dane z Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego przez GUS w 2010 roku.

zachodzące w ciągu ostatnich 10 lat w powiecie na tle kraju widać, że sytuacja nie poprawia się. W ostatnich latach poziom przedsiębiorczości w powiecie spadł do około 76% poziomu krajowego.

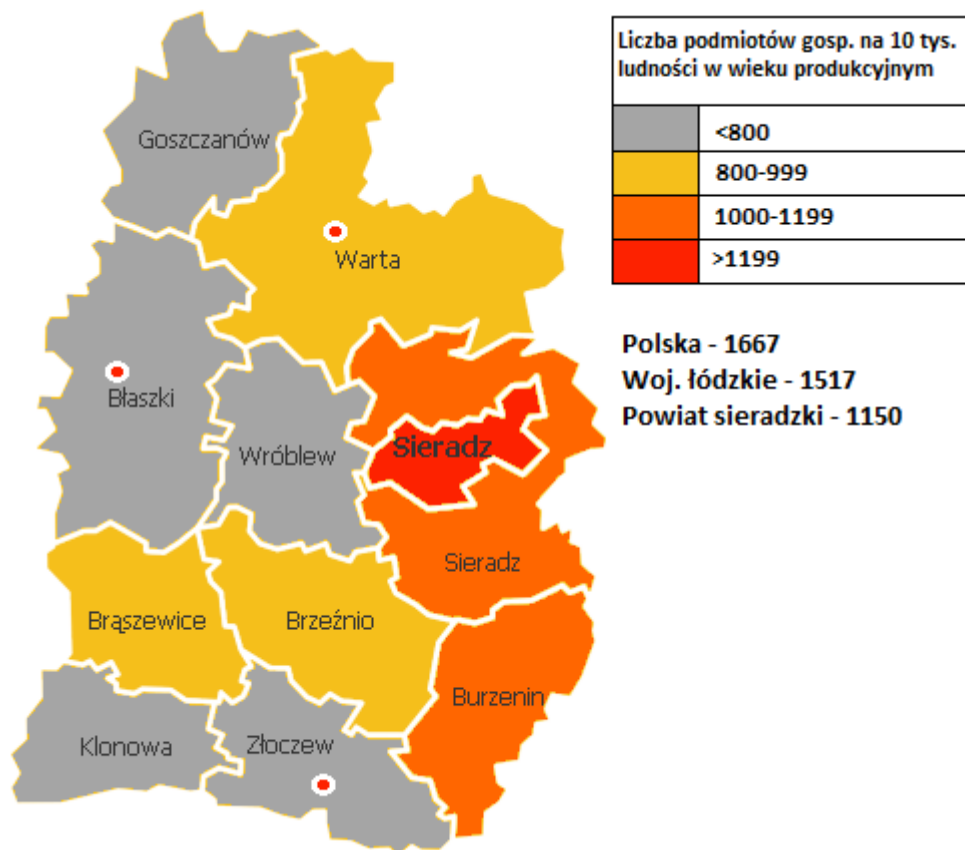
Rysunek 19. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 10 tysięcy ludności w wieku produkcyjnym w powiecie sieradzkim w latach 2004-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (REGON).

Niższy poziom przedsiębiorczości jest jednak charakterystyczny dla obszarów wiejskich. Najsilniejszymi ośrodkami gospodarczymi są miasta, które również w powiecie sieradzkim pozytywnie się wyróżniają. Niemal połowa wszystkich podmiotów (4260) zarejestrowana jest w mieście Sieradz. Poniższa mapa ilustruje poziom przedsiębiorczości w gminach powiatu sieradzkiego.

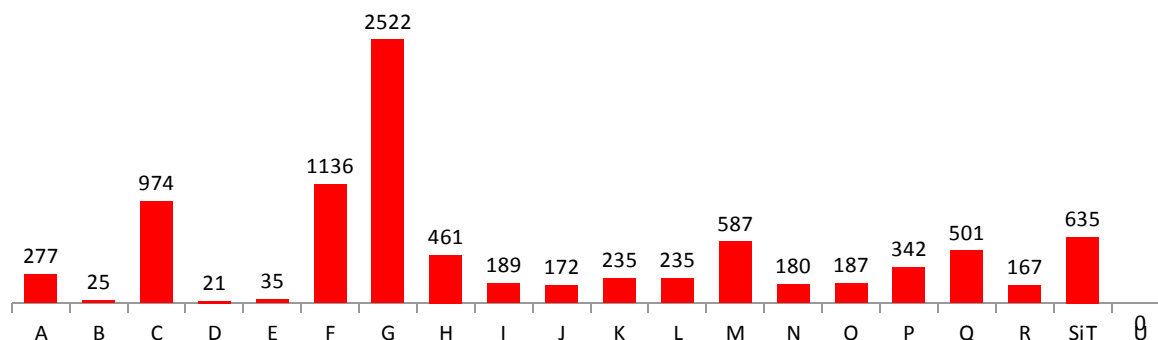
Rysunek 20. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 10 tysięcy ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu sieradzkiego w 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (REGON).

Analizę struktury branżowej przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie powiatu umożliwia Polska Klasyfikacja Działalności (PKD), składająca się z 21 sekcji odpowiadających głównym branżom gospodarki (objaśnienie symboli znajduje się pod wykresem). Struktura branżowa w powiecie jest zbliżona do przeciętnej w całym kraju: ponad jedna czwarta wszystkich firm prowadzi działalność handlową (sekcja G). Motorem gospodarki jest również branża budowlana (13%) oraz różnego rodzaju przetwórstwo przemysłowe (11%).

Rysunek 21. Liczba podmiotów gospodarczych według sekcji PKD w powiecie sieradzkim w 2015 roku

Objaśnienie symboli sekcji PKD: A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, B - górnictwo i wydobywanie, C - przetwórstwo przemysłowe, D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E - dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, F - budownictwo, G - handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, H - transport i gospodarka magazynowa, I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, J - informacja i komunikacja, K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa, L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, O - administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, P - edukacja, Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna, R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, S - pozostała działalność usługowa, T - gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, U – organizacje i zespoły eksterytorialne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (REGON).

Około 94% wszystkich firm zarejestrowanych na terenie powiatu stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające nie więcej niż 9 pracowników. Większość z nich to osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą. Jedna na 20 firm (5%) to przedsiębiorstwo małe zatrudniające od 10 do 49 pracowników. Firm średniej wielkości (50-249 zatrudnionych) jest w powiecie 76 (1% łącznej liczby firm), zaś dużych (250 i więcej zatrudnionych) - cztery.

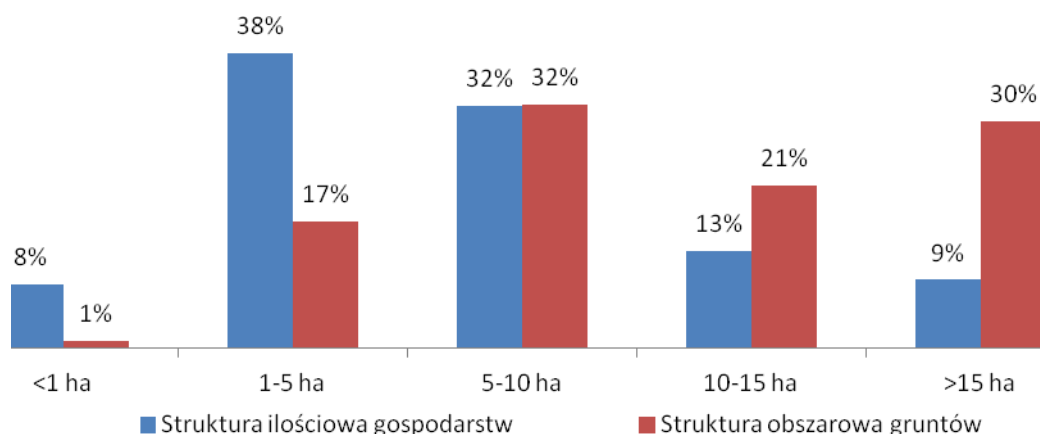
Dla rozwoju przedsiębiorstw konieczne są inwestycje rozbudowujące posiadany i wykorzystywany przez firmy kapitał. Podmioty działające w powiecie sieradzkim charakteryzują się niewielkim poziomem wydatków inwestycyjnych i zgromadzonego kapitału, co utrudnia wzrost ich produktywności.

3.2. ROLNICTWO I LEŚNICTWO

W 2010 r. (wtedy GUS przeprowadził ostatni Powszechny Spis Rolny) na terenie powiatu było ponad 14 tysięcy gospodarstw rolnych. Niemal wszystkie to gospodarstwa indywidualne, a 90% prowadzi rzeczywistą działalność rolniczą.

Rolnictwo na terenie powiatu jest bardzo rozdrobnione. Niemal połowa gospodarstw prowadzących działalność rolniczą dysponuje powierzchnią użytków rolnych nie większą niż 5 ha, a kolejna jedna trzecia gospodarstw powierzchnią od 5 do 10 ha. W dyspozycji największych gospodarstw (powyżej 15 ha) jest 30% łącznej powierzchni użytków rolnych. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność rolną wynosi dla powiatu sieradzkiego 7,17 ha, czyli niewiele mniej niż średnia krajowa. Taki wynik plasuje powiat na 216 miejscu wśród 379 powiatów w kraju.

Rysunek 17. Struktura gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą według obszaru użytków rolnych w 2010 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Powszechny Spis Rolny 2010).

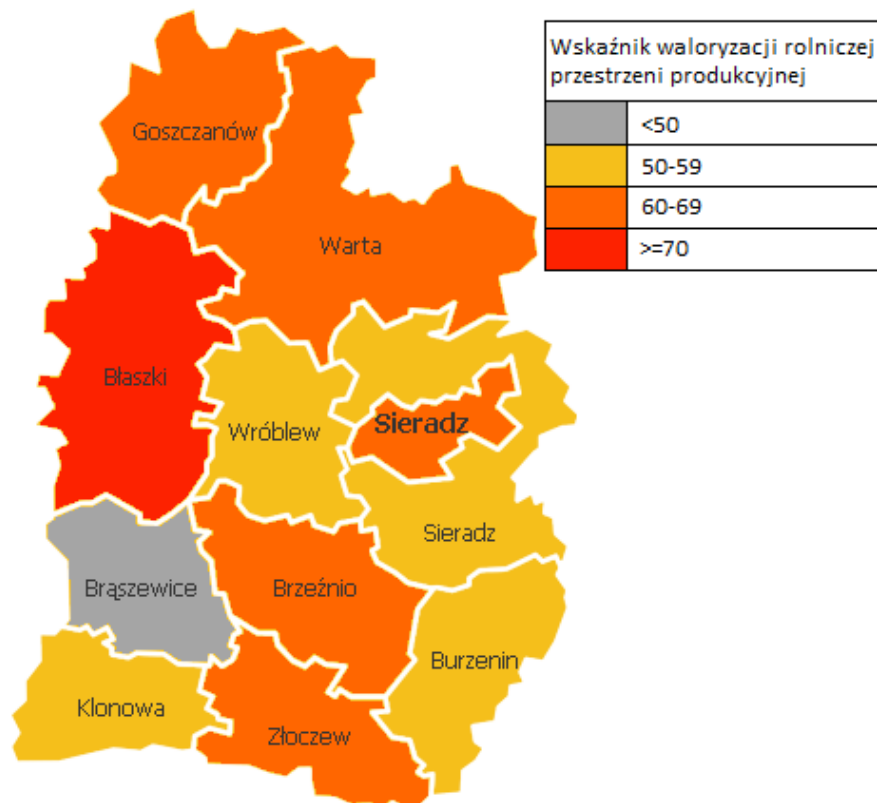
Największy odsetek dużych gospodarstw (powyżej 15 ha użytków rolnych) jest w gminach Goszczanów i Klonowa. W gminach Brzeźnio i Goszczanów największy jest odsetek łącznej powierzchni użytków rolnych będący w posiadaniu największych gospodarstw rolnych (odpowiednio 40% i 45%).

Rysunek 23. Użytki rolne na terenie powiatu

Źródło: Starostwo Powiatowe w Sieradzu.

Rysunek 24. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Zarząd powiatu sieradzkiego, „Program ochrony środowiska”, 2003.

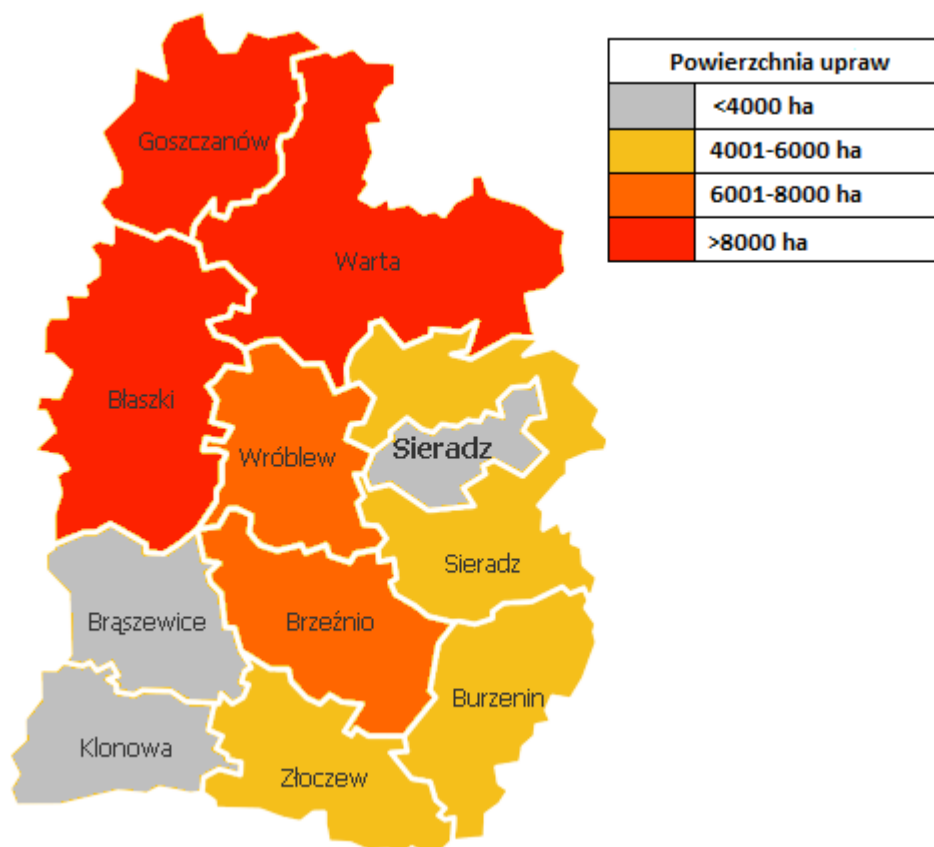
Potencjał rozwojowy rolnictwa w powiecie tkwi z jednej strony w jego restrukturyzacji i modernizacji (wzrost skali produkcji i uzbrojenia technicznego), a z drugiej w rozwoju rolnictwa ekologicznego w mniejszych gospodarstwach. Może ono iść w parze z usługami agroturystycznymi i być prowadzone na obszarach objętych częściową ochroną przyrody.

Na terenie powiatu sieradzkiego brak jest szkół kształcących w zawodzie rolnika. Najbliższe szkoły rolnicze to Zespół Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Wojśławicach (powiat zduńskowolski) i Zespół Szkół Rolniczych im. Władysława Grabskiego w Sędziejowicach (powiat łaski).

3.2.1. PRODUKCJA ROŚLINNA

Największą powierzchnią upraw roślinnych charakteryzują się gminy w północnej i centralnej części powiatu. Szczegóły przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 25. Powierzchnia upraw w poszczególnych gminach powiatu sieradzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Powszechny Spis Rolny 2010).

Ponad dwie trzecie powierzchni upraw stanowią zboża podstawowe i mieszanki zbożowe, przede wszystkim żyto (25%), pszenica ozima (13%), mieszanki jare (9%) i pszenżyto (8%). Jedną piątą powierzchni upraw stanowią uprawy ziemniaków, głównie w gminach Wróblew, Błaszki i Warta. Warzywa gruntowe zajmują 2% łącznej powierzchni upraw, czyli dwukrotnie więcej niż przeciętnie w kraju. Uprawa warzyw jest szczególnie istotna w gminach Błaszki (5% powierzchni upraw), Wróblew (5%) i Warta (4%). Największy udział mają kapusta, marchew, cebula, ogórki i buraki ćwikłowe. Sady również zajmują niewielką powierzchnię (1% całości upraw),

ale sadownictwem zajmuje się średnio 7% gospodarstw rolnych, a w gminach Błaszki, Brzeźnio czy Złoczew nawet 9-12%. Dwie trzecie łącznej powierzchni sadów w powiecie skupione jest w gminach Błaszki, Brzeźnio i Wróblew. Uprawy przemysłowe (przede wszystkim rzepaku i rzepiku) zajmują jedynie 1% łącznej powierzchni upraw w powiecie, a ponad połowa z nich znajduje się w gminach Warta i Błaszki.

Istotnym czynnikiem podnoszącym efektywność produkcji rolnej jest uzbrojenie techniczne w maszyny rolnicze. Porównano przeciętną liczbę maszyn rolniczych różnych typów w przeliczeniu na 100 ha upraw roślinnych, do których maszyny te są stosowane. Wartości tak obliczonych wskaźników dla wybranych maszyn rolniczych (najważniejszych przy strukturze upraw w powiecie sieradzkim) przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Przeciętna liczba maszyn rolniczych w przeliczeniu na 100 ha upraw

Typ maszyn	Liczba maszyn w przeliczeniu na 100 ha upraw	
	Powiat sieradzki	Polska
Kombajny zbożowe	1,8	2,0
Prasy zbierające	3,0	2,6
Przyczepy zbierające	1,8	1,3
Kombajny ziemniaczane	21,3	20,6
Kopaczki do ziemniaków	21,3	95,9
Sadzarki do ziemniaków	39,9	90,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

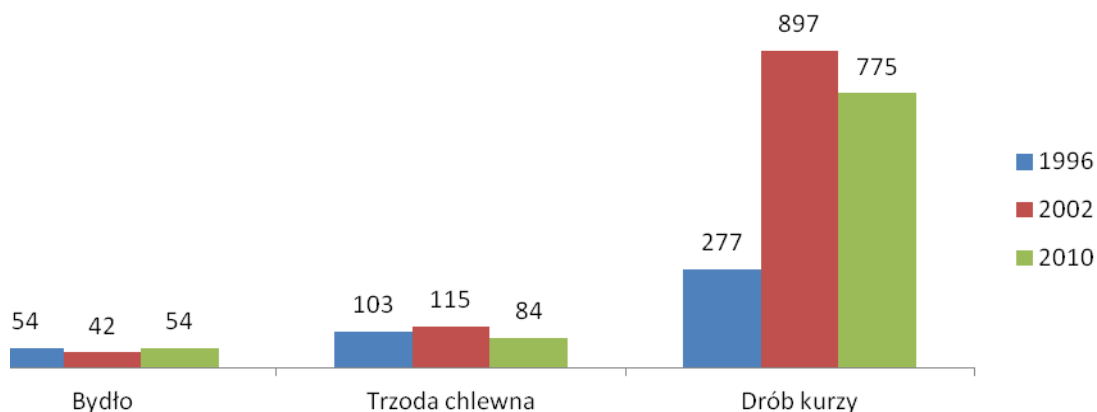
Szczególnie niski poziom uzbrojenia technicznego w maszyny do uprawy ziemniaków może być związany z tym, że przeciętna wielkość upraw tych warzyw jest w powiecie sieradzkim 3,5-krotnie większa niż średnio w kraju. Kopaczki i sadzarki do ziemniaków jako maszyny stosunkowo tanie używane są w wielu, nawet małych gospodarstwach. Rozdrobnienie gospodarstw sprzyja więc dużej liczbie tych maszyn. Inaczej jest z dużymi i drogimi kombajnami ziemniaczanymi.

3.2.2. PRODUKCJA ZWIERZĘCA

W porównaniu do produkcji roślinnej hodowla zwierząt gospodarskich daje stabilne zatrudnienie pozbawione silnych wahań sezonowych. Charakteryzuje się też wyższym wskaźnikiem tworzonej wartości dodanej.

Dokładnych informacji na temat produkcji zwierzęcej dostarczają wyniki Powszechnych Spisów Rolnych przeprowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny w latach 1996, 2002 i 2010. Na przestrzeni tych 14 lat liczba hodowanego w powiecie sieradzkim bydła utrzymała się na poziomie 53-54 tysięcy sztuk, choć w 2002 roku pogłowie wynosiły tylko 42 tysiące. Chów bydła ukierunkowany jest przede wszystkim na produkcję mleka. Pogłowie trzody chlewnej spadło w tym czasie o jedną piątą (19%), natomiast hodowla drobiu kurzego rozwinęła się w ciągu 14 lat ponad dwukrotnie osiągając poziom 775 tysięcy sztuk w 2010 roku.

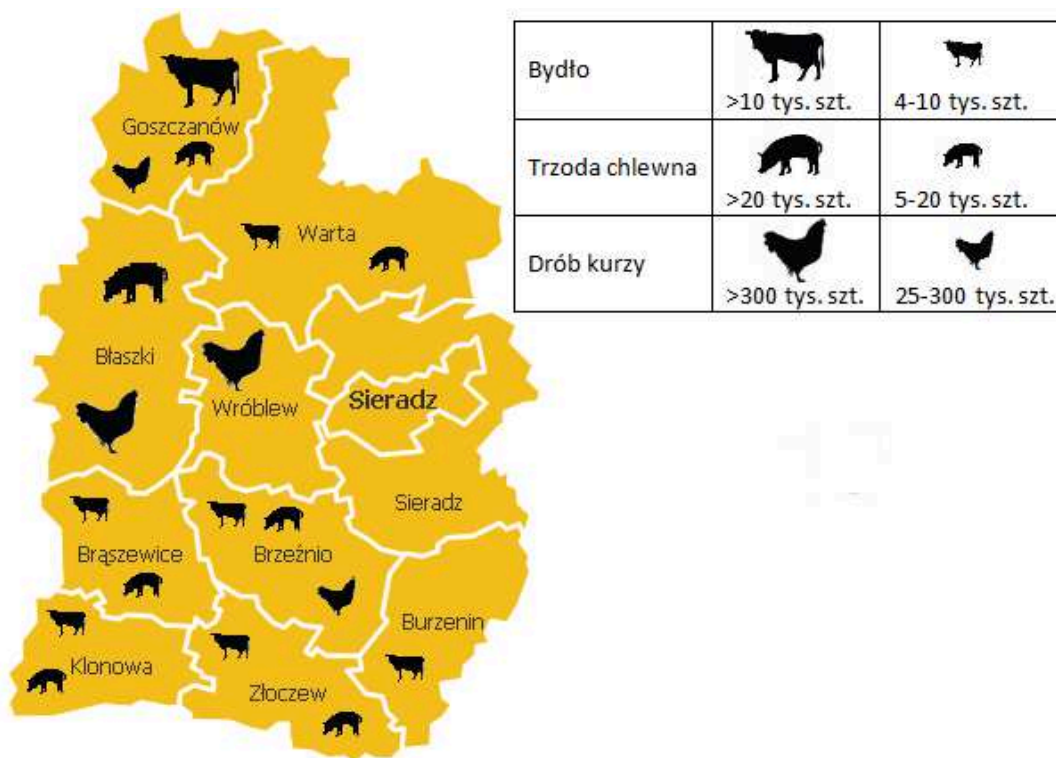
Rysunek 26. Pogłowie zwierząt gospodarskich w latach 1996, 2002 i 2010 (w tysiącach sztuk)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Powszechne Spisy Rolne 1996, 2002 i 2010).

Poniższa mapa ilustruje skalę hodowli zwierząt gospodarskich w poszczególnych gminach powiatu sieradzkiego.

Rysunek 27. Pogłowie zwierząt gospodarskich w gminach powiatu sieradzkiego w 2010 roku

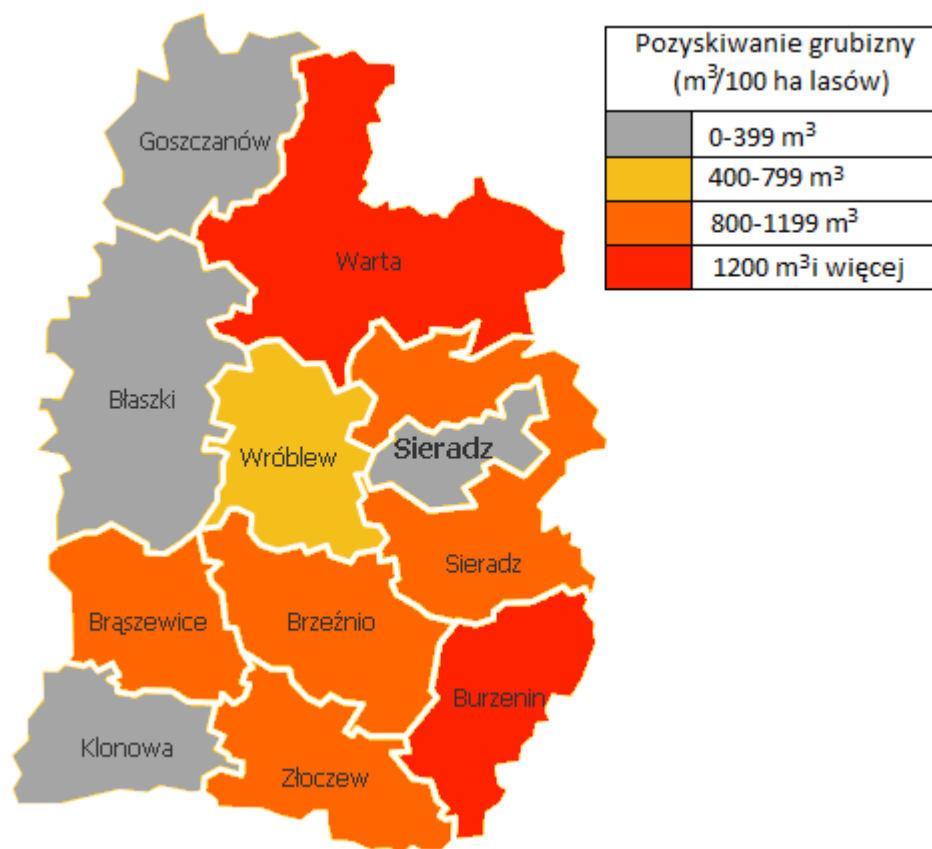
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Powszechny Spis Rolny 2010).

3.2.3. LEŚNICTWO

Lasy zajmują ponad 29 tys. ha, czyli 20% powierzchni powiatu. 60% to lasy państwowe, a pozostałe 40% prywatne. Największą powierzchnią lasów charakteryzują się gminy Warta (5 tys. ha), Sieradz (gmina wiejska, 3,9 tys. ha) i Brąszewice (3,8 tys. ha). Największą lesistością (odsetkiem powierzchni zajmowanej przez lasy) cechują się gminy Brąszewice (36%) i Klonowa (33%). W składzie gatunkowym lasów powiatu sieradzkiego dominuje sosna (87%) przed brzozą, grabem, olchą, dębem, jesionem i klonem. Struktura wiekowa lasów jest zróżnicowana względem ich formy własności - jest korzystniejsza w lasach państwowych, gdzie ponad połowę drzewostanu stanowią lasy w IV (61-80 lat) i V (81 i więcej lat) klasie wieku. Przeciętny wiek drzewostanu w lasach państwowych wynosi 59 lat. Lasy prywatne są znacznie młodsze - przeciętny wiek drzewostanu to 40 lat.

W 2014 roku w lasach prywatnych na terenie powiatu sieradzkiego pozyskano prawie 9 tys. m³ tzw. grubizny, czyli drewna okrągłego, które w cieńszym końcu ma średnicę nie mniejszą niż 7 cm z korą lub 5 cm bez kory. W przeliczeniu na 100 ha lasów prywatnych (nie licząc lasów ochronnych) daje to 77 m³/100 ha, co jest wynikiem zbliżonym do średniej krajowej (79). Najintensywniej (w przeliczeniu na 100 ha lasów) i najwięcej drewna pozyskuje się w lasach gmin Burzenin i Warta.

Rysunek 28. Pozyskiwanie drewna (grubizny) w lasach powiatu sieradzkiego w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Pracowników branży leśnej kształci między innymi Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Włodzimierza Puchalskiego w Męckiej Woli (więcej w rozdziale 5.1. Oświata).

3.3. PRZEMYSŁ

Przemysł skoncentrowany jest przede wszystkim w mieście Sieradz, które ma długie tradycje przemysłowe: w XIX wieku powstały tu zakłady włókiennicze, a po II wojnie światowej zakłady dziewiarskie, przemysł maszynowy, metalowy i spożywczy.

Największe zakłady produkcyjne na terenie powiatu sieradzkiego to m.in.:

- Abel Sp. j. w Brąszewicach – firma działająca od 1991 roku produkuje żywność mrożoną. Odbiorcami jest ponad 150 firm krajowych i europejskich. Firma posiada nowoczesny zakład produkcyjny z zapleczem magazynowym oraz własną flotę transportową.
- Ceramika Tubądzin s.c. - w Tubądzinie (gm. Wróblew) znajduje się zakład produkcyjny jednego z największych producentów płytek ceramicznych w Polsce, którego produkty znane są pod markami Tubądzin, Domino i Arte.
- Chemitex Sp. z o. o. - istniejąca od 40 lat firma produkuje i serwisuje specjalistyczną armaturę przemysłową, przede wszystkim zawory kulowe na potrzeby przemysłu chemicznego, petrochemicznego, gazowego, ciepłowniczego, spożywczego i innych.
- Ciech-Petrol Sp. z o. o. w Błaszczach - hurtowa sprzedaż paliw, olejów silnikowych, smarów, płynów eksploatacyjnych i akcesoriów samochodowych oraz własna sieć stacji benzynowych.
- Cornette Underwear Sp. z o. o. Sp. k. w Sieradzu - producent bielizny działający na rynku od kilkunastu lat. Firma posiada sieć dystrybutorów w całym kraju.
- Crystal Traktor Sp. z o. o. - firma zajmuje się produkcją, sprzedażą i serwisem ciągników (marka Orion) i maszyn rolniczych oraz części zamiennych i podzespołów do maszyn (m.in. firm Ursus i Zetor). W swojej ofercie ma ciągniki o różnym przeznaczeniu i wyposażeniu oraz mocy silnika. Firma produkuje na rynek krajowy i na eksport.
- Drog-Bruk A. P. Szczerek Sp. j. w Błaszczach - firma powstała w 1999 roku i produkuje kostki brukowe. W zakładzie produkcyjnym w Błaszczach firma dysponuje również laboratorium, w którym prowadzone są prace badawczo-rozwojowe oraz testy produktów. Firma ma rozbudowaną sieć dystrybucyjną w województwach łódzkim i wielkopolskim, a dzięki własnej flocie pojazdów możliwy jest transport towaru na terenie całego kraju.
- Feber Sp. z o. o. (Grupa Inter Cars SA) to producent naczepek i pojazdów samowładowniczych oraz części do nich. Firma prowadzi również wypożyczalnię i serwis produkowanego sprzętu.
- Juma Sp. z o. o. w Sieradzu - firma produkująca skóry i wyroby skórzane przede wszystkim do produkcji obuwia.
- Medana Pharma SA (Grupa Polpharma) - fabryka leków, jeden z liderów produkcji leków pediatrycznych, preparatów witaminowych i suplementów diety. Spółka posiada również dział badań i rozwoju, a zatrudnieni w nim specjaliści pracują nad rozwojem i udoskonaleniem oferty firmy.
- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska „Wart-Milk” produkująca produkty mleczne na rynek krajowy i na eksport. Firma jest znana m.in. z marki mleka i innych produktów „MU!”.
- Partner Tech Sieradz Sp. z o. o. - jeden z dwóch polskich oddziałów szwedzkiej firmy, produkujący podzespoły elektroniczne na rynki Europy Środkowo-Wschodniej.
- Przedsiębiorstwo Drobiarskie Grzegorz Wyrębski - założona w 1994 roku firma zajmuje się ubojem drobiu i produkcją surowych wyrobów mięsnych. Dzienna produkcja sięga 100 ton wyrobu gotowego. Swoje produkty sprzedaje w Polsce i za granicą, a dystrybucję prowadzi

przez sieć własnych hurtowni i sklepów firmowych oraz we współpracy z partnerami rynkowymi.

- S. i A. Pietrucha Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe w Błaszczkach - producent stolarki budowlanej PCV od 1992 roku. Obecnie firma posiada dwa zakłady produkcyjne i zatrudnia ponad 300 osób.
- SIDROG Sp. z o. o. w Domaniewie (gm. Błaszki) - jest firmą specjalizującą się w budownictwie dróg i obiektów mostowych. Firma dysponuje rozbudowanym parkiem pojazdów i maszyn.
- Sommer Polska Sp. z o. o. w Zapolu (gm. Brzeźnio) - producent naczep i przyczep samochodowych.
- Xella Sp. z o. o. - fabryka betonu komórkowego marki Ytong działająca w Sieradzu od 1995 roku (wcześniej pod nazwą Ytong Polska). Swoje produkty firma sprzedaje na rynku krajowym oraz eksportuje m.in. na Litwę, Łotwę, Ukrainę, Białoruś i do Rosji.
- Wellbet s. c. w Domaniewie (gm. Błaszki) - firma działająca od 1999 roku produkuje i dostarcza różnego rodzaju beton oraz świadczy usługi brukarskie. Firma dysponuje własnym sprzętem specjalistycznym.
- Zakłady Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych Terplast Sp. z o. o. - grupa Terplast posiada kilka zakładów produkcyjnych w centralnej Polsce. Produkcję w Sieradzu prowadzi od 1984 roku. Zakłady produkują przede wszystkim różne rodzaje sznurków, taśm i lin oraz folii i siatek pakowych na potrzeby rolnictwa i przemysłu. Niemal połowa produkcji kierowana jest na eksport.
- Złotex Sp. j. w Złoczewie - Zakład Przetwórstwa i Handlu Mięsnego Złotex działa od 1991 roku. Zajmuje się skupem i ubojem żywca wieprzowego i wołowego, przetwórstwem mięsa, produkcją wędlin oraz sprzedażą hurtową i detaliczną swoich produktów. Firma posiada sieć własnych placówek sprzedaży.

Dane z rejestru REGON pozwalają na analizę ilościową liczby podmiotów według działów Polskiej Klasyfikacji Działalności. W sektorze przemysłu i budownictwa najwięcej jest firm, których główną działalnością są:

- Roboty budowlane specjalistyczne (727 podmiotów),
- Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków (263),
- Produkcja odzieży (139),
- Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli, produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania (138),
- Produkcja artykułów spożywczych (130).

3.4. USŁUGI

3.4.1. SEKTOR USŁUGOWY OGÓŁEM

Trzecim, po rolnictwie i przemyśle, sektorem gospodarki jest sektor usługowy. Wraz z rozwojem gospodarczym rośnie najczęściej rola i udział usług w wytwarzanej wartości dodanej i zatrudnieniu. Podobnie jak w całym kraju ilościowo najwięcej jest firm z branży handlowej. Innymi branżami usługowymi ważnymi dla powiatu są opieka zdrowotna, transport lądowy i naprawa samochodów oraz edukacja.

Analizując liczbę zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów według działów PKD widać, że w sektorze usług najwięcej jest firm, których główna działalność obejmuje:

- Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi (1428 podmiotów),
- Handel hurtowy z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi (575),
- Opiekę zdrowotną (455),
- Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi, naprawa pojazdów samochodowych (452),
- Transport lądowy i transport rurociągowy (418)
- Edukację (342).

3.4.2. TURYSTYKA - ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE

Turystyka jest szczególną branżą sektora usługowego ze względu na wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych charakterystycznych dla Ziemi Sieradzkiej. Przyciągnięcie na teren powiatu turystów spoza jego terenu wymaga również intensywnej i spójnej promocji obszaru i jego atrakcji. Działania te, koordynowane i wspierane przez samorząd powiatowy, mogą przynieść lepszy skutek niż działania podejmowane wyłącznie przez pojedyncze podmioty gospodarcze. Zasoby i atrakcje powiatu opisano już powyżej, w tej części przedstawiono poziom rozwoju bazy turystyczno-rekreacyjnej oraz szanse rozwoju turystyki w powiecie.

Według danych GUS na terenie powiatu sieradzkiego działa około 189 podmiotów gospodarczych, których główną działalnością są usługi zakwaterowania i usługi gastronomiczne (sekcja I Polskiej Klasyfikacji Działalności). Dane ilościowe o turystycznych obiektach noclegowych zawiera poniższa tabela. Należy zaznaczyć, że dane dotyczące bazy noclegowej nie zawsze są kompletne - mogą nie uwzględniać m.in. gospodarstw agroturystycznych, których główną działalnością jest produkcja rolna, a noclegów udzielają jedynie sezonowo. W ostatnich latach agroturystyka cieszy się coraz większą popularnością.

Tabela 3. Baza noclegowa na terenie powiatu sieradzkiego i jej wykorzystanie w 2014 roku

	Obiekty hotelowe	Inne obiekty noclegowe
Liczba obiektów	6	5
Liczba miejsc noclegowych	273	145
Liczba korzystających (rezydenci)	18146	4234
Liczba korzystających (turyści zagraniczni)	1126	240

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Szansą dla rozwoju turystyki w powiecie sieradzkim jest realizacja projektu pn. Zagospodarowanie rzeki Warty oraz Zbiornika Jeziorsko. Szlak wodny Warty i Rezerwat jest niezwykłą atrakcją nie tylko dla miłośników ptaków, ale również jest atrakcyjny dla wędkarzy, osób uprawiających aktywną jak i amatorską turystykę wodną, a także ma charakter edukacyjny dla dzieci i młodzieży. Na zamrażonym Zbiorniku Jeziorsko będzie można uprawiać też sporty zimowe, a nadwarciańskie leśne tereny stwarzają możliwości uprawiania narciarstwa biegowego. W realizację projektu zaangażowane są: gmina Burzenin, gmina Sieradz, miasto Sieradz, miasto i gmina Warta. Celem projektu jest rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-turystycznej i bazy noclegowo-gastronomicznej na terenach wzdłuż rzeki Warty i Zbiornika Jeziorsko. W ramach projektu utworzono już miejsce

do plażowania, pole namiotowe i karawingowe z zapleczem sanitarnym, placem zabaw, przystań jachtową wraz z drogą dojazdową i parkingiem w Ostrowie Warckim. Planowane jest utworzenie kolejnych miejsc do plażowania z infrastrukturą towarzyszącą, wybudowanie szlaku rowerowo-pieszego o długości 8 km, modernizacja dróg powiatowych wzdłuż wschodniej części zbiornika, stacje kajakowe na rzece Warcie w gminie Burzenin, w Sieradzu i w Warcie. Budowa toru do nart wodnych i pole karawingowo-namiotowe z zapleczem. Obok infrastruktury projekt zakłada stworzenie zintegrowanej platformy turystycznej dla regionu, która umożliwi łatwe pozyskanie informacji na temat bazy noclegowej oraz atrakcji turystycznych na tym obszarze. Liderem projektu jest miasto i gmina Warta, a wartość inwestycji oszacowano na 50 mln złotych. Z powyższych zasobów z racji położenia skorzystają wszystkie gminy położone wokół zbiornika i wzdłuż rzeki Warty zarówno z województwa łódzkiego jak i wielkopolskiego, w tym celu zostaną zawarte różnego rodzaju umowy partnerskie, współpracy. Namiastką tego jest Lokalna Grupa Działania „Przymierze Jeziorsko”.

W celu stworzenia warunków dla rozwoju turystyki, przede wszystkim turystyki aktywnej, oraz promocji atrakcji regionu samorządy miast Sieradz i Zduńska Wola, gmin wiejskich Zduńska Wola i Zapolice oraz Powiatu Zduńskowolskiego zawarły partnerstwo na rzecz rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Aktywna Dolina Rzeki Warty. W 2014 roku opracowano Plan Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego, w którym wytyczono główne cele rozwojowe i kierunki przyszłych działań¹⁷. Cele rozwojowe obejmują trzy kluczowe sfery:

1. Infrastruktura: wspieranie rozwoju nowoczesnej infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej oraz zwiększenie dostępności komunikacyjnej. Samorządy zaangażowane w projekt będą wspierać budowę i modernizację bazy gastronomiczno-noclegowej, modernizować drogi dojazdowe do obiektów turystycznych, rozwijać sieć szlaków pieszo-rowerowych, tworzyć punkty informacji turystycznej oraz tworzyć warunki do rozwoju zróżnicowanej turystyki wodnej.
2. Kultura, tradycja, historia: podniesienie konkurencyjności istniejących produktów turystycznych oraz wykreowanie nowych. W planach jest wspieranie wykorzystania potencjału kultury i dziedzictwa, którym dysponuje obszar, tworzenie nowych obiektów publicznej infrastruktury kulturalnej, organizacja cyklicznych imprez kulturalnych o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym oraz aktywizacja mieszkańców i podnoszenie jakości ofertowanych usług turystycznych.
3. Sport i rekreacja: rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej oraz popularyzacja aktywnych form spędzania wolnego czasu. Strategia zakłada budowę nowych i modernizację istniejących obiektów sportowo-rekreacyjnych, przygotowanie miejsc do rekreacji i odpoczynku oraz utworzenie wypożyczalni sprzętu turystycznego i rekreacyjnego. W planowaniu przestrzennym istotną rolę odgrywać będzie zagospodarowanie terenów na cele turystyczno-rekreacyjne.

Plan Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Aktywna Dolina Warty zawiera uszczegółowienie powyższych celów rozwojowych i kierunków planowanych działań ze wskazaniem konkretnych inwestycji.¹⁸

¹⁷ Plan Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Aktywna Dolina Rzeki Warty, 2014.

¹⁸ Dokument dostępny jest na stronie internetowej Urzędu Miasta Sieradz, www.umsieradz.pl.

Innym, obok Zbiornika Jeziorsko, przykładem podwójnego wykorzystania sztucznych zbiorników wodnych jest zbiornik retencyjny Smardzew na styku gmin Sieradz i Wróblew. Zbiornik utworzony został przede wszystkim dla celów retencyjnych (ochrona okolicznych terenów przed zalewaniem wodami rzeki Myi), ale staraniem powiatu i gmin zostanie przygotowana infrastruktura umożliwiająca wykorzystanie go również dla celów turystycznych. W ramach projektu inwestycyjnego samorząd powiatowy zmodernizuje drogę powiatową (ul. Reymonta) zmieniając nawierzchnię i budując chodnik i ścieżkę rowerową. Samorządy gminne zobowiązały się natomiast do budowy parkingów, wypożyczalni kajaków i rowerów wodnych oraz plaży.¹⁹

W związku z uruchomieniem odkrywkowego wydobycia węgla brunatnego ze złoża Złoczew możliwe do zagospodarowania staną się masy ziemi wydobyte z terenu odkrywki. Tworzy to potencjał dla utworzenia centrum narciarskiego (stok narciarski, wyciąg, wypożyczalnie, gastronomia, noclegi) na skalę ponadlokalną. Przykładem może być Góra Kamieńsk powstała na skutek eksploatacji złoża Szczerców prowadzonej przez Kopalnię Węgla Brunatnego Bełchatów.

3.5. RYNEK PRACY

Sytuacja na rynku pracy jest odbiciem struktury lokalnej gospodarki oraz koniunktury w regionie i kraju. Nie tylko determinuje materialną sytuację mieszkańców i budżet gmin i powiatu, ale jest również przyczyną wielu zjawisk społecznych, takich jak bezrobocie, ubóstwo, uzależnienia czy migracje.

3.5.1. STRUKTURA ZATRUDNIENIA

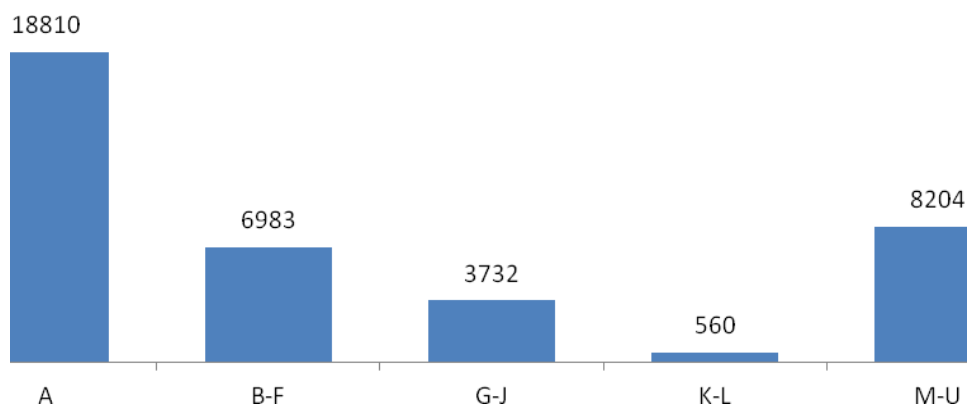
Niemal połowa wszystkich zatrudnionych²⁰ w powiecie sieradzkim pracuje w sektorze rolnym. Co piąty zatrudniony pracuje w sektorze przemysłowym (przetwórstwo przemysłowe, energetyka, budownictwo), zaś co dziesiąty w branży handlowej. Duże znaczenie dla lokalnego rynku pracy mają instytucje publiczne: urzędy, placówki oświaty, ochrony zdrowia i pomocy społecznej. W 2008 roku około 40% pracujących zatrudnionych było w sferze budżetowej²¹

¹⁹ Źródło: <http://sieradz.com.pl/wiadomosci/sieradz/2936,zbiornik-w-smardzewie-laczy-samorzady.html>.

²⁰ Dane GUS o liczbie zatrudnionych nie uwzględniają podmiotów gospodarczych zatrudniających 9 i mniej osób, duchownych, pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Dane uwzględniają rolnictwo indywidualne oraz pracujących w organizacjach, fundacjach, związkach.

²¹ Metamorphosis Brand Communications, Strategia promocji miasta Sieradza na lata 2008-2013, Wrocław 2008.

Rysunek 29. Liczba zatrudnionych według grup sekcji PKD w powiecie sieradzkim w 2013 roku

A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; B-F - przemysł i budownictwo; G-J - handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja; K-L - działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości; M-U - pozostałe usługi (Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Administrowanie i działalność wspierająca; Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; Edukacja; Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; Działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją oraz Pozostała działalność usługowa).

Uwaga: Dane GUS nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, duchownych i pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Dane obejmują rolnictwo indywidualne i pracujących w organizacjach i fundacjach.

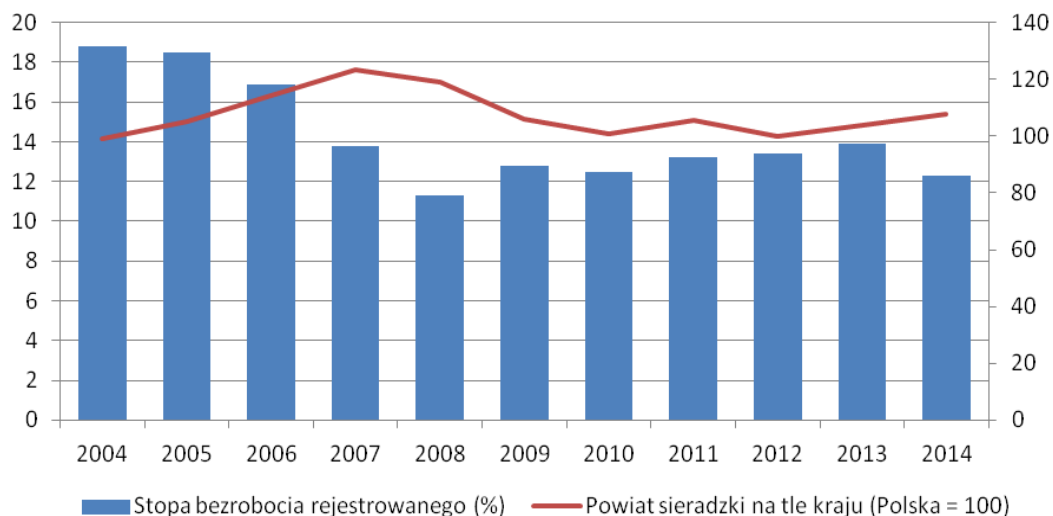
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

3.5.2. BEZROBOCIE

Na koniec 2014 roku w powiecie sieradzkim zarejestrowanych było 6485 bezrobotnych, z czego 670 osób miało prawo do zasiłku. Co czwarty zarejestrowany bezrobotny nie skończył 25 lat i co czwarty był w wieku 50 i więcej lat. 26% bezrobotnych posiadało wykształcenie gimnazjalne lub niższe, 28% bezrobotnych stanowiły osoby z ukończoną zasadniczą szkołą zawodową, a 21% ukończyło szkołę policealną lub średnią zawodową. Ponad jedna piąta bezrobotnych (22%) nie miała żadnego doświadczenia zawodowego, a doświadczeniem do 5 lat cechuje się czterech na dziesięciu bezrobotnych (39%).

Poziom bezrobocia rejestrowanego w powiecie sieradzkim jest zbliżony do średniej krajowej. Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec 2014 roku wyniosła 12,3%, czyli więcej niż średnio w kraju (11,4%) i więcej niż w województwie łódzkim (11,8%). Zmiany stopy bezrobocia rejestrowanego w ciągu ostatnich lat zaprezentowano na poniższym wykresie. Warto porównać dane dotyczące powiatu z sytuacją w całym kraju (żółta linia). Choć stopa bezrobocia spadała w latach 2006-2008 to jednak na tle kraju powiat wypadł słabo. Znaczący spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w tym okresie tłumaczyć można nie tyle znaczącą poprawą sytuacji gospodarczej w Polsce, co otwarciem rynków pracy kolejnych (po Wielkiej Brytanii, Irlandii i Szwecji) krajów „starej” Unii Europejskiej dla Polaków (Hiszpania, Portugalia, Grecja, Finlandia - od maja 2006 roku oraz Włochy od lipca 2006 roku).

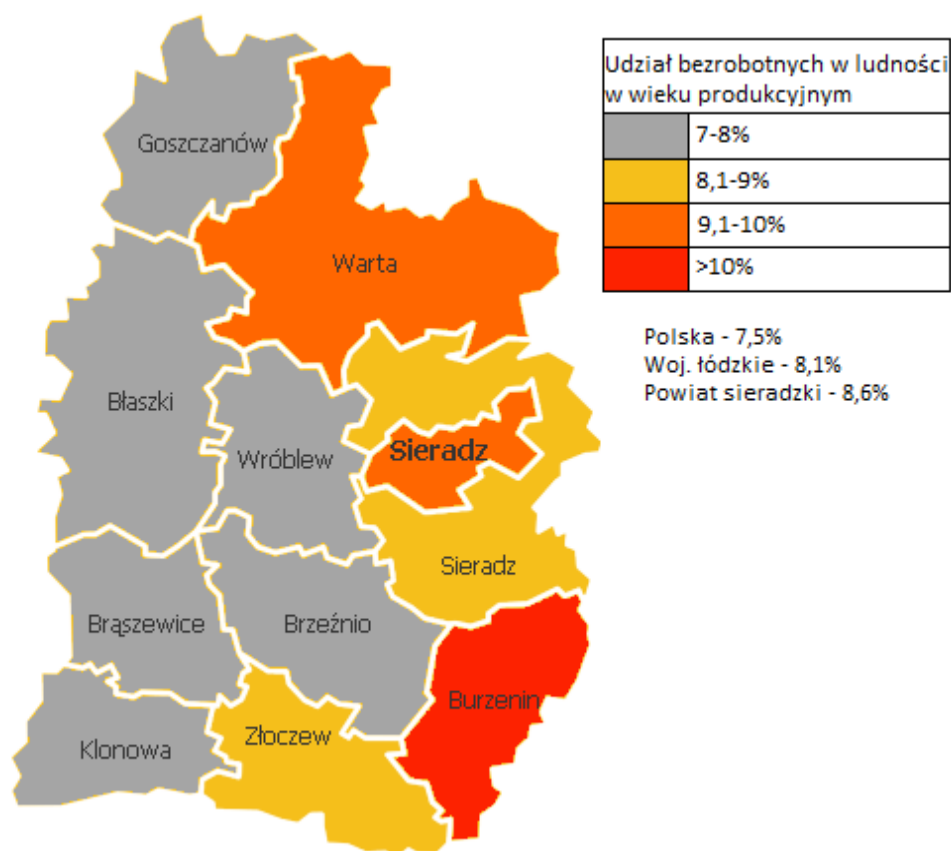
Rysunek 30. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie sieradzkim w % (lewa oś) i w odniesieniu do stopy krajowej (prawa oś) w latach 2004-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Innym miernikiem natężenia bezrobocia, obok stopy bezrobocia rejestrowanego, jest odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu sieradzkiego. Ogółem w powiecie sieradzkim wynosi on 8,6% i jest wyższy od poziomu wojewódzkiego (8,1%) i krajowego (7,5%). Najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest w mieście Sieradz oraz gminach Burzenin, Warta, Błaszki i Złoczew.

Rysunek 181. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu sieradzkiego w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Według oficjalnych danych pochodzących z rejestrów Powiatowego Urzędu Pracy, problem bezrobocia najmniej dotyka gminy Brąszewice i Klonowa. Prezentowane powyżej dane wskazują jednak na występowanie bezrobocia ukrytego na wsi. Zjawisko to, związane z niskim poziomem rozwoju rolnictwa, jest powszechne w całym kraju, szczególnie w najmniejszych gospodarstwach i tych o roślinnym profilu produkcji. Choć pracy wystarcza tylko na część roku, często pracuje w nich cała rodzina, której członkowie nie są na tyle mobilni zawodowo, aby zmienić branżę. Jednocześnie, ze względu na posiadane gospodarstwo nie rejestrują się w Urzędzie Pracy. Pomiar skali tego zjawiska umożliwia analiza danych zebranych przez GUS w 2010 roku w ramach Powszechnego Spisu Rolnego²². Ponad 40% osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych wykonuje pracę równą jednej czwartej etatu (poniżej 530 godzin rocznie). W grupie najmniejszych gospodarstw (o powierzchni do 1 ha) odsetek ten wynosi aż 67%, a w grupie gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha - 50%. Pracujących w rolnictwie (wraz z członkami rodziny użytkownika w gospodarstwach indywidualnych) jest w całym powiecie sieradzkim niemal 32 tysiące, podczas gdy w przeliczeniu na osoby pełnozatrudnione²³ pracy wystarcza dla 17 tysięcy. Można na tej podstawie szacować, że bezrobocie ukryte dotyczy niemal co drugiego pracującego w rolnictwie. Przyczyny takiego stanu rzeczy to z jednej strony rosnące uzbrojenie techniczne pracy w rolnictwie,

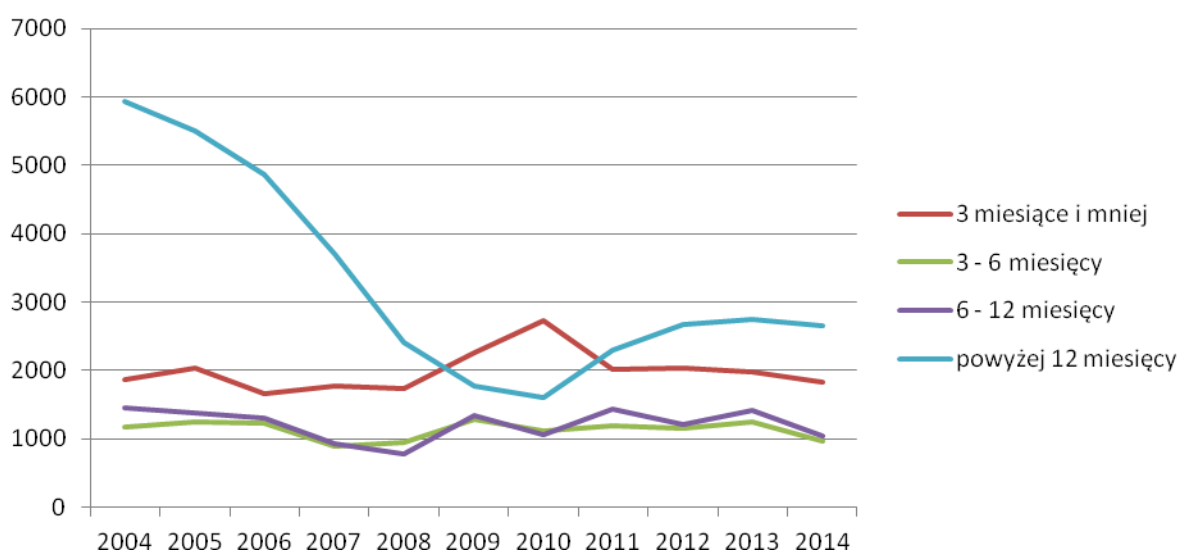
²² Prezentowane dalej dane dotyczą województwa łódzkiego.

²³ W tym celu GUS wykorzystuje wskaźnik AWU (ang. *Annual Work Unit*) - roczną jednostkę pracy, czyli ekwiwalent czasu przepracowanego w ciągu roku przez jedną osobę pełnozatrudnioną w rolnictwie.

a z drugiej rosnące wymagania sanitarne dotyczące produkcji - część rolników zrezygnowała z bardziej pracochłonnej produkcji zwierzęcej. Przejście tej nadwyżki osób zatrudnionych w rolnictwie do innych branż nie wpłynęłoby negatywnie na wielkość produkcji rolnej. Niestety najczęściej osoby te nie mają kwalifikacji do pracy w innych branżach lub mają za sobą bezskuteczne poszukiwania zatrudnienia.

W ostatnich latach nie tylko spadła stopa bezrobocia rejestrowanego, ale poprawiła się również struktura bezrobocia według czasu pozostawania bez pracy. Jeszcze 10 lat temu osoby pozostające bez pracy dłużej niż 12 miesięcy stanowiły 57% ogółu. Obecnie grupa ta to 41% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. W roku 2014 zmniejszył się udział bezrobotnych pozostających bez pracy do 3 miesięcy (28%) i od 3 do 6 miesięcy (15%). Osoby te są mniej zagrożone wykluczeniem społecznym i łatwiej im odnaleźć się na rynku pracy.

Rysunek 32. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie sieradzkim w latach 2004-2014 według czasu pozostawania bez zatrudnienia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Jednocześnie należy podkreślić różnicę między osobami pozostającymi bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy a osobami długotrwale bezrobotnymi. Osób długotrwale bezrobotnych - czyli takich, które w przeciągu ostatnich 2 lat były zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy łącznie przez okres co najmniej 12 miesięcy - było w powiecie sieradzkim na koniec 2014 roku 3810. Część z nich to osoby, które mimo prób podjęcia pracy lub staży nie mogą znaleźć stałego miejsca zatrudnienia.

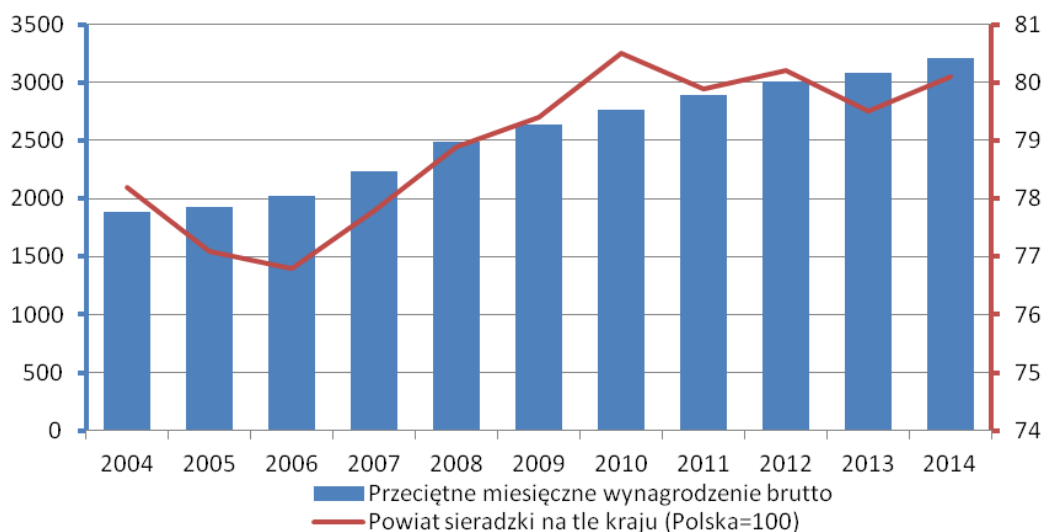
Specyfika bezrobocia w powiecie (duży odsetek młodych bezrobotnych, wchodzących na rynek pracy) spowodowała, że w latach 2012-2013 został on wytypowany do projektu pilotażowego „Twoja kariera - Twój wybór” prowadzonego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej i adresowanego do młodych bezrobotnych. W ramach projektu Powiatowy Urząd Pracy wykorzystywał m.in. takie narzędzia jak indywidualne wsparcie opiekuna, bon stażowy, bon szkoleniowy, bon na kształcenie czy dotacje na zasiedlenie. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy zbierającego informacje o ogłaszanych ofertach pracy w powiecie sieradzkim występuje w pewnej mierze problem niedostosowania kierunków kształcenia młodzieży do wymogów pracodawców. Problem nie leży

jednak jedynie po stronie placówek oświatowych, ale przede wszystkim po stronie samych zainteresowanych: młodzież gimnazjalna nie chce kształcić się w szkole zawodowej lub technikum, co skutkuje zbyt dużą liczbą absolwentów szkół ogólnokształcących i wyższych w stosunku do potrzeb lokalnego rynku pracy. Rozwiązaniem tej sytuacji mogą być programy doradztwa zawodowego realizowane w szkołach gimnazjalnych. W niektórych gimnazjach funkcjonują tzw. SzOK-i (Szkolne Ośrodki Kariery) organizujące dla uczniów warsztaty grupowe i spotkania indywidualne z doradcą zawodowym. Ani Powiatowy ani Wojewódzki Urząd Pracy (włącznie z działającym w jego ramach Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, którego filia znajduje się w Sieradzu) nie mają możliwości kierowania swojej oferty do niepełnoletnich uczniów szkół gimnazjalnych.

3.5.3. DOCHODY MIESZKAŃCÓW

Informację o przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu brutto²⁴ publikuje Główny Urząd Statystyczny. W 2014 roku w powiecie sieradzkim wynosiło ono 3206 zł, czyli 80% średniej krajowej. Zmiany wysokości przeciętnego wynagrodzenia nominalnego i w odniesieniu do poziomu krajowego w ciągu ostatnich 11 lat przedstawiono na poniższym wykresie.

Rysunek 33. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie sieradzkim w latach 2004-2014

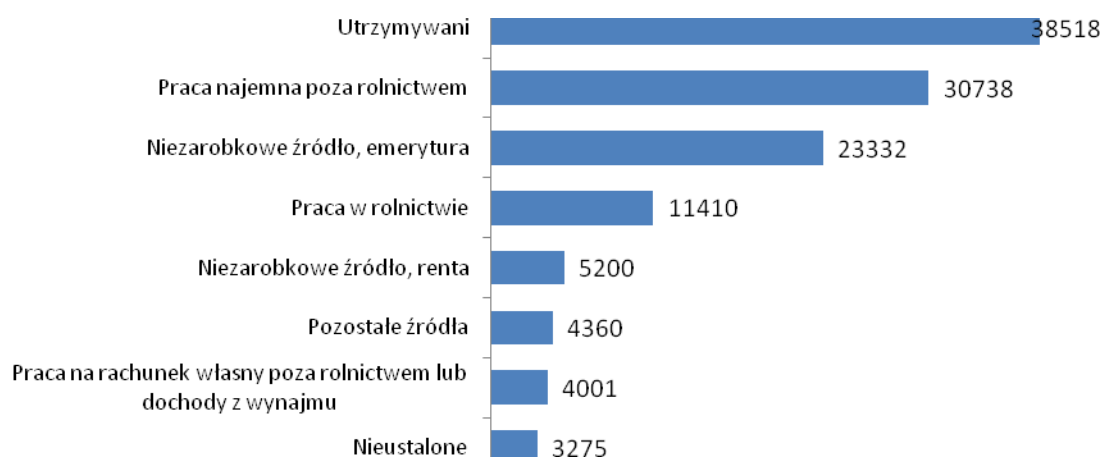

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Jedna trzecia mieszkańców powiatu sieradzkiego jest na czyimś utrzymaniu. Można szacować, że większość to dzieci i młodzież ucząca się (co piąty mieszkaniec nie ukończył 20 roku życia). Z pracy najemnej poza rolnictwem utrzymuje się co czwarty mieszkaniec, zaś emerytura lub renta są źródłem utrzymania dla 23% ludności. Z pracy na rachunek własny poza rolnictwem utrzymuje się tylko 3% mieszkańców.

²⁴ Dane nie dotyczą zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących 9 i mniej osób.

Rysunek 34. Źródła utrzymania ludności powiatu sieradzkiego w 2011 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Narodowy Spis Powszechny 2011).

3.6. ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POWIATU

Jednostki samorządu terytorialnego nie mogą prowadzić działalności gospodarczej i w bezpośredni sposób tworzyć nowych miejsc pracy i przyczyniać się do rozwoju gospodarczego powiatu. Mogą natomiast tworzyć możliwie korzystne i atrakcyjne warunki dla nowych inwestycji i rozwoju przedsiębiorstw już działających na terenie gminy, powiatu czy województwa.

Miasto Sieradz dysponuje działkami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład Podstrefy Sieradz Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Obecnie obszar objęty SSE ma powierzchnię 19,8 ha, z czego 2,0 ha to tereny wolne, przygotowane pod inwestycje. Przedsiębiorcy inwestujący w ramach SSE mogą skorzystać z pomocy publicznej w formie zwolnienia z podatku dochodowego. Na terenie ŁSSE prowadzić można działalność gospodarczą produkcyjną i usługową. Tereny inwestycyjne znajdują się w dogodnych lokalizacjach, przy drogach krajowych, na wyjazdach z miasta i objęte są Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego. Dotychczas z oferty podstrefy Sieradz ŁSSE skorzystały firmy: Cornette Underwear Sp. z o. o. Sp. k., Medana Pharma SA, Centrum Logistyczne Sieradz firmy Jeronimo Martins Dystrybucja SA oraz Ceramika Tubądzin III Sp. z o.o., ZareckiFoods Sp. z o.o.

Działania podnoszące atrakcyjność inwestycyjną terenów powiatu podejmują również Urzędy Gmin we współpracy ze Starostwem Powiatowym. W lutym 2014 roku oficjalnie rozpoczęto projekt utworzenia Złoczewskiego Obszaru Funkcjonalnego, w skład którego wchodzi gminy: Brąszewice, Brzeźnio, Burzenin, Klonowa i Złoczew oraz gmina Ostrówek (powiat wieluński). Celem utworzenia ZOF jest wykorzystanie potencjału związanego z powstającą kopalnią odkrywkową węgla brunatnego „Złoczew” oraz drogi ekspresowej S8. W styczniu 2015 roku opublikowano Strategię Złoczewskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020²⁵. Wśród celów operacyjnych wyznaczonych w Strategii jest m.in. poprawa dostępności komunikacyjnej ZOF poprzez budowę spójnej infrastruktury drogowej, budowa spójnej infrastruktury technicznej, wyznaczenie terenów dedykowanych

²⁵ Strategia dostępna na stronie internetowej gminy Złoczew, www.zloczew.pl.

budownictwu mieszkaniowemu, promocja i wsparcie mikro i małej przedsiębiorczości oraz promocja marek Złoczewskiego Obszaru Funkcjonalnego, a w szczególności Złoczewskiej Strefy Inwestycyjnej.

W czerwcu 2015 roku podpisano umowę na opracowanie kompleksowej dokumentacji technicznej oraz kosztorysów inwestorskich dla zadań inwestycyjnych w ramach projektu. Na podstawie przeprowadzonych w latach 2010-2012 prac badawczych, w ramach których wykonano 272 otwory geologiczno-rozpoznawcze, potwierdzono występowanie zasobów złoża o łącznych rozmiarach około 612 mln Mg. Rozpoczęcie wydobycia węgla planowane jest na 2026 rok, do tego czasu konieczne jest przeprowadzenie wykupu terenu, przygotowanie inwestycji oraz budowa infrastruktury. W zakresie sposobu wykorzystania wydobytego węgla rozważane są trzy warianty: transport do Elektrowni Bełchatów przenośnikami taśmowymi lub nową linią kolejową lub produkcja energii elektrycznej i ciepłej w nowej elektrowni zlokalizowanej w sąsiedztwie złoża.²⁶ Przy odkrywce może powstać nawet 3,7 tys. miejsc pracy²⁷. Jednocześnie realizowany jest projekt mający na celu przeciwdziałanie monokulturze przemysłowej poprzez utworzenie i uzbrojenie strefy inwestycyjnej w gminie Złoczew. Strefa obejmie około 190 ha, a koszt inwestycji oszacowano na niemal 100 mln złotych.

We wrześniu 2014 roku pięć samorządów (Powiat Sieradzki, Gmina Sieradz, Gmina Zapolice, Gmina Zduńska Wola i Miasto Zduńska Wola) zobowiązało się do współpracy w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Czechy-Grabowiec. Celem utworzenia MOF jest rozwój terenów położonych wzdłuż drogi ekspresowej S8, szczególnie w pobliżu węzłów zjazdowych. W gminie Sieradz wyznaczono tereny rozwojowe przeznaczone pod zabudowę usługowo-produkcyjną, składy i magazyny w miejscowościach Dąbrówka, Kłocko, Jeziory oraz Stawiszcz, gdzie możliwym kierunkiem zagospodarowania przestrzennego są centra logistyczne wykorzystujące położenie tych miejscowości przy zjazdach z drogi ekspresowej S8). Podpisany we wrześniu list intencyjny w sprawie utworzenia MOF pozwoli starać się o dotacje Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju na ten cel.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura techniczna jest elementem koniecznym do prawidłowego funkcjonowania układu przestrzennego w powiecie. Oprócz istotnego wpływu na komfort i jakość życia mieszkańców jest jednym z podstawowych czynników wpływających na atrakcyjność inwestycyjną. Infrastruktura techniczna obejmuje m.in. urzędnictwo i instytucje z dziedziny komunikacji, gospodarki wodnej i ochrony środowiska oraz energetyki.

²⁶ Strategia Rozwoju Złoczewskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020, 2014.

²⁷ Buchalska M., „Bełchatów spogląda na węgiel w Złoczewie”, w: Dziennik Łódzki, 23.12.2008, <http://www.dzienniklodzki.pl/arttykul/73212,belchatow-spoznada-na-wegiel-w-zloczewie,id,t.html>.

Rysunek 35. Sieradz i okolice z lotu ptaka

Źródło: Starostwo Powiatowe w Sieradzu.

4.1. INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA I TELEKOMUNIKACYJNA

Powiat sieradzki jest stosunkowo dobrze skomunikowany z resztą kraju, a jego układ komunikacyjny funkcjonuje w oparciu o sieć dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, z czego najistotniejsze są te o znaczeniu krajowym.

Tabela 4. Drogi w powiecie sieradzkim w podziale na kategorie

Drogi	Ogółem [km]	Udział dróg o nawierzchni bitumicznej [%]
krajowe	96	100
wojewódzkie	77	100
powiatowe	626	90,2
gminne	345	69,9

Źródło: www.arch.powiat-sieradz.pl.

Przez teren powiatu przebiegają drogi krajowe nr 12 (granica państwa – Łęknica – Żary – Żagań – Szprotawa – Przemków – Radwanice – Drożów – Głogów – Szlichtyngowa – Wschowa – Leszno – Gostyń – Jarocin – Pleszew – Kalisz – Błaszki – Sieradz – Łask – Rzgów – Piotrków Trybunalski – Sulejów – Opoczno – Przysucha – Radom – Zwoleń – Puławy – Kurów – Lublin – Piaski – Chełm – Dorohusk – granica państwa), 14 (Łowicz – Stryków – Łódź – Dobroń – Łask – Zduńska Wola – Sieradz – Złoczew – Wieluń), 45 (Zabełków – Krzyżanowice – Racibórz – Krapkowice – Opole – Bierdzawy – Kluczbork – Praszka – Wieluń - Złoczew) i 83 (Turek – Dobra - Sieradz). Na terenie powiatu znajdują się ponadto liczne drogi wojewódzkie. Dostępność komunikacyjna dodatkowo poprawi się po dokończeniu budowy trasy ekspresowej S8 (Wrocław – Oleśnica – Syców – Kępno – Walichnowy – Wieluń – Bełchatów – Piotrków Trybunalski – Rawa Mazowiecka – Warszawa – Radzymin – Wyszaków – Ostrów Mazowiecka – Zambrów – Białystok). Nowa trasa, o dwóch pasach ruchu w każdym kierunku, stanowi alternatywę dla zatłoczonych dróg krajowych. Na terenie powiatu znajdują się trzy zjazdy – Złoczew, Sieradz Południe i Sieradz Wschód.

Rysunek 36. Trasa ekspresowa S8

Źródło: Starostwo Powiatowe w Sieradzu.

Powiat sieradzki charakteryzuje się stosunkowo niską gęstością dróg lokalnych w porównaniu do średniej w województwie i kraju (tabela poniżej), jednak jest to częściowo związane z niższą niż w innych jednostkach gęstością zaludnienia.

Tabela 5. Drogi gminne i powiatowe według rodzaju nawierzchni w przeliczeniu na 100 km² w 2014 roku

	Polska	Województwo łódzkie	Powiat sieradzki
Drogi o twardej nawierzchni	74,6 km	90,8 km	66,1 km
Drogi o gruntowej nawierzchni	42,0 km	35,1 km	22,8 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Warto zauważyć, że większość dróg lokalnych na terenie powiatu posiada nawierzchnię twardą.

Tabela 6. Drogi gminne i powiatowe według rodzaju nawierzchni w 2014 roku

	Drogi gminne	Drogi powiatowe
Drogi o nawierzchni twardej	374,7 km	610,7 km
W tym: drogi o nawierzchni twardej ulepszonej	272 km	570,2 km
Drogi o nawierzchni gruntowej	324,4 km	15,1 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Transport zbiorowy na terenie powiatu funkcjonuje głównie w oparciu o komunikację autobusową (PKS Sieradz, busy) oraz kolejową (opisaną w dalszej części rozdziału). Autobusy obsługują kursy łączące każdą z gmin powiatu z Sieradzem, a także przejazdy do Łodzi oraz kursy dalekobieżne.

Infrastruktura kolejowa

Przez powiat przebiega linia kolejowa nr 14 (wschód-zachód) łącząca Łódź i Ostrów Wielkopolski (a dalej dobiegająca do granicy kraju). W powiecie znajdują się trzy stacje (Sieradz, Sędzice i Błaszki) oraz cztery przystanki osobowe (Męcka Wola, Sieradz Męka, Sieradz Warta i Skalmierz). Dzięki licznym połączeniom kolejowym mieszkańcy powiatu mają możliwość wygodnego i szybszego niż komunikacją autobusową dojazdu do innych miast. Do Sieradza dojeżdża ponadto Łódzka Kolej Aglomeracyjna.

Przez teren powiatu planowany jest przebieg linii Kolei Dużych Prędkości (tzw. linia „Y” łącząca Warszawę z Poznaniem i Wrocławiem). Termin realizacji inwestycji został przesunięty w 2011 roku przez ówczesnego Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej na 2030 rok, a dokładny przebieg trasy nie jest jeszcze znany (rozważane jest kilka wariantów).

Ścieżki rowerowe

Na terenie powiatu znajduje się łącznie 13 km ścieżek rowerowych, co w przeliczeniu na km² daje wskaźnik jedynie 87,2. Dla porównania średnio w województwie jest to 259, a w kraju 247. Ponadto na terenie powiatu znajdują się rekreacyjne szlaki rowerowe opisane szerzej w rozdziale 2.2. Zasoby kulturowe i kapitał społeczny.

Sieć telekomunikacyjna

W ostatnich latach spada wykorzystanie tradycyjnych łączy telefonicznych na rzecz telefonii bezprzewodowej. Według danych publikowanych przez Urząd Komunikacji Elektronicznej, jedyną miejscowością z terenu powiatu sieradzkiego, której mieszkańcy zgłaszali problemy z zasięgiem telefonii komórkowej, był Niedoń w gminie Błaszki.²⁸ Na terenie powiatu nie ma przekaźników radiowo-telewizyjnych, powiat jest obsługiwany przez najbliższe umiejscowione w powiatach: kaliskim i poddębickim.²⁹

Obecnie na terenie powiatu realizowany jest projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej pn. „Sieć szerokopasmowego dostępu do Internetu w wybranych gminach powiatu sieradzkiego”. Sieć szerokopasmowa budowana w ramach projektu obejmie 45 miejscowości w gminach Błaszki, Sieradz, Warta i Wróblew. Sieć budowana będzie w miejscowościach, w których dostęp do Internetu jest najbardziej ograniczony. Wartość projektu to 2,2 mln złotych.³⁰

Miasto Sieradz przystąpiło w 2014 roku do współpracy z Województwem łódzkim w ramach tworzenia Łódzkiej Regionalnej Sieci Teleinformatycznej. Dzięki sieci szkieletowej o długości 23 km opartej o łączy światłowodowe i radiowe, 37 jednostek budżetowych na terenie miasta (instytucji oświaty, ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz kultury i sportu) zostanie połączonych wydatną siecią telekomunikacyjną, na bazie której będzie możliwa budowa sieci lokalnych.³¹

4.2. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Dostępność urządzeń komunalnych jest jednym z podstawowych czynników wpływających na komfort codziennego życia mieszkańców powiatu. Zasięg sieci komunalnych jest zróżnicowany względem gmin i typu zabudowy. Tam gdzie jest ona gęstsza, budowa sieci jest bardziej uzasadniona ekonomicznie.

W przypadkach bardziej rozproszonej zabudowy podłączenie do sieci komunalnej bywa nieopłacalne. Wówczas wykorzystuje się urządzenia alternatywne - np. przydomowe oczyszczalnie ścieków.

W powiecie sieradzkim 85,5% mieszkańców ma dostęp do sieci wodociągowej. Długość sieci wodociągowej mierzy ponad 1700 km, a liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania sięga niemal 22,5 tys. Na terenie powiatu działają 44 ujęcia wód podziemnych na potrzeby komunalne (najwięcej w gminach Błaszki i Warta - po 8, najmniej w gminie Klonowa - 1) oraz kilka ujęć eksploatowanych przez podmioty gospodarcze. Specyfiką powiatu jest znaczny pobór wód podziemnych na potrzeby nawadniania pól uprawnych. W ostatnich latach powstało wiele studni, których właścicielami są osoby fizyczne (rolnicy) – przede wszystkim w gminach Błaszki, Wróblew i Warta. Pobór wody w tych ujęciach odbywa się głównie w okresie wiosenno-letnim, w czasie niedoboru opadów.

²⁸ Dane za 2011 rok, opracowanie na podstawie: www.wirtualnemedia.pl.

²⁹ Opracowano na podstawie: Biuro Planowania Przestrzennego Województwa łódzkiego w Łodzi, Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego, aktualizacja 2010.

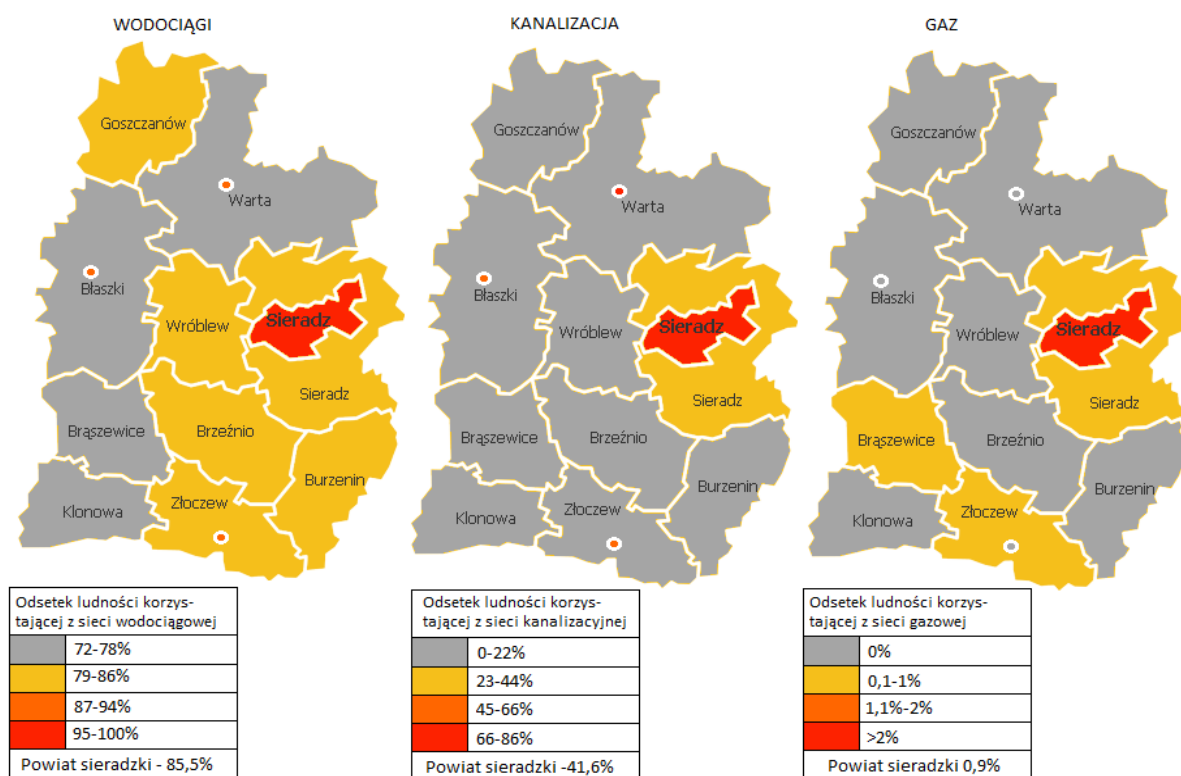
³⁰ Opracowano na podstawie: www.blaszki.pl, www.nasze.fm oraz www.mojepanstwo.pl.

³¹ Opracowano na podstawie: www.gazetaregionu.pl.

Na terenie powiatu działa 12 oczyszczalni ścieków komunalnych. Oczyszczalni ścieków pozbawiona jest gmina Klonowa, a oczyszczalnie w gminach Brąszewice (otwarta w marcu 2014 roku) i Brzeźnio (otwarta w czerwcu 2015 roku) nie obsługują całego terenu tych gmin. Oczyszczalnie w siedzibach władz gmin wyposażone są w punkty zlewnie ścieków dowożonych, do których mogą być dostarczane ścieki z terenu całych gmin. Warto zaznaczyć, że budowa oczyszczalni ścieków komunalnych należy zwykle do największych inwestycji gminnych i rozłożona jest na kilka lat. Oprócz oczyszczalni ścieków komunalnych w powiecie działają również lokalne oczyszczalnie ścieków bytowych obsługujące pojedyncze duże obiekty, takie jak szkoły, domy pomocy społecznej, ośrodki zdrowia, zakłady przemysłowe i osiedla mieszkaniowe (m.in. oczyszczalnie w Inczewie, Kobierzycu, Dębołęce i Wolnicy Niechmirowskiej, które są własnością spółdzielni mieszkaniowych lub Agencji Nieruchomości Rolnych w Łodzi oraz niewielkie oczyszczalnie w Nowej Wsi i Niechmirowie, które stanowią mienie gminy – odpowiednio – Brzeźnio i Burzenin). Ogółem w powiecie dostęp do sieci kanalizacyjnej ma ponad 40% mieszkańców, przede wszystkim w mieście i gminie Sieradz oraz pozostałych miastach powiatu.

Sieć gazowa na terenie powiatu jest bardzo słabo rozwinięta. Korzysta z niej tylko 1 mieszkaniec na 100. Dostęp do sieci komunalnych w gminach powiatu sieradzkiego ilustrują poniższe mapy.

Rysunek 37. Odsetek ludności korzystającej z sieci komunalnych w gminach powiatu sieradzkiego w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Na terenie powiatu sieradzkiego nie ma czynnych składowisk odpadów komunalnych. Zlokalizowanych jest tu natomiast pięć nieczynnych składowisk, z których dwa są zrehabilitowane, a pozostałe trzy przeznaczone do rekultywacji. Odpady przewożone są do Stacji Przeladunku Odpadów Komunalnych w Sieradzu, a stąd do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Orli Staw” w Nowych Prażuchach koło Kalisza.

We wszystkich gminach powiatu prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów (szkło, tworzywa sztuczne, makulatura). Zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych objętych jest 100% mieszkańców.

4.3. INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA, W TYM GAZOWA

Cały powiat znajduje się pod nadzorem energetycznym Zakładu Energetycznego Łódź Teren S.A., a obsługują go dwa rejonów energetyczne: w Sieradzu i w Wieluniu. Odbiorcy w powiecie zasilani są za pośrednictwem systemu elektroenergetycznego linii 110 kV Złoczew-Wieluń, Złoczew-Jawor w Sieradzu, Jawor-Błaszki, Sieradz-Jawor, Sieradz-Złota (Zduńska Wola) i Błaszki-Kalisz. Zainstalowane w stacjach transformatory 110/15kV pozwalają na wzrost poboru mocy. W przeliczeniu na 1 mieszkańca zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu wynosi 751 kWh i jest nieznacznie niższe niż średnio w kraju i województwie (odpowiednio 761 i 779 kWh).

Sieć gazowa

Sieć gazowa na terenie powiatu sieradzkiego jest słabo rozwinięta. Korzysta z niej jedynie 0,9% ogółu mieszkańców, przede wszystkim w mieście Sieradz (2,4% mieszkańców). Zaopatrzenie w gaz zapewnia gazociąg wysokiego ciśnienia o średnicy 300 mm i ciśnieniu nominalnym 6,3 MPa prowadzący z Pabianic do Sieradza i zakończony dwiema stacjami redukcyjno-pomiarowymi w dzielnicach Woźniki i Monice. Przez teren powiatu prowadzi również odcinek gazociągu średniego ciśnienia do zakładów ceramicznych w Tubądzinie. Zdecydowana większość gospodarstw domowych korzysta z butli gazu propan-butan, których sieć dystrybucji jest rozwinięta. Plany rozwoju sieci gazowej zakładają budowę gazociągu wysokiego ciśnienia o średnicy 400 mm prowadzącego z Kalisza do Sieradza oraz trzeciej stacji redukcyjno-pomiarowej dla miasta³².

Odnawialne źródła energii

Teren powiatu sieradzkiego znajduje się w strefie o bardzo korzystnych warunkach dla rozwoju małej energetyki wiatrowej (według opinii Ośrodka Meteorologii IMGW³³). Działa tu już lub wydane zostały pozwolenia na funkcjonowanie prawie 84 szt. elektrowni wiatrowych (w gminach Burzenin, Sieradz, Warta, Wróblew oraz Złoczew) i planowana jest budowa kolejnych.

Jedną z korzyści rozwoju małej energetyki wiatrowej jest podniesienie bezpieczeństwa energetycznego obszarów wiejskich o słabo rozwiniętej sieci elektroenergetycznej.

Bariery rozwoju małej energetyki wiatrowej stanowią wysokie koszty inwestycyjne, wymogi administracyjne i niekiedy opór sąsiadów planowanych urządzeń. Według szacunków Instytutu Energii Odnawialnej, przeciętna moc małych i mikro elektrowni wiatrowych (do 50 kW) wynosiła w 2014 roku 3 kW.

³² Opracowano na podstawie aktualnych dokumentów strategicznych i planistycznych gmin powiatu sieradzkiego.

³³ Nalepa K. i in., Poradnik małej energetyki wiatrowej, Olsztyn 2011.

Rysunek 38. Farma wiatrowa

Źródło: Starostwo Powiatowe w Sieradzu.

Na terenie powiatu działają liczne firmy produkujące biopaliwa: pelet i brykiet z biomasy. Coraz popularniejsze stają się instalacje grzewcze wykorzystujące ten typ paliwa. Kotłów na biomasę używają m.in. Szpital Wojewódzki w Sieradzu, urzędy miejskie i gmin, domy pomocy społecznej, placówki oświatowe czy liczne osiedla.³⁴

Innym kierunkiem rozwoju zielonych energii jest fotowoltaika. Ogniwa fotowoltaiczne służą do przetwarzania energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną. W tym celu pojedyncze ogniwa łączy się w większe struktury, tzw. moduły fotowoltaiczne. Już teraz na terenie powiatu sieradzkiego planowane są instalacje paneli fotowoltaicznych. Pozytywną opinię Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska uzyskały inwestycje zlokalizowane w gminach Brzeźnio, Sieradz i Złoczew³⁵. W najbliższych latach inwestorzy będą mogli korzystać z różnego rodzaju wsparcia finansowego – zarówno unijnego (w ramach programów operacyjnych), jak i krajowego (w ramach NFOŚiGW). Promowana będzie przede wszystkim produkcja energii na własny użytek przedsiębiorstwa, a nie na sprzedaż rynkową.

Można oczekiwać, że najbliższe lata będą okresem dynamicznego rozwoju branży tzw. zielonej energii, między innymi dzięki zdecydowanemu wsparciu Unii Europejskiej. Jednym z pięciu głównych

³⁴ Lista niektórych instalacji dostępna jest na stronie Ogólnopolskiego Samorządowego Serwisu Energii Odnawialnej, www.eo.org.pl.

³⁵ Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi, <http://bip.lodz.rdos.gov.pl/ogniwa-fotowoltaiczne-w-województwie-lodzkiem-2>.

celów Strategii Europa 2020³⁶ jest zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20%. Poziom docelowy dla Polski w 2020 roku został określony na poziomie 15%, podczas gdy w 2010 roku wynosił 9,5%. Według szacunków Instytutu Energii Odnawialnej, kwota alokacji środków unijnych dla Polski z przeznaczeniem na rozwój OZE osiągnie poziom 2,3 mld euro w latach 2014-2020, w tym 165,5 mln euro dla województwa łódzkiego. To ponad sześciokrotnie więcej niż w perspektywie 2007-2013³⁷. Należy jednak zaznaczyć, że w nowej perspektywie finansowej przeważać będą formy finansowania o charakterze komercyjnym, zaś interwencje w postaci bezzwrotnej należeć będą do mniejszości³⁸.

4.4. INFRASTRUKTURA OCHRONY ŚRODOWISKA

Formy prawnej ochrony przyrody

Zostały one szczegółowo opisane w rozdziale 1.3. Zasoby naturalne. Objęcie terenów powiatu obszarem chronionym ma niekiedy negatywny wpływ na rozwój gospodarczy - jest barierą dla rozbudowy przedsiębiorstw i ich działalności gospodarczej oraz osiedli mieszkalnych. Ochrona przyrody utrudnia niekiedy pierwotne funkcje instalacji, np. funkcja retencyjna Zbiornika Jeziorsko wymaga uporządkowania koryta rzeki i brzegów zalewu z zalegającej roślinności, która tamuje przepływ wody. Roślinność ta jest jednak siedliskiem dla chronionych gatunków ptactwa.

Ochrona przyrody i krajobrazu, przy zapewnieniu odpowiedniej infrastruktury i budowie spójnej oferty, może jednak podnieść atrakcyjność turystyczną i agroturystyczną tych terenów.

Ochrona przeciwpowodziowa³⁹

Na terenie powiatu występują obszary wzdłuż rzeki Warty zagrożone powodzią: miasto Sieradz oraz gminy Burzenin, Sieradz i Warta. Przyczyną zagrożenia jest spływ wód powodziowych ze zurbanizowanego województwa śląskiego i urbanizującego się subregionu częstochowsko-zawierciańskiego. Inną przyczyną powodzi mogą być zatory spowodowane zanieczyszczeniem i zarastaniem terenów tzw. międzywala oraz zatory lodowe występujące m.in. w cofce Zbiornika Jeziorsko i na rzece Warcie powyżej mostu kolejowego w Sieradzu. Strukturę wałów przeciwpowodziowych niszczą również bobry, budujące w wałach jamy. W sytuacji podwyższonego poziomu wody, wały zapadają się w miejscu wydrążonych korytarzy.

Ostatnie remonty urządzeń przeciwpowodziowych wzdłuż rzeki Warty przeprowadził w 2014 roku Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych.

³⁶ Komisja Europejska, Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Bruksela 2010.

³⁷ Wiśniewski G. (red) i in., Określenie potencjału energetycznego regionów Polski w zakresie odnawialnych źródeł energii - wnioski dla Regionalnych Programów Operacyjnych na okres programowania 2014-2020, Instytut Energii Odnawialnej, Warszawa 2011.

³⁸ Protokół z posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Zielonej Gospodarki, Warszawa 3.04.2013 r., wystąpienie Adama Rogowskiego, radcy Ministerstwa Gospodarki pt. Fundusze unijne dla odnawialnych źródeł energii w nowej perspektywie finansowej.

³⁹ Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi, Plan operacyjny ochrony przed powodzią województwa łódzkiego, Łódź 2010.

Na terenie powiatu znajduje się jeden z czterech Wojewódzkich Magazynów Przeciwpowodziowych i Kryzysowych - w Chojnem (gm. Sieradz). Oprócz tego, magazynami sprzętowymi dysponują samorządy gminne i powiatowy.

Zbiorniki retencyjne

Funkcje retencyjne dla obszaru powiatu pełni przede wszystkim Zbiornik Jeziorsko (maksymalna pojemność całkowita to 203 mln m³). Drugim dużym zbiornikiem retencyjnym jest Zalew Próba na rzece Żeglinie (gm. Brzeźnio) o zdolności retencyjnej 390 tys. m³. Ostatnio utworzonym zbiornikiem retencyjnym jest zbiornik Smardzew leżący w gminach Sieradz i Wróblew. Wojewódzki Program Małej Retencji dla województwa łódzkiego⁴⁰ z 2005 roku oraz Aneks do tego dokumentu⁴¹ z 2010 roku wskazuje na potrzebę utworzenia kolejnych 25 zbiorników retencyjnych na terenie powiatu.

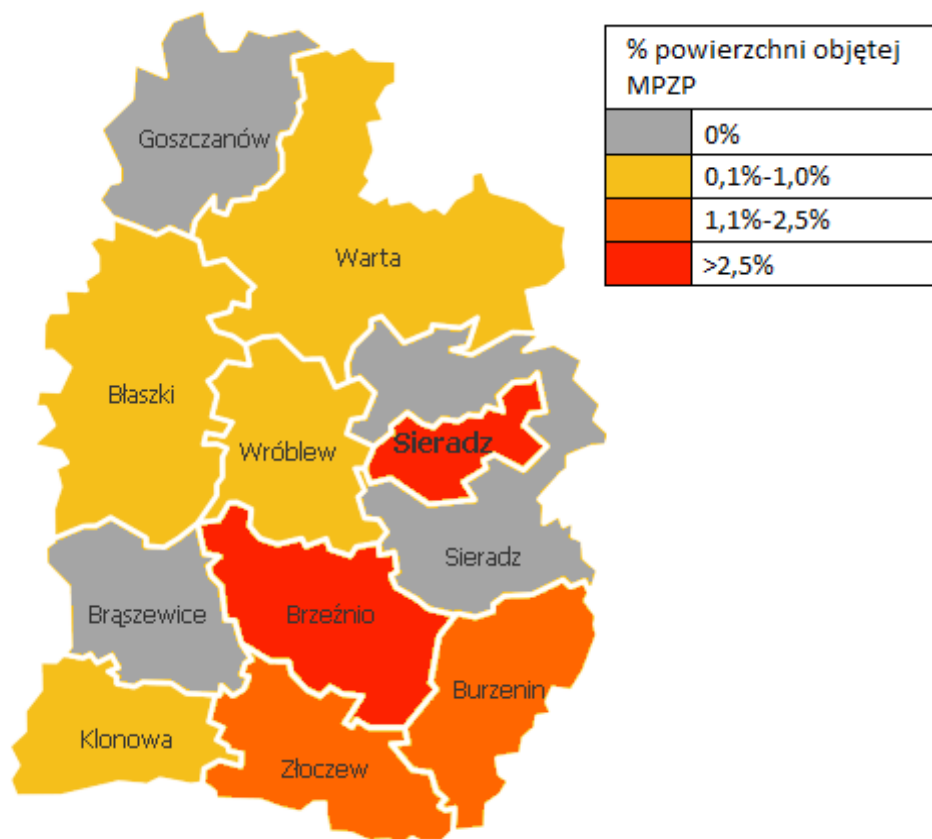
4.5. PLANOWANIE PRZESTRZENNE

Dla zachowania porządku publicznego oraz spójnego rozwoju przestrzennego powiatu i gmin na jego terenie ważne jest całościowe podejście do problematyki planowania przestrzennego. Przygotowanie i uchwalenie studium uwarunkowań i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP) jest zadaniem samorządów gminnych. Samorząd powiatowy ma możliwość zgłaszania uwag, ale bez mocy wiążącej. Pracownicy Starostwa Powiatowego uczestniczą w pracach i konsultacjach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminach. Na koniec 2014 roku planami objęte było 1,8% łącznej powierzchni powiatu. Największy udział powierzchni objętej MPZP charakteryzuje gminę Brzeźnio (11%) i miasto Sieradz (9,7%).

⁴⁰ Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Wojewódzki Program Małej Retencji dla województwa łódzkiego, Warszawa 2005.

⁴¹ Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Aneks Wojewódzkiego Programu Małej Retencji dla województwa łódzkiego, Łódź 2010.

Rysunek 39. Udział powierzchni gmin objętej Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Stopień rozwoju i dostępność infrastruktury społecznej jest jednym z czynników decydujących o jakości codziennego życia mieszkańców powiatu. W tym rozdziale opisano przede wszystkim instytucje, których organem prowadzącym jest powiat sieradzki oraz ich zasoby. Analizą objęto obszary: oświaty, kultury, sportu i rekreacji, ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej.

5.1. OŚWIATA

Zadaniem samorządu powiatowego jest organizacja szkolnictwa na poziomie ponadgimnazjalnym, dlatego oświata na poziomie przedszkolnym, podstawowym i gimnazjalnym została przedstawiona jedynie w ogólnym zarysie.

Na terenie powiatu sieradzkiego działają 22 przedszkola (z czego 10 w mieście Sieradz), a w 39 szkołach podstawowych działają oddziały przedszkolne. Oprócz tego w powiecie działa 5 punktów przedszkolnych, z których żaden nie jest prowadzony przez jednostki samorządu terytorialnego. Wychowaniem przedszkolnym objętych jest ponad 2,5 tysiąca dzieci w wieku 3-5 lat, czyli 66% dzieci w wieku przedszkolnym. To mniej niż średnio w kraju i województwie (74-75%).

Najniższy odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym cechuje gminy: Warta (51%), gminę wiejską Sieradz (52%), Błaszki i Goszczanów (po 55%). Najwyższy natomiast gminę Brąszewice (87%), Brzeźnio (77%) i miasto Sieradz (75%). W gminach miejsko-wiejskich placówki przedszkolne skupione są w miastach - do nich dowożone są dzieci z terenów wiejskich.

W gminach powiatu sieradzkiego znajduje się 54 szkoły podstawowe, w tym 3 specjalne. Organem prowadzącym dwóch z nich jest samorząd powiatowy (szczegóły w dalszej części rozdziału). Trzy szkoły prowadzone są przez organizacje społeczne. Razem w szkołach podstawowych kształci się ponad 7 tysięcy uczniów. Na terenie powiatu znajduje się 21 gimnazjów dla dzieci i młodzieży, w tym 3 specjalne. Organem prowadzącym dla dwóch gimnazjów specjalnych jest samorząd powiatowy.

Tabela 7. Szkoły podstawowe i gimnazja w powiecie sieradzkim w 2014 - liczba placówek i uczniów

Typ szkoły	Organ prowadzący	Liczba placówek	Liczba uczniów
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	Samorządy gminne	48	6855
	Organizacje i stowarzyszenia	3	107
Szkoły podstawowe specjalne dla dzieci i młodzieży	Samorząd powiatowy	2	72
	Samorząd wojewódzki	1	0
Gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	Samorządy gminne	17	3536
	Organizacje i stowarzyszenia	1	37
Gimnazja specjalne dla dzieci i młodzieży	Samorząd powiatowy	2	51
	Samorząd wojewódzki	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Samorząd powiatowy jest organem prowadzącym dla poniższych instytucji oświaty⁴²:

- Centrum Edukacji Zawodowej w Sieradzu – powstałe w 2008 roku. W jego skład wchodzi: Centrum Kształcenia Praktycznego (CKP – powołane w 1997 roku) oraz Ośrodek Doksztalcania i Doskonalenia Zawodowego (ODiDZ). CEZ współpracuje z wieloma szkołami w regionie m.in.: ZSP Nr 1 w Sieradzu, ZSP Nr 2 w Sieradzu, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Sieradzu, ZSP w Złoczewie, ZSP w Błaszczkach, ZSP Nr 1 w Zduńskiej Woli, których uczniowie mają możliwość podjęcia praktycznej nauki zawodu w CKP oraz zdobycia teoretycznej wiedzy zawodowej w ODiDZ. W Centrum działają pracownie: obróbki ręcznej, obróbki mechanicznej, spawania elektrycznego i gazowego wszystkimi metodami, obrabiarek sterowanych numerycznie i komputerowego wspomaganie projektowania i wytwarzania CAD/CAM, instalatorstwa sanitarnego i gazowego, obsługi samochodów, napraw podwozi i nadwozi, diagnostyki samochodowej, napraw blacharskich samochodów, lakiernicza, elektrotechniki i elektroniki samochodowej, elektromechaniki samochodowej, automatyki i robotyki, mechatroniki, informatyczna (ECDL), pomiarów elektrycznych, maszyn elektrycznych, fryzjerska, budowlana, energii odnawialnej i klimatyzacji samochodowej oraz teoretyczne pracownie przedmiotów mechanicznych, fryzjersko-kosmetycznych, spożywczych, budowlanych, BHP i przepisów ruchu drogowego, biblioteka z internetowym centrum informacji multimedialnej. CEZ posiada upoważnienia Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi do przeprowadzania etapu praktycznego egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie dla kilkunastu zawodów. Centrum prowadzi kursy i szkolenia dla osób prywatnych i podmiotów gospodarczych: kursy spawalnicze w różnych specjalnościach, tj.: MMA, MAG, MIG, TIG, spawanie gazowe (posiada Atest Instytutu Spawalnictwa w Gliwicach). Centrum prowadzi szkolenia BHP dla pracodawców, zawodowe kursy kwalifikacyjne, okresowe szkolenia BHP, kursy programowania i obsługi obrabiarek sterowanych numerycznie, szkolenia z zakresu robót wykończeniowych w budownictwie.

⁴² Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Sieradzu i strony internetowe placówek - pełna lista w bibliografii.

Rysunek 40. Siedziba Centrum Edukacji Zawodowej w Sieradzu

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Sieradzu, www.bip-cez.spsieradz.finn.pl.

- Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sieradzu - zajmuje się kształceniem dorosłych. W skład Centrum wchodzi: 3-letnie LO dla dorosłych, szkoły policealne (technik administracji, technik rachunkowości, technik usług kosmetycznych, opiekunka środowiskowa, technik BHP, technik usług pocztowych i finansowych, florysta, asystent osoby niepełnosprawnej), kwalifikacyjne kursy zawodowe (technik informatyk, technik spedytor, technik usług fryzjerskich, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik organizacji reklamy, technik archiwista, technik obsługi turystycznej, technik handlowiec) oraz Sieradzki Uniwersytet Trzeciego Wieku. Centrum dysponuje placówką wyposażoną w sale dydaktyczne, pracownie specjalistyczne (informatyczne, symulacyjne oraz pracownię administracyjno-ekonomiczną), bibliotekę.
- Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze w Rafałówce i w Tomisławicach (obie w gminie Warta) - są instytucjonalną formą pieczy zastępczej typu socjalizacyjnego. Ich zadaniem jest zapewnienie całodobowej opieki, kształcenia i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej. Każda z placówek dysponuje około 30 miejscami i przyjmuje zarówno dziewczynki, jak i chłopców. Ponadto ośrodek w Tomisławicach opiekuje się również dziećmi upośledzonymi umysłowo. Siedziby ośrodków wyposażone są w pokoje mieszkalne, pomieszczenia dydaktyczne i wypoczynkowe, jadalnie, aneksy kuchenne, pomieszczenia sanitarne oraz gabinety pielęgniarstwa. Korzystne jest

położenie ośrodków – placówki w Rafałowce w lesie, placówki w Tomistawicach nad brzegiem Zbiornika Jeziorsko.

- I LO im. Kazimierza Jagiellończyka w Sieradzu - najstarsza szkoła średnia w Sieradzu, kontynuująca tradycje pierwszej szkoły miejskiej, której historia sięga czasów średniowiecznych (XIII wiek). W Ogólnopolskim Rankingu Liceów Ogólnokształcących 2015 szkoła zajęła 106 miejsce w kraju i 10 w województwie łódzkim. W Rankingu Szkół Olimpijskich uplasowała się na 116 miejscu w kraju. Kryteria brane pod uwagę w rankingu to wyniki ogólnopolskich olimpiad (30%), wyniki maturalne z przedmiotów obowiązkowych (30%) i dodatkowych (35%) oraz opinia akademicka (5%) - wyniki ankietowe wśród pracowników akademickich polskich uczelni. Szkoła oferuje naukę w klasach o różnorodnych profilach: filologiczno-humanistycznym z elementami edukacji europejskiej, medialno-prawnym, biologiczno-chemicznym, medycznym, politechnicznym i ekonomiczno-menedżerskim.
- II LO im. Stefana Żeromskiego w Sieradzu - szkoła działa od 1991 roku. Szkoła oferuje naukę w klasach o profilach: humanistyczno-językowym, politechnicznym (matematyczno-fizycznym), biologiczno-chemicznym, matematyczno-geograficznym, językowo-europejskim oraz humanistyczno-prawnym. W 2015 roku szkoła uplasowała się na 40. miejscu w województwie w Ogólnopolskim Rankingu Szkół Ponadgimnazjalnych.
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Warcie - w jego skład wchodzi: Liceum Ogólnokształcące im. Leona Kruczkowskiego i Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Warcie. Liceum Ogólnokształcące oferuje kształcenie w klasach: mundurowo-policyjnej, psychologiczno-pedagogicznej, medycznej i politechnicznej. W zależności od profilu uczniowie biorą udział w różnego rodzaju zajęciach dodatkowych i kursach, np. kurs samoobrony, pierwszej pomocy przedmedycznej, strzelecki, zajęcia z edukacji policyjnej, z psychologii i pedagogiki. Przy realizacji programu szkoła współpracuje m.in. z Komendą Powiatową Policji, Powiatową Komendą Państwowej Straży Pożarnej, 15 Sieradzką Brygadą Wsparcia Dowodzenia, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Warcie czy Fundacją Dr Clown - Oddział Sieradz.
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Błaszczkach - w jego skład wchodzi: Liceum Ogólnokształcące im. Wojska Polskiego, Technikum oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa. Historia liceum sięga 1956 roku, a pierwsze zajęcia odbyły się w 1962 roku. Liceum prowadzi edukację w klasach o profilu: humanistyczno-filologicznym, ekonomicznym, biologiczno-chemicznym oraz politechnicznym (matematyka, fizyka i informatyka na poziomie rozszerzonym). Zasadnicza Szkoła Zawodowa kształci młodzież do podjęcia pracy w zawodach: sprzedawca, fryzjer, kucharz, elektryk, zaś Technikum oferuje kształcenie o profilu informatycznym lub ekonomicznym. W 2015 roku szkoła uplasowała się na 37. miejscu w województwie w Ogólnopolskim Rankingu Szkół Ponadgimnazjalnych.
- Zespół Placówek Wychowania Pozaszkolnego w Sieradzu - w skład powołanego w 2009 roku Zespołu wchodzi Młodzieżowy Dom Kultury im. Tadeusza Sygietyńskiego oraz Międzyszkolny Ośrodek Sportowy. Młodzieżowy Dom Kultury prowadzi zajęcia dodatkowe dla dzieci i młodzieży: taneczne, muzyczne, teatralne, plastyczne, naukowe, dziennikarskie, biologiczne, historyczne i inne. Międzyszkolny Ośrodek Sportowy organizuje zajęcia i zawody sportowe korzystając z infrastruktury szkół i MOSiR. W roku szkolnym 2014/2015 w ZPWP prowadzono 50 form zajęć stałych, a liczba stałych uczestników wynosiła 836 osób.
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Sieradzu - w skład Ośrodka wchodzi: Przedszkole Specjalne, Szkoła Podstawowa nr 5, Gimnazjum nr 4, Zasadnicza Szkoła

Zawodowa nr 3, Szkoła Przesposabiająca do Pracy oraz Internat. Ośrodek obejmuje nauczaniem i wychowaniem dzieci upośledzone umysłowo w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym w wieku od 3 lat (Przedszkole). Ośrodek prowadzi również zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze dla dzieci upośledzonych w stopniu głębokim w wieku 3-25 lat. Część wychowanków objęta jest zajęciami w miejscu swego zamieszkania. Zasadnicza Szkoła Zawodowa kształci młodzież w zawodach: krawiec, kucharz małej gastronomii, stolarz, piekarz, fryzjer, monter instalacji i urządzeń sanitarnych. Kształcenie odbywa się częściowo w zakładach pracy i Centrum Edukacji Zawodowej w Sieradzu. Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy kształci w zawodzie kucharz małej gastronomii. Wychowankowie Internatu mają zapewnioną całodobową opiekę i wyżywienie. Mogą też uczestniczyć w zajęciach dodatkowych (muzycznych, plastycznych, kulinarnych, ekologicznych, turystyczno-krajoznawczych).

- Zespół Szkół Specjalnych w Warcie - w skład Zespołu wchodzi: Szkoła Podstawowa nr 2 im. Marii Konopnickiej, Gimnazjum nr 2 im. Marii Konopnickiej oraz Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy. Placówka zajmuje się edukacją, wychowaniem i opieką nad dziećmi upośledzonymi umysłowo w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym lub głębokim. Szkoła stosuje indywidualne programy nauczania, umożliwia nauczanie w miejscu zamieszkania ucznia, prowadzi zajęcia rewalidacyjne, świetlicowe, koła zainteresowań, terapię logopedyczną, psychologiczną, pedagogiczną, przygotowuje uczniów do codziennego życia i udziału w życiu społecznym. W swojej siedzibie placówka ma pracownię informatyczną, salę gimnastyczną, salę doświadczania świata, pracownię logopedyczną, gabinet leczenia zaburzeń integracji czynności zmysłowych metodą Integracji Sensorycznej, pracownię kulinarną oraz bibliotekę multimedialną.
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Sieradzu - w skład placówki, której historia sięga 1947 roku wchodzi: Liceum Ogólnokształcące, Technikum nr 1 (nauczanie w zawodzie: technik mechanik o specjalności obsługa i naprawa pojazdów samochodowych, technik informatyk, technik pojazdów samochodowych, technik geodeta, technik budownictwa, technik architektury krajobrazu, technik ochrony środowiska, technik mechatronik, technik elektryk, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej), Zasadnicza Szkoła Zawodowa (nauczanie w zawodzie: mechanik pojazdów samochodowych, elektromechanik pojazdów samochodowych, monter mechatronik, fryzjer, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, elektryk, monter instalacji i urządzeń sanitarnych, blacharz samochodowy) i Szkoła Policealna (edukacja w ramach specjalności: technik informatyk). Szkoła dysponuje 23 pracowniami dydaktycznymi, biblioteką z Centrum Multimedialnym, salą gimnastyczną, siłownią, gabinetem lekarskim oraz internatem dla 150 osób. W 2014 roku Technikum nr 1 zajęło 4. miejsce w województwie (43. w kraju) w Ogólnopolskim Rankingu Szkół Ponadgimnazjalnych.
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Marii Dąbrowskiej w Sieradzu - w skład Zespołu wchodzi: Technikum nr 2 (kształcąca w zawodach: technik ekonomista, technik handlowiec, technik logistyk, technik spedytor, technik żywienia i organizacji usług gastronomicznych, technik hotelarstwa, technik usług fryzjerskich, technik organizacji i reklamy) oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2 (kształcąca w zawodach: sprzedawca, kucharz, fryzjer i inne). Technikum nr 2 uplasowało się na 27. miejscu w województwie w Ogólnopolskim Rankingu Szkół Ponadgimnazjalnych 2015.

- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Włodzimierza Puchalskiego w Męckiej Woli - w skład Zespołu wchodzi Technikum kształcące w zawodach: technik ochrony środowiska, technik leśnik, technik architektury krajobrazu, technik budownictwa, technik geodeta. Szkoła prowadzi internat dysponujący 45 miejscami dla uczennic i uczniów ZSP.
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Złoczewie - w skład Zespołu wchodzi: Liceum Ogólnokształcące, Technikum i Zasadnicza Szkoła Zawodowa. Liceum oferuje edukację w klasach o profilach: geograficzno-europejskim, matematyczno-językowym, humanistyczno-prawnym i przyrodniczym. Technikum kształci w zawodach: technik ekonomista oraz technik informatyk. Zasadnicza Szkoła Zawodowa prowadzi klasę wielozawodową. Przy organizacji praktycznej nauki zawodu szkoła współpracuje z Centrum Edukacji Zawodowej w Sieradzu i przedsiębiorstwami. Oprócz sal dydaktycznych, siłowni i sali gimnastycznej, szkoła posiada także bibliotekę, centrum multimedialne oraz muzeum historyczne i regionalne.

Ponadto w powiecie sieradzkim działają szkoły niepubliczne prowadzone przez organizacje społeczne, stowarzyszenia, firmy i osoby prywatne. Starostwo Powiatowe prowadzi ewidencję tych placówek. Na terenie powiatu jest ich 33:

- Ośrodek Kształcenia Zawodowego;
- Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Sieradzu;
- Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców;
- Ogólnokształcące Liceum Katolickie przy Parafii Rzymskokatolickiej Św. Urszuli Ledóchowskiej w Sieradzu;
- Ogólnokształcące Liceum Katolickie dla Dorosłych przy Parafii Rzymskokatolickiej Św. Urszuli Ledóchowskiej w Sieradzu;
- Uzupełniające Katolickie Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych przy Parafii Rzymskokatolickiej Św. Urszuli Ledóchowskiej w Sieradzu;
- Elitarna Szkoła Służb Ochrony i Biznesu „COBRA”;
- Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych;
- Prywatne Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych;
- Prywatna Szkoła Policealna w Sieradzu;
- Liceum Ogólnokształcące Społecznego Towarzystwa Oświatowego;
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Sieradzu;
- Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Sieradzu;
- Trzyletnie Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „ŻAK”;
- Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „ŻAK”;
- Policealna Szkoła Centrum Nauki i Biznesu „ŻAK”;
- Policealna Szkoła Zawodowa „ŻAK”;
- Ośrodek Szkoleniowy Centrum Nauki i Biznesu „ŻAK”;
- Liceum Ogólnokształcące Umiejętności Twórczych w Sieradzu;
- Jednoročna Policealna Szkoła Umiejętności Twórczych w Sieradzu;
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Edukacji Innowacyjnej w Sieradzu;
- Policealna Szkoła dla Dorosłych Edukacji Innowacyjnej w Sieradzu;
- Szkoła Policealna „Lider” w Złoczewie;
- Dwuletnie Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące „Lider” w Złoczewie;
- Trzyletnie Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Lider” w Złoczewie;

- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Burzeninie;
- Sieradzkie Centrum Kształcenia;
- „GOMA” Kształcenie Kadr;
- Ośrodek Szkolenia Stowarzyszenia Elektryków Polskich O/Sieradz;
- Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjny AMI Nr 2 - Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna;
- Szkoła Służb Ochrony Osób i Mienia „GUARD”;
- Gimnazjum dla Dorosłych „Żak” w Sieradzu;
- Technikum Informatyki Edukacji Innowacyjnej w Sieradzu.

Samorząd województwa łódzkiego prowadzi w Sieradzu Centrum Kształcenia Ustawicznego oraz Bursę dla uczniów i studentów pochodzących spoza terenu miasta. Centrum kształci dorosłych w zawodach: technik masażysta, technik usług kosmetycznych, opiekun medyczny oraz opiekunka dziecięca. Bursa dysponuje siedzibą z 70 miejscami zapewniającą warunki mieszkalne, do nauki i wypoczynku.

Ilościowe podsumowanie oświaty na poziomie ponadgimnazjalnym zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 8. Szkoły ponadgimnazjalne w powiecie sieradzkim - liczba placówek, oddziałów i uczniów w roku szkolnym 2014/2015

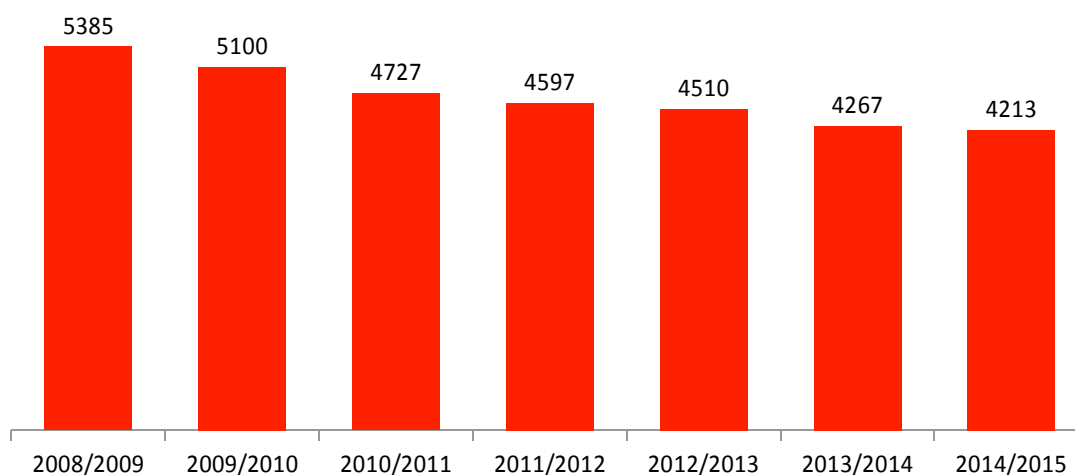
Typ szkoły	Liczba placówek	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
Licea ogólnokształcące dla młodzieży bez specjalnych	6 (1) ⁴³	52 (4)	1482 (79)
Technika dla młodzieży bez specjalnych	5	50	1180
Zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży bez specjalnych	4	22	619
Zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży specjalne	1	3	44
Szkoły policealne dla młodzieży bez specjalnych	0	0	0
Szkoły policealne dla dorosłych	1	7	109
Licea ogólnokształcące dla dorosłych	1	8	168

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez samorząd powiatowy systematycznie spada. W ciągu ostatnich siedmiu lat zmniejszyła się o jedną piątą. Jak wskazują prognozy GUS zaprezentowane w rozdziale 2.1.5, liczba mieszkańców powiatu w wieku 16-24 lata może spaść do 2020 roku o jedną trzecią. Spadek liczby uczniów skutkuje zmniejszeniem środków finansowych kierowanych do szkół i koniecznością zmian w ofercie edukacyjnej. W ostatnich latach uruchomiono w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Sieradzu kształcenie w zawodach, które dotychczas były prowadzone przez Technikum w Męckiej Woli. W efekcie liczba chętnych znacznie wzrosła. Ratunkiem dla szkół mogą być również uczniowie z sąsiednich powiatów.

⁴³ W nawiasach podano liczbę szkół, których organem prowadzącym nie jest samorząd powiatowy tylko organizacje społeczne i stowarzyszenia, a w dalszych kolumnach odpowiednio liczbę oddziałów i uczniów w tych szkołach. Brak nawiasu oznacza, że wszystkie szkoły danego typu prowadzone są przez samorząd powiatowy.

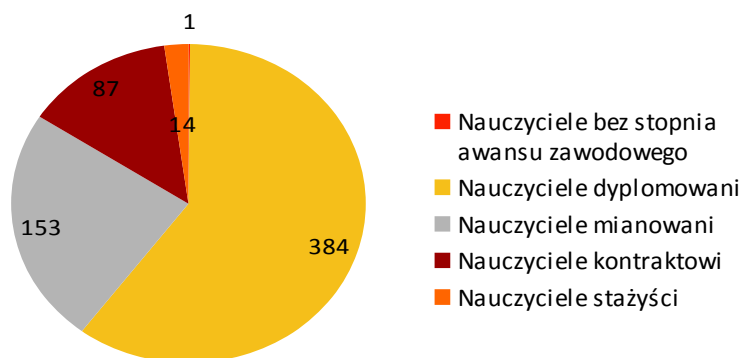
Rysunek 41. Liczba uczniów i słuchaczy w szkołach ponadgimnazjalnych (włącznie ze szkołami specjalnymi i szkołami dla dorosłych) prowadzonych przez samorząd powiatowy w latach 2008-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Powiatu Sieradzkiego w roku szkolnym... - raporty za lata 2008-2014, Sieradz 2009-2014.

W szkołach ponadgimnazjalnym i pozostałych wymienionych powyżej placówkach oświaty, których organem prowadzącym jest powiat sieradzki, zatrudnionych jest 639 nauczycieli (dane za rok szkolny 2014/2015). Kadra nauczycielska stale podnosi swoje kompetencje, o czym może świadczyć duży (57%) i nadal rosnący odsetek nauczycieli dyplomowanych.

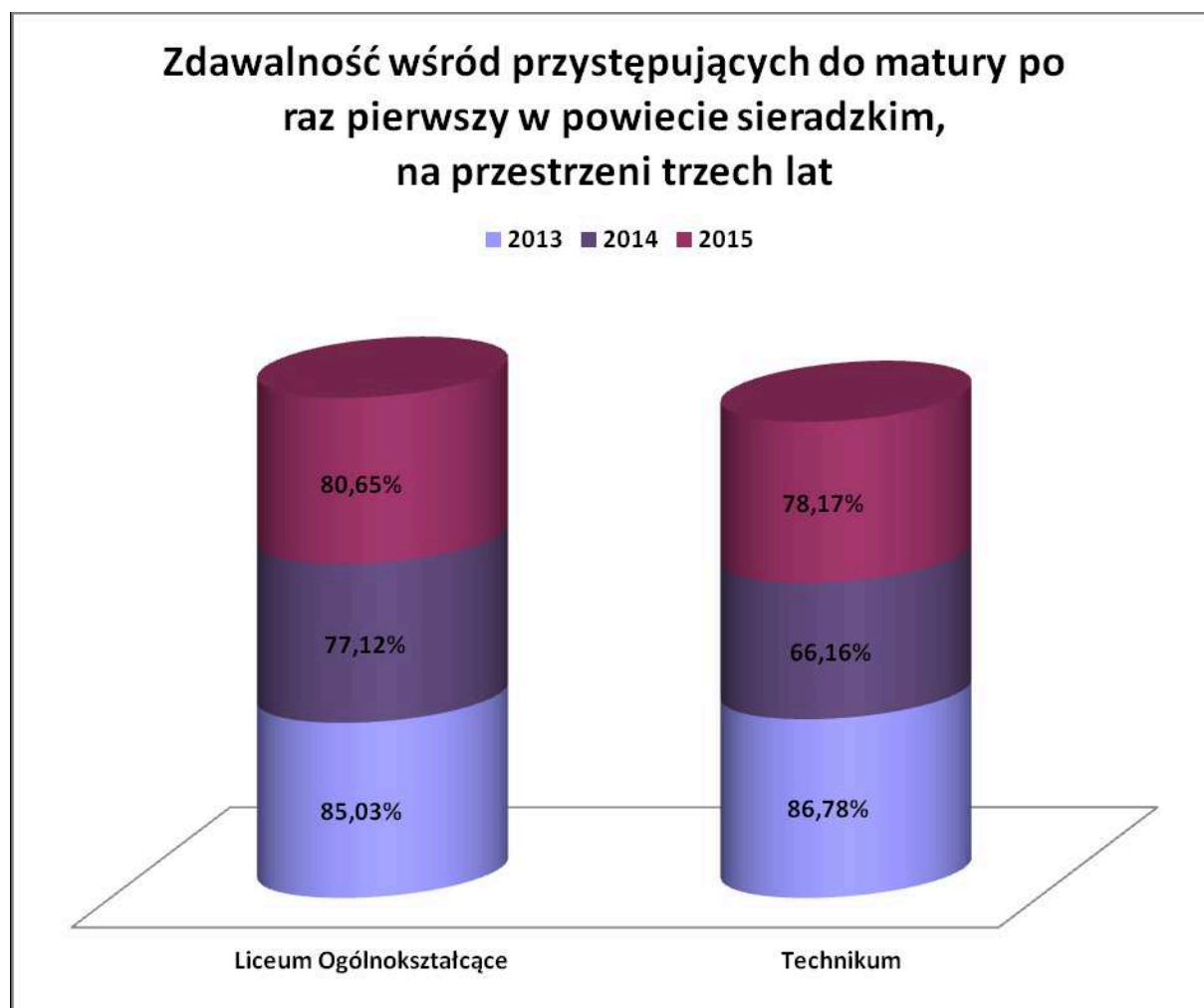
Rysunek 42. Kadra nauczycielska w placówkach oświaty prowadzonych przez powiat sieradzki w roku szkolnym 2014/2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie sieradzkim na lata 2014-2020, Sieradz 2015.

Oceny jakości kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych można dokonać na podstawie wyników egzaminów maturalnych. W liceach dla młodzieży i technikach poziom zdawalności wśród osób przystępujących do matury po raz pierwszy wynosi 79,4%, zaś w liceach uzupełniających tylko 20%. Poziom zdawalności w powiecie sieradzkim jest niższy niż przeciętny w województwie łódzkim (82%).

Rysunek 43. Zdawalność wśród przystępujących do matury i do egzaminu zawodowego po raz pierwszy w powiecie sieradzkim w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Starostwo Powiatowe w Sieradzu, Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Powiatu Sieradzkiego w roku szkolnym 2014/2015, Sieradz 2015.

Ponadto na terenie powiatu sieradzkiego działa Wydział Zamiejscowy w Sieradzu Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi. Prowadzi kształcenie na poziomie licencjackim (kierunki: bezpieczeństwo wewnętrzne, pedagogika, transport), magisterskim (pedagogika, politologia) i podyplomowym (bezpieczeństwo wewnętrzne, pedagogika).

5.2. INSTYTUCJE KULTURY

Powiat sieradzki jest organem prowadzącym dla następujących instytucji kultury:

- Biuro Wystaw Artystycznych - od 1975 roku pełni rolę galerii sztuki. Jego siedziba mieści się w odremontowanym zabytkowym budynku „Dawnego Zjazdu” z XIX wieku. Celem działalności BWA jest promocja polskiej profesjonalnej twórczości plastycznej, edukacja kulturalna i wychowanie aktywnego odbiorcy sztuki oraz upowszechnianie współczesnych sztuk plastycznych. Co roku BWA prezentuje 12 wystaw premierowych z zakresu malarstwa, grafiki, rzeźby, rysunku, ceramiki, tkaniny artystycznej, szkła, fotografii czy plakatu. Biuro organizuje również imprezy kulturalne (spotkania autorskie, prelekcje, konkursy, plenery artystyczne, aukcje dzieł sztuki) oraz dokumentuje wydarzenia artystyczne z obszaru powiatu sieradzkiego. Budynek BWA przy ul. Kościuszki wymaga gruntownego remontu.
- Muzeum Okręgowe w Sieradzu - powstało w 1937 roku, a od 1947 roku mieści się w najstarszej kamienicy Sieradza (pochodzącej z XVI lub XVII wieku). Muzeum prezentuje wystawy stałe ilustrujące dzieje regionu sieradzkiego (archeologia, historia, historia sztuki, etnografia), prowadzi portal edukacyjny „Multimedialna Teka Folkloru” i wydaje Sieradzki Rocznik Muzealny. Sieradzki Park Etnograficzny stanowi jeden z oddziałów Muzeum. Jest to skansen, na który składają się zrekonstruowane zabudowania mieszkalne i gospodarcze z XIX i początku XX wieku. Drugim oddziałem jest Muzeum Walewskich w Tubądzinie, na które składa się XVIII wieczny dwór otoczony zabytkowym parkiem. Muzeum organizuje wystawy czasowe, lekcje muzealne, warsztaty i konkursy oraz prowadzi wydawnictwa muzealne. W ramach projektu rewitalizacji miasta Sieradza „Od elekcji królów Polski do epoki Internetu - sieradzka starówka historycznym i kulturowym dziedzictwem regionu” wyremontowane zostały piwnice budynku Muzeum przy ul. Dominikańskiej. Pozostała część budynku wymaga remontu. Muzeum zyskało też nowoczesnie wyposażoną salę wystawową przy ul. Zamkowej.
- Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Władysława Broniewskiego w Sieradzu - dysponuje około 100 tysiącami woluminów, wypożyczanych nieodpłatnie zarejestrowanym czytelnikom powyżej 15 roku życia. Część zbiorów i czasopism udostępniana jest na miejscu. W latach 2012-2013 siedziba Biblioteki przeszła gruntowny remont: zwiększono powierzchnię wypożyczalni, utworzono czytelną czasopism, wydzielono czytelną naukowo-multimedialną zapewniając komfortowe warunki pracy. Powstała sala widowiskowo-konferencyjna. Zmianie uległ nie tylko układ pomieszczeń, ale zmodernizowano również instalacje w budynku. Dzięki remontowi Biblioteka ma szersze możliwości prowadzenia pracy kulturalno-oświatowej: organizacji lekcji bibliotecznych, spotkań z autorami i innymi ciekawymi osobami, wystaw, projekcji filmów itp. Rocznie Biblioteka obsługuje około 12 tysięcy czytelników wypożyczających zbiory i 18 tysięcy osób korzystających z nich na miejscu. Katalog Biblioteki (jak również bibliotek gminnych) jest dostępny online za pośrednictwem strony internetowej Biblioteki. W 2012 roku Biblioteka uruchomiła portal internetowy Cyfrowa Ziemia Sieradzka⁴⁴, który jest zbiorem archiwalnych fotografii, czasopism i innych źródeł dotyczących

⁴⁴ www.cyfrowa.bpb.sieradz.pl.

historii regionu. Do września 2014 roku liczba czytelników wyniosła 1,1 mln osób, a wielkość zbiorów przekroczyła 2 tysiące publikacji. Podobnej digitalizacji zasobów dziedzictwa Ziemi Sieradzkiej należy również dokonać w innych instytucjach kultury powiatu.

Institucje kultury powiatu sieradzkiego współpracują z towarzystwami regionalnymi oraz ze stowarzyszeniami społeczno-kulturalnymi, podejmując wspólne działania kulturalne na terenie powiatu. Najbardziej aktywne z nich to: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich - Oddział w Sieradzu, Stowarzyszenie Miłośników Sztuk Pięknych w Sieradzu, Sieradzkie Towarzystwo Fotograficzne, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze - Oddział w Sieradzu, Towarzystwo Przyjaciół Sieradza, Fundacja Wspierania Kultury Miasta Sieradza, Klub Historyczny im. Gen. Stefana Roweckiego „Grota”, Bractwo Rycerskie Ziemi Sieradzkiej, Sieradzkie Bractwo Kurkowe, Stowarzyszenie Twórców Ludowych - Oddział w Sieradzu, Sieradzki Klub Kolekcjonera i Hobbysty, Koło literackie „Anima” w Sieradzu, Towarzystwo Muzyczne „Fermata” w Sieradzu.

Oprócz instytucji finansowanych i zarządzanych przez samorząd powiatowy każda gmina prowadzi działalność kulturalną, przede wszystkim realizowaną przez gminne i miejsko-gminne ośrodki i domy kultury.

Do instytucji kultury niezarządzanych przez samorząd powiatowy należą m.in.:

- Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia w Sieradzu, której organem prowadzącym jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Szkoła działa od 1984 roku. Obok edukacji muzycznej szkoła organizuje również liczne festiwale, koncerty i konkursy muzyczne. W ostatnich latach budynek szkoły przeszedł gruntowny remont, dzięki któremu wyposażono gmach m.in. w nową salę koncertową.
- Sieradzkie Centrum Kultury - zarządzane przez Urząd Miejski w Sieradzu. Jego siedziba znajduje się w XIX wiecznym budynku Teatru Miejskiego, który został wyremontowany w 2005 roku w ramach projektu „Utworzenie Europejskich Scen Teatru im. Stefana Jaracza w Łodzi”. W 2009 roku Miejski Dom Kultury podpisał z Teatrem im. Stefana Jaracza w Łodzi umowę współpracy na okres 10 lat. Scena Teatru Miejskiego gości również wiele innych teatrów profesjonalnych i amatorskich. W ramach Sieradzkiego Centrum Kultury działa również Centrum Informacji Kulturalnej w Sieradzu, którego zadaniem jest informowanie mieszkańców o wydarzeniach kulturalnych regionu i promocja miasta.

Oprócz działań kulturalnych inicjowanych i animowanych przez instytucje samorządowe ważną rolę odgrywają amatorskie zespoły artystyczne: zespoły ludowe, grupy folklorystyczne, kapele, chóry, orkiestry i zespoły teatralne. Według danych GUS, na terenie powiatu jest 95 zespołów (najwięcej w gminie Złoczew - 24 i w mieście Sieradz - 18), które zrzeszają łącznie 1110 członków. Są też 43 koła (kluby) zrzeszające 920 członków. Najbardziej znane to: Sieradzka Kapela Ludowa, Zespół Obrzędowy z Chojnego, Zespół Śpiewaczy „Jezioranki” z Jeziorska, „Kapela z Warty”, Zespół i Kapela ludowa „Znad Swędrni”, z Goszczanowa, Kapela Marty Cichej z Sieradza, Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy

„Kliczkowianki” z Kliczkowa Małego (gm. Brzeźnio), Zespół Folklorystyczny „Dukat” z Mroczek Małych (gm. Błaszki), Kapela Podwórkowa „Złoczewianie”, Chór Męski „Lutnia” w Warcie.

Na terenie powiatu sieradzkiego działa 40 bibliotek i ich filii. Najwięcej jest ich w gminie Warta (8) i mieście Sieradz (6). W każdej gminie jest przynajmniej jedna biblioteka.

Cykliczne imprezy organizowane przez powiat:

- Sieradzki Jarmark Powiatowy - w 2015 roku odbyła się szósta edycja, połączona z dożynkami (początek września). W wydarzeniu udział wzięły reprezentacje gmin, a program wzbogacił koncert zespołów ludowych i pop. W tym roku (2015) tematem przewodnim Jarmarku była Architektura i Budownictwo (chętni mogli skorzystać z bezpłatnych konsultacji oraz wysłuchać prelekcji na konferencji).
- Spotkania Folklorystyczne Polski Centralnej „Od Kujawiaka do Oberka – autentyzm i inspiracje” organizowane są przez Muzeum Okręgowe w Sieradzu, Towarzystwo Wspierania Kultury Miasta Sieradza oraz Łódzki Dom Kultury. Mają charakter konkursu w trzech kategoriach: kapel autentycznych, instrumentalistów solistów i zespołów inspirowanych folklorem.
- „Triennale z Martwą Naturą” - Ogólnopolski Konkurs Malarski pod patronatem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, organizowany od 1997 roku przez Biuro Wystaw Artystycznych w Sieradzu.
- Sieradzka Konferencja Kosmiczna organizowana od 2010 roku przez Centrum Badań Kosmicznych PAN, Urząd Marszałkowski w Łodzi i Muzeum Okręgowe w Sieradzu, pod patronatem Starosty Sieradzkiego i Prezydenta Miasta Sieradza, w ramach realizacji projektu „Dziedzictwo Arego Szternfelda. Z Sieradza do gwiazd”.
- Festiwal Muzyczny Ziemi Sieradzkiej „W duchu Kolberga” w Tubądzinie, organizowany od 2014 roku przez Muzeum Okręgowe w Sieradzu.
- Noc Poezji i Muzyki - organizowana przez Powiatową Bibliotekę Publiczną oraz Koło Poetyckie „Anima” w Sieradzu.
- Sieradzkie Spotkania z Kulturą Ludową, odbywające się cyklicznie w okresie letnim na terenie sieradzkiego skansenu.
- Wystawa Tradycyjnych Sieradzkich Stołów Wielkanocnych, odbywająca się co roku w siedzibie Starostwa Powiatowego w Sieradzu.

Cykliczne imprezy organizowane przez instytucje gminne i inne (nie przez jednostki organizacyjne powiatu):

- Muzyka w dawnym Sieradzu - cykliczny festiwal muzyczny organizowany przez Sieradzkie Centrum Kultury w październiku;
- Festival Open Hair - Ogólnopolski Konkurs Uczniów Fryzjerstwa im. Antoine’a Cierplikowskiego - organizowany od 30 lat konkurs nawiązujący do postaci pochodzącego z Sieradza fryzjera o międzynarodowej sławie;
- Ogólnopolski Festiwal Poezji Śpiewanej „Dopóki jestem uśmiechem, słowem, gestem...” - organizowany od ponad 20 lat w Teatrze Miejskim w Sieradzu;

- Polski Festiwal Fletowy w Sieradzu, organizowany co dwa lata przez Państwową Szkołę Muzyczną I Stopnia w Sieradzu;
- Powiatowy Przegląd Orkiestr Dętych, organizowany przez Oddział Powiatowy Związku OSP w Sieradzu, pod patronatem Starosty Sieradzkiego;
- Festiwal Muzykujących Rodzin Regionu Łódzkiego, organizowany przez Sieradzkie Centrum Kultury i Towarzystwo Muzyczne „Fermata” w Sieradzu;
- Ogólnopolski Plener Malarski „Sieradzkie impresje”, organizowany od 2010 roku przez Zgromadzenie Sióstr Urszulanek w Sieradzu przy współpracy z Biurem Wystaw Artystycznych w Sieradzu;
- Dni Warty - cykliczna impreza plenerowa, na którą składają się wystawy, pokazy, spektakle, koncerty, gry i zabawy dla najmłodszych uczestników.

5.3. SPORT, TURYSTYKA I REKREACJA

Jednostką organizacyjną powiatu prowadzącą działalność w zakresie sportu i rekreacji jest Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Sieradzu. Nie posiada on własnej infrastruktury, a korzysta z urządzeń miejskich i placówek oświaty w trakcie prowadzonych zajęć. Powiat dysponuje pośrednio infrastrukturą szkół ponadgimnazjalnych, których jest organem prowadzącym. Inne instytucje organizujące życie turystyczno-rekreacyjne w powiecie to przede wszystkim oddziały Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Sieradzu i Warcie. Stowarzyszenia te działają w oparciu o pracę społeczną swoich członków i organizują od lat największe cykliczne rajdy piesze i rowerowe.

Międzyszkolne zawody sportowe dla szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich w powiecie organizuje Sieradzki Szkolny Związek Sportowy.

Z ewidencji prowadzonej przez Starostę Sieradzkiego wynika, że w powiecie sieradzkim jest 87 klubów sportowych, w tym 40 uczniowskich klubów sportowych. Najwięcej, 34 kluby działają w mieście Sieradz. Najmniej, 2 kluby działają w gminie Klonowa. Ponadto na terenie powiatu działalność sportową prowadzi 9 stowarzyszeń wpisanych do Krajowego Rejestru Sądowego. Nie wszystkie spośród tych klubów i stowarzyszeń prowadzą aktywną działalność sportową. Według danych GUS w klubach działa 91 sekcji sportowych. Liczba zrzeszonych członków sięga ponad 2,8 tys. osób. Większość ćwiczących to mężczyźni (2007 osób). Wśród ogółu ćwiczących aż 1806 osób to dzieci i młodzież poniżej 18 roku życia. Kadra trenerska, łącznie w skali powiatu, liczy 25 trenerów, 65 instruktorów sportowych i 30 innych osób prowadzących zajęcia.

Na terenie powiatu organizowane są również cykliczne imprezy sportowe o zasięgu ponadlokalnym:

- Regaty o „Błękitną Wstęgę Zalewu Jeziorsko” organizowane przez Klub Turystyki Wodnej „Warta” działający przy Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym, Oddział w Warcie oraz Gminę i Miasto Warta;
- Puchar Polski Jeziorsko Cup w Formule Windsurfing na Zbiorniku Jeziorsko;
- Rajd Powstańców Styczniowych 1863 r. „Śladami Łuki Bakowicza” organizowany przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, oddział w Sieradzu - w 2015 roku odbyła się już 40 edycja rajdu;

- Biegi Przelajowe „Dzieciństwo bez przemocy” w Rossoszycy, organizowane przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, oddział w Sieradzu - w 2015 roku odbyła się 14 edycja;
- Ogólnopolski Turniej Plażowej Piłki Siatkowej Nocą w Burzeninie - w 2015 roku odbyła się 13 edycja;
- Rajd Sieradzkiego Szwędaczka „Szlakiem Walk nad Wartą 1939 r.” organizowany przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, oddział w Sieradzu - w 2015 roku odbyła się 40 edycja;
- Memoriał Erazma Kicińskiego w Piłce Siatkowej organizowany przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sieradzu - w 2015 roku odbyła się 23 edycja;
- Memoriał im. Wiktora Dłubały w Piłce Siatkowej organizowany przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sieradzu - w 2015 roku odbyła się 12 edycja;
- Biegi Przelajowe „Kamionacz” - w 2015 roku odbyła się 18 edycja;
- Biegi „Ulicami Sieradza” - w 2014 roku odbyła się 54 edycja;
- Spływy kajakowe rzeką Wartą i Zbiornikiem Jeziorsko przez rezerwat ornitologiczny Jeziorsko – wydarzenie cykliczne.

Rysunek 44. Regaty na Zbiorniku Jeziorsko

Źródło: Starostwo Powiatowe w Sieradzu.

5.4. OCHRONA ZDROWIA

W Sieradzu działa Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego, którego organem założycielskim jest Samorząd Województwa Łódzkiego. W szpitalu prowadzone są oddziały: anesteziologii i intensywnej terapii, chirurgii ogólnej,

chirurgii urazowo-ortopedycznej, diabetologii i chorób wewnętrznych, ginekologiczno-położniczy, gruźlicy i chorób płuc z Ośrodkiem Domowego Leczenia Tlenem, interny ogólnej, kardiologii, nefrologii i chorób wewnętrznych, neurochirurgii, neurologiczny, noworodkowy, okulistyki, otolaryngologiczny, pediatrii, rehabilitacji, reumatologii, urologii, szpitalny oddział ratunkowy. Ponadto w ramach SP ZOZ działają: Ośrodek Opieki Hospicyjnej, Zakład Opiekuńczo-Lecznicy z Zespołem Pielęgniarskiej Opieki Długoterminowej oraz Centrum Psychiatryczne w Warcie. Na terenie powiatu, w Rafałowie działa od 1975 roku sanatorium, obecnie Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej dla Dzieci ze Schorzeniami Dróg Oddechowych i Zespołami Nerwicowymi.

Dzięki danym Głównego Urzędu Statystycznego możliwe jest porównanie dostępności kadry medycznej w powiecie sieradzkim i w całym kraju. W przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców w powiecie sieradzkim pracuje 49 lekarzy i 79 pielęgniarek i położnych⁴⁵, co świadczy o wyższej dostępności kadry pielęgniarskiej niż średnio w kraju (53 lekarzy i 63 pielęgniarki i położne). Również pod względem liczby łóżek szpitalnych w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców powiat sieradzki jest lepiej wyposażony niż przeciętnie służba zdrowia w całym kraju - wartość tego wskaźnika wynosi 65 dla powiatu i 49 dla Polski ogółem.

Mimo że liczba przychodni w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców jest niższa w powiecie (4,4) niż w województwie (5,9) i w kraju (5,1), to średnia liczba udzielonych porad na 1 mieszkańca jest wyższa i wyniosła 4,8 w 2013 roku w porównaniu do 4,6 w województwie i 4,1 w kraju ogółem. W całym powiecie sieradzkim na koniec 2013 roku działały 53 przychodnie, w tym 10 podległych jednostkom samorządu terytorialnego. Najwięcej przychodni znajduje się w mieście Sieradz (23) oraz w gminach Warta (7) i Błaszki (5).

5.5. POMOC SPOŁECZNA

Główną powiatową instytucją pomocy społecznej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu, które realizuje zadania samorządu z zakresu rehabilitacji społecznej oraz organizuje system pieczy zastępczej. PCPR zatrudnia 26 osób, w tym 5 pracowników socjalnych i 2 psychologów.

Przy PCPR w Sieradzu działa Punkt Interwencji Kryzysowej, w którym ofiary przemocy domowej, osoby uzależnione i współuzależnione oraz wszyscy potrzebujący wsparcia w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych mogą otrzymać specjalistyczną pomoc psychologiczną, poradę socjalną i prawną, czy też schronienie.

Instytucje systemu pieczy zastępczej w powiecie sieradzkim to:

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Rafałowie (30 miejsc) - organem prowadzącym jest powiat sieradzki;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Tomiszawicach (30 miejsc) - organem prowadzącym jest powiat sieradzki;
- Katolicka Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Dom Świątełko” w Godynicach (20 miejsc) - prowadzona przez Katolickie Stowarzyszenie „Świątełko” z siedzibą w Sieradzu;

⁴⁵ Dane za 2011 rok - brak bardziej aktualnych danych w Banku Danych Lokalnych GUS.

- 122 rodziny zastępcze, w tym 74 spokrewnione, 42 niezawodowe, 6 zawodowych⁴⁶.

W 2015 roku w placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczonych było 69 dzieci, w tym 39 dzieci z powiatu sieradzkiego. W rodzinach zastępczych umieszczonych było 180 dzieci, w tym 104 w rodzinach spokrewnionych.

Odebranie dziecka rodzicom biologicznym i umieszczenie go w pieczy zastępczej powinno być ostatecznością. Zadania pomocy społecznej to również profilaktyka i udzielanie wsparcia rodzinom, które mają trudność w samodzielnym przezwyciężeniu problemów. Zadanie to realizują asystenci rodziny poprzez pracę z rodzicami i z dzieckiem w ich środowisku. Ośrodki Pomocy Społecznej zatrudniając asystentów rodziny mogą uzyskać dofinansowanie w ramach ministerialnego programu. W gminach powiatu sieradzkiego zatrudnionych jest 16 asystentów rodziny, którzy swoją pracą obejmują 111 rodzin. Liczbę asystentów rodziny w poszczególnych gminach przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9. Liczba asystentów rodziny i rodzin objętych ich wsparciem w gminach powiatu sieradzkiego w pierwszym półroczu 2014 roku

	Asystenci rodziny	Rodziny korzystające ze wsparcia asystenta
Powiat sieradzki	16	111
Sieradz (miasto)	2	22
Błaszki	4	7
Brąszewice	1	9
Brzeźnio	2	10
Burzenin	1	10
Goszczanów	1	11
Klonowa	1	5
Sieradz (gmina)	1	13
Warta	1	10
Wróblew	1	6
Złoczew	1	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu, Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie sieradzkim na lata 2014-2020, Sieradz 2014.

Na terenie powiatu działają trzy domy pomocy społecznej (DPS) świadczące specjalistyczne usługi opiekuńcze, terapeutyczne i socjalne. Dwa z nich są jednostkami organizacyjnymi powiatu. Na koniec 2014 roku w domach tych łącznie było 513 miejsc, w tym:

- DPS w Sieradzu dla osób w podeszłym wieku (231 miejsc), filie w Witowie (DPS dla osób przewlekle chorych psychicznie, 40 miejsc) i Rożdżałach (DPS dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, z oddziałem dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, 107 miejsc);
- DPS w Biskupicach dla mężczyzn przewlekle chorych psychicznie (100 miejsc);
- DPS w Sieradzu dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, prowadzonym przez Zgromadzenie Sióstr Urszulanek SJK (35 miejsc).

⁴⁶ Dane na dzień 31 grudnia 2015 roku.

Rysunek 45. Dom Pomocy Społecznej w Sieradzu

Źródło: Starostwo Powiatowe w Sieradzu.

Wszystkie domy mają stałe zezwolenie na prowadzenie swojej działalności wydane przez Wojewodę łódzkiego. Niemal wszystkie miejsca w domach są wykorzystywane.

Oprócz placówek stacjonarnych (całodobowych) w powiecie działa ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnych intelektualnie - Środowiskowy Dom Samopomocy w Rożdżalach (gmina Warta) dysponujący 30 miejscami.

Powiatowy Urząd Pracy w Sieradzu realizuje zadania samorządu z zakresu promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy, przyczyniając się do zmniejszania bezrobocia i pośrednio rozwiązywania innych problemów społecznych. W latach 2007-2015 ze środków Funduszu Pracy PUP wykorzystywał m.in. następujące narzędzia aktywizacji zawodowej: prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, staże, szkolenia, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

PCPR w Sieradzu realizował w latach 2008-2014 projekt systemowy współfinansowany przez Unię Europejską pn. „Droga do samodzielności - aktywizacja społeczna i zawodowa osób w powiecie sieradzkim”.

W ciągu sześciu lat programem objęto niemal 500 osób, przede wszystkim młodzież opuszczającą pieczę zastępczą, osoby niepełnosprawne i zagrożone wykluczeniem społecznym.

Poradnie psychologiczno-pedagogiczne w Sieradzu i w Warcie, będące jednostkami organizacyjnymi powiatu sieradzkiego, prowadzą bezpłatne badania diagnostyczne (określenie poziomu rozwoju, stopnia zaburzeń rozwojowych, wydawanie orzeczeń i opinii), terapię, zajęcia i warsztaty dla dzieci

i młodzieży, a także ich rodziców, opiekunów prawnych oraz nauczycieli. Aby umówić wizytę nie jest konieczne skierowanie. W roku szkolnym 2014/2015 z pomocy obu poradni skorzystało prawie 8 tysięcy osób.

Zgodnie z art. 2 Ustawy o pomocy społecznej⁴⁷ „Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.” Sektor pozarządowy odgrywa coraz istotniejszą rolę w świadczeniu pomocy osobom potrzebującym. Organizacje pozarządowe działające w powiecie sieradzkim na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym to:

- Polskie Towarzystwo Społeczno-Sportowe „Sprawni Razem”, Sieradz;
- Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Dary Losu”, Sieradz;
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, Sieradz;
- Polski Związek Głuchych, Sieradz;
- Polski Związek Niewidomych, Sieradz;
- Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Sieradz;
- Sieradzki Klub Amazonka, Sieradz;
- Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego, Sieradz;
- Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Osób Niepełnosprawnych „Ab Ovo”, Sieradz;
- Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy, Sieradz;
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Sieradzu, Sieradz;
- Stowarzyszenie na rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Uśmiech Dziecka”, Sieradz;
- Stowarzyszenie Pomocy „Wiara”, Złoczew;
- Katolickie Stowarzyszenie „Świąteczko”, Sieradz;
- Stowarzyszenie Opieki Hospicyjnej Ziemi Sieradzkiej;
- Stowarzyszenie na Rzecz Inicjatyw Obywatelskich „Pro Futuro”.

⁴⁷ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Dz. U. 2004 nr 64 poz. 593, z późn. zm.

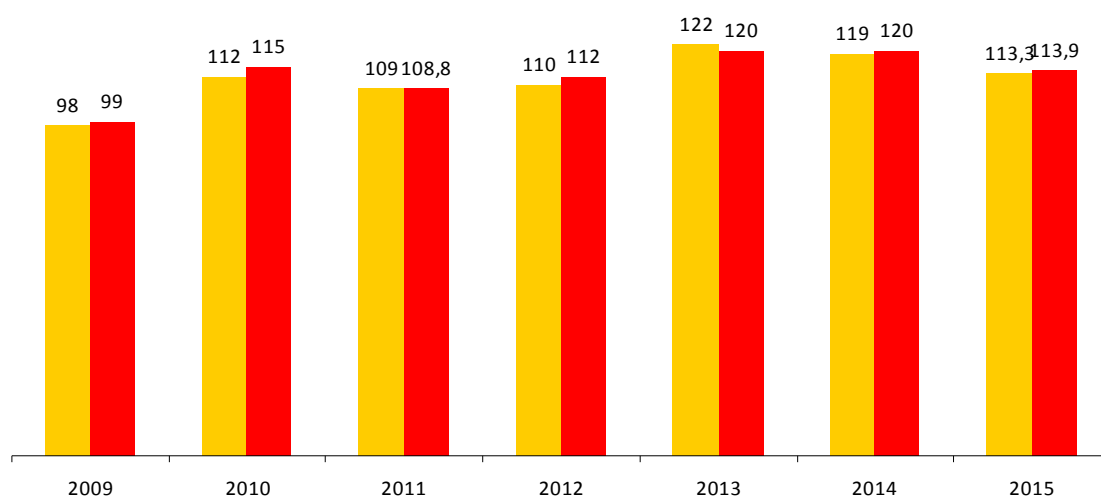
6. ZARZĄDZANIE

Na zarządzanie jednostką samorządu terytorialnego składa się wiele różnych działań, w tym zarządzanie finansami i budżetem oraz planowanie strategiczne. Elementy te są niezwykle istotne w procesie rozwoju i pośrednio wpływają na jakość życia mieszkańców powiatu.

6.1. ANALIZA BUDŻETU POWIATU

Analiza dochodów i wydatków dokonywanych przez powiat sieradzki jest niezwykle istotna ze względu na konieczność dostosowania planów działań, w tym inwestycyjnych, do możliwości budżetowych. Wielkości budżetu w ostatnich latach przedstawia wykres poniżej.

Rysunek 46. Dochody i wydatki powiatu sieradzkiego w latach 2009-2015 (mln PLN)

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu powiatu.

W 2015 roku całkowite dochody powiatu wyniosły 113,2 mln zł, wydatki natomiast 113,9 mln. Budżet kształtuje się na stabilnym poziomie z tendencją wzrostową. Widoczne zwiększenie budżetu w 2010 roku spowodowane było realizacją większych inwestycji – wydatki majątkowe wyniosły wówczas ponad 18% wydatków ogółem przy średniej dla lat 2009-2015 na poziomie 11%. Należy podkreślić, że część działań i inwestycji samorząd realizuje we wsparciu finansowym z zewnątrz.

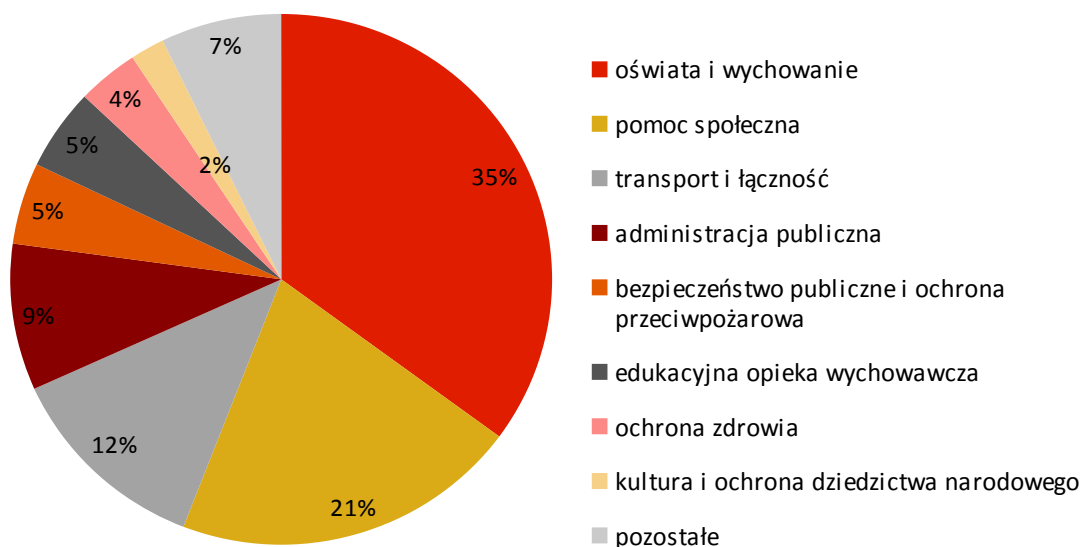
Zobowiązania powiatu na koniec 2015 roku wyniosły 13,2 mln zł i w całości były to kredyty i pożyczki długoterminowe związane z realizacją m.in. zadań remontowych i inwestycyjnych w drogownictwie, oświacie i kulturze.

Dochody powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły w 2014 roku 991,21 zł, czyli znacznie więcej niż przeciętnie w powiatach w województwie (874,74) i kraju (920,41), co świadczy o stosunkowo dobrej sytuacji finansowej.

W roku 2015 największy udział w dochodach stanowią subwencje (45,2%), dochody własne ukształtowały się w 2015 roku na poziomie 34,3%, natomiast dotacje wyniosły 20,5% całego budżetu.

Warto przeanalizować także strukturę wydatków dokonywanych przez powiat, przedstawioną na wykresie poniżej.

Rysunek 47. Wydatki powiatu sieradzkiego w 2015 roku w podziale na działy gospodarki budżetowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu powiatu.

Większość środków powiat przeznacza na obowiązkowe zadania zlecone przepisami, z których nie można zrezygnować. Należą do nich wydatki na oświatę (35% całego budżetu) oraz pomoc społeczną (21%). Co ważne, mimo iż w większości powiatów wydatki na nie należą do największych pozycji w budżecie w powiecie sieradzkim są one łącznie wyższe o 6 p. p. od średniej w województwie i o ponad 10 p. p. od średniej krajowej. Warto podkreślić, że w powiecie stosunkowo niewielki jest udział wydatków na administrację publiczną – wynosi on jedynie 8%, czyli o ok. 3 p. p. mniej niż średnio w województwie i kraju.

6.2. PLANOWANIE STRATEGICZNE

Planowanie strategicznie jest obecnie nieodłącznym elementem zarządzania jednostką samorządu terytorialnego. W przypadku powiatu sieradzkiego są to działania prowadzone systematycznie. Na moment przygotowywania strategii rozwoju powiat posiada aktualne dokumenty:

- Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie sieradzkim na lata 2011-2020,
- Program ochrony środowiska dla powiatu sieradzkiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019,
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie sieradzkim na lata 2014-2020,
- Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2012-2015,

- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016,
- Wieloletnia Prognoza Finansowa do 2029 roku.

Warto zaznaczyć, że dokumenty takie jak Wieloletnia Prognoza Finansowa przygotowywane są w systemie kroczącym i są systematycznie uaktualniane i dopasowywane do zmieniających się warunków.

Powiat należy do Związku Powiatów Polskich. Ponadto powiat jest partnerem Złoczewskiego Obszaru Funkcjonalnego, którego celem jest wykorzystanie potencjału powstającej kopalni odkrywkowej Złoczew oraz drogi ekspresowej S8. Obszar otrzymał dofinansowanie z Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju na przygotowanie koncepcji zagospodarowania przestrzennego i inwestycji w infrastrukturę techniczną. W planach jest także wyznaczenie Złoczewskiej Strefy Inwestycyjnej, czyli około 200 ha obszaru przygotowanego pod potrzeby inwestorów.

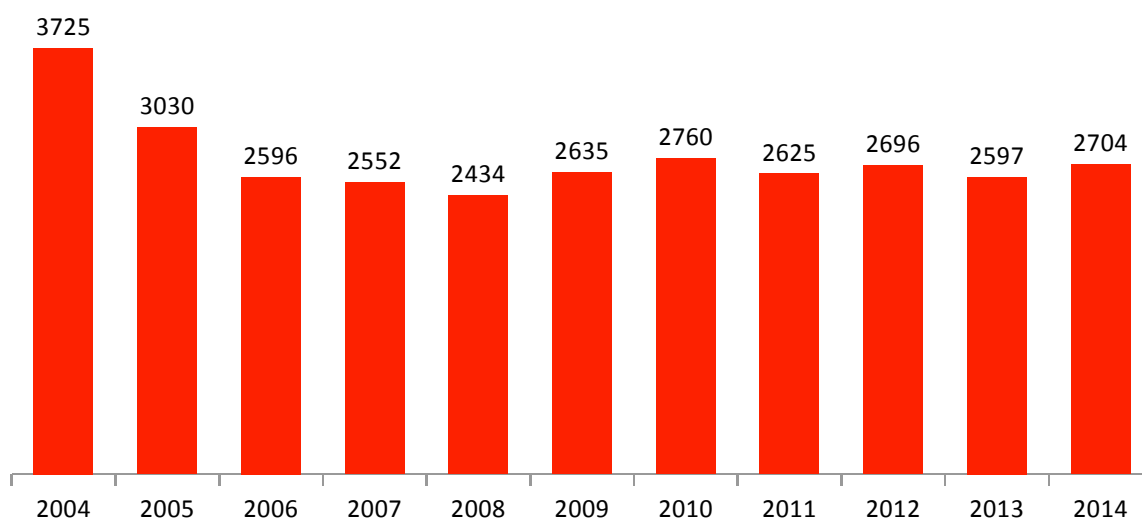
6.3. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Główne instytucje działające na terenie powiatu w zakresie bezpieczeństwa publicznego to policja i straż pożarna. Dodatkowo w starostwie powiatowym wyodrębnione jest Centrum Zarządzania Kryzysowego. Oprócz działań reakcyjnych na pojawiające się zdarzenia służby te prowadzą również liczne kampanie społeczne ukierunkowane na edukowanie i uświadamianie społeczności lokalnej w zakresie bezpieczeństwa publicznego.

Policja

Komendzie powiatowej policji w Sieradzu podlegają 3 komisariaty Policji – Błaszki (obejmującą zasięgiem gminy Błaszki, Brąszewice i Wróblew), Warta (gminy Warta i Goszczanów) oraz Złoczew (miasto i gmina Złoczew oraz gminy Brzeźno, Burzenin i Klonowa).

Rysunek 48. Liczba przestępstw stwierdzonych w powiecie sieradzkim w latach 2004-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie statystyk Komendy Powiatowej Policji w Sieradzu.

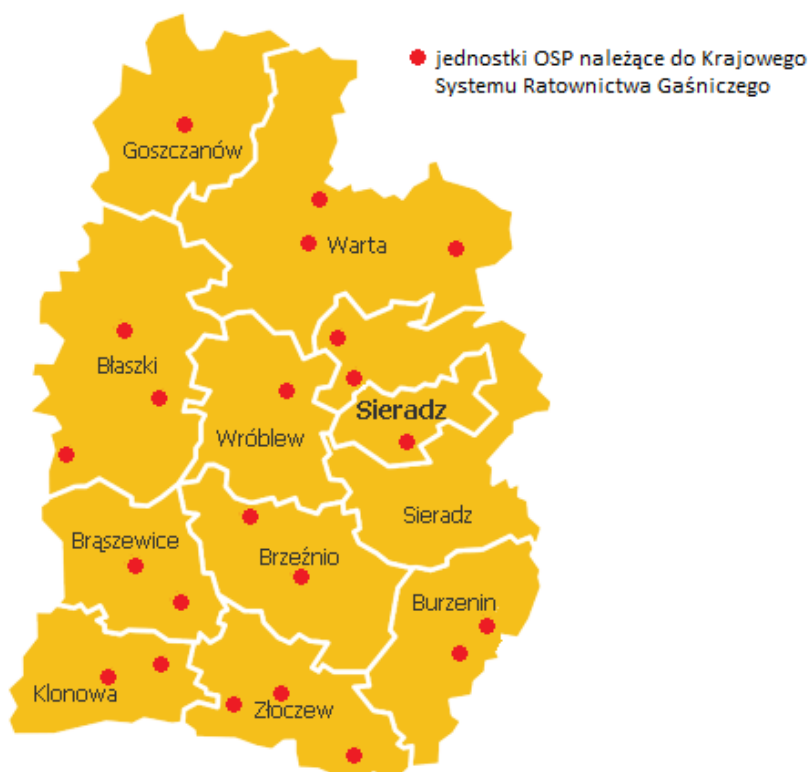
Na przestrzeni lat 2005-2014 zauważyć można istotny spadek liczby stwierdzonych przestępstw. Obecnie większość z nich stanowią przestępstwa kryminalne (54%), przestępstwa drogowe stanowią 16%, a 27% to przestępstwa gospodarcze. Zjawiskiem pozytywnym jest spadek liczby przestępstw drogowych (o 225 od 2012 roku), niepokoić może zaś wzrost liczby przestępstw gospodarczych (o 197). Wśród przestępstw kryminalnych, których liczba w ostatnich latach podlega jedynie nieznacznym wahaniom, najpopularniejsze są przestępstwa pospolite, jednocześnie określane jako najbardziej uciążliwe społecznie. Najczęstszym przestępstwem w 2013 roku były kradzieże (411). W latach 2011-2014 nastąpił niemal czterokrotny wzrost liczby przestępstw wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Ogółem, w 2014 roku, na 1000 mieszkańców w powiecie sieradzkim dokonano 18,44 przestępstw (stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych). Co ważne, wielkość ta jest istotnie niższa niż średnia dla województwa (20,51) i kraju (22,72)⁴⁸.

Straż pożarna

Siedziba Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej zlokalizowana jest w Sieradzu. Oprócz niej na terenie powiatu znajdują się 22 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej należące do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego (co najmniej po jednej w każdej z gmin powiatu).

Rysunek 49. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej należące do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej, www.straz.gov.pl, stan na dzień 31.12.2014.

⁴⁸ Dane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W 2014 roku Komenda Powiatowa Straży Pożarnej zanotowała 1583 zgłoszeń z terenu powiatu sieradzkiego, z czego 434 stanowiły pożary, 1110 miejscowe zagrożenia, a pozostałe 39 było alarmami fałszywymi⁴⁹.

Ochrona przeciwpowodziowa na terenie powiatu została opisana w rozdziale 4.4. Ochrona środowiska.

Wojsko

W mieście Sieradz znajduje się jednostka wojskowa 15. Sieradzkiej Brygady Wsparcia Dowodzenia, podlegającą dowództwu Garnizonu Warszawa. Brygada składa się z dowództwa, sztabu, batalionów łączności, pododdziałów logistycznych i zabezpieczenia. Na jej wyposażeniu znajdują się m.in. aparatownie komutacyjne (RWłC), aparatownie transmisyjne, polowe węzły informatyczne, polowe węzły telefoniczne, węzłowe wozy kablowe oraz zestawy satelitarne.

⁴⁹ Statystyka Komendy powiatowej Państwowej Straży pożarnej w Sieradzu, www.strazsieradz.nasze.pl.

7. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest jednym z narzędzi analizy i planowania strategicznego. Pomaga usystematyzować wiedzę o powiecie zebraną w trakcie diagnozy. Analizą obejmuje się wewnętrzne uwarunkowania, zasoby i cechy jednostki oraz czynniki wynikające z jej otoczenia zewnętrznego. Nazwa SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

- *Strengths* (mocne strony);
- *Weaknesses* (słabe strony);
- *Opportunities* (szanse);
- *Threats* (zagrożenia).

Dwa pierwsze punkty dotyczą samej jednostki i jej cech wewnętrznych, zaś dwa ostatnie jej otoczenia zewnętrznego. Analizę SWOT dzieli się niekiedy na obszary tematyczne podobnie jak diagnozę na poszczególne rozdziały. W niniejszej Strategii przyjęto jednak jednolitą konstrukcję, aby podkreślić, że czynniki z różnych sfer rozwoju powiatu mają znaczenie i konsekwencje dla dalszego rozwoju jednostki jako całości. Na przykład stopień rozwoju infrastruktury komunikacyjnej jest istotny zarówno dla atrakcyjności inwestycyjnej i konkurencyjności gospodarczej, jak i dla mobilności mieszkańców i możliwości uczestnictwa w życiu społecznym. Podobnie dziedzictwo kulturowe Ziemi Sieradzkiej z jednej strony ma wartość społeczną dla integracji mieszkańców powiatu, a z drugiej strony stanowi potencjał możliwy do wykorzystania dla rozwoju turystyki w regionie i rozwoju gospodarczego. Podejście całościowe do analizy SWOT (bez podziału na obszary tematyczne) pozwoli więc uniknąć powtórzeń i niespójności.

7.1. MOCNE STRONY

- **Korzystne położenie geograficzne** - powiat sieradzki znajduje się w centrum kraju, w niewielkiej odległości od dużych ośrodków miejskich (Łódź - 65 km, w zasięgu 200 km: Warszawa, Wrocław, Poznań, Katowice, Toruń), które stanowią chłonne rynki zbytu, centra usługowe, a także w przypadku Łodzi - siedzibę urzędów na szczeblu wojewódzkim.
- **Wysoka dostępność komunikacyjna powiatu** - przez teren powiatu przebiegają drogi krajowe nr 12, 14 i 83, a także linia kolejowa nr 14 (Łódź - Ostrów Wielkopolski).
- **Rezerwy terenów przemysłowych pod inwestycje** - na terenie powiatu istnieją liczne tereny inwestycyjne, atrakcyjne pod względem lokalizacji i warunków technicznych. Część z nich dostępna jest w ramach podstrefy Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz powstającego Złoczewskiego Obszaru Funkcjonalnego.
- **Występowanie zasobów naturalnych na terenie powiatu** - surowcem szczególnie cennym dla rozwoju powiatu są złoża węgla brunatnego. Poza tym w powiecie intensywnie wydobywa się żwir, piaski i kruszywa wykorzystywane na potrzeby przemysłu budowlanego.
- **Dziedzictwo Ziemi Sieradzkiej** - jako jedno z województw Korony Królestwa Polskiego, Ziemia Sieradzka pochwalić się może bogatą spuścizną historyczną i kulturalną. Ludowe tradycje lokalne nie ograniczają się jedynie do muzeów i wystaw, ale są kultywowane przez liczne zespoły ludowe i mieszkańców. Dziedzictwo to stanowi ważny element budowania kapitału społecznego.

- **Obszary prawnej ochrony przyrody i krajobrazu** - tereny objęte prawną ochroną przyrody stanowią bogactwo naturalne powiatu i potencjał możliwy do wykorzystania w rozwoju turystyki i rekreacji. Mają też ważne znaczenie dla stabilności systemu ekologicznego (np. stanowią korytarze ekologiczne).
- **Ugruntowane tradycje przemysłowe powiatu** - na terenie powiatu funkcjonują działające od lat i rozwijające się zakłady produkcyjne, m.in. w branżach: farmaceutycznej, elektronicznej, motoryzacyjnej, budowlanej, przetwórstwa spożywcze i innych. Sprzyja to powstawaniu nowych zakładów przemysłowych.
- **Spadający udział długotrwale bezrobotnych w łącznej liczbie osób bez pracy** - w ostatnich latach, dzięki coraz szerzej stosowanym aktywnym narzędziom rynku pracy, zachodzą pozytywne zmiany w strukturze bezrobocia.
- **Zasoby wolnej siły roboczej** - negatywne zjawisko bezrobocia oznacza, że w powiecie są osoby chcące i gotowe podjąć pracę. Stanowi to potencjał możliwy do wykorzystania przez nowych inwestorów.
- **Rozbudowany system, oferta i infrastruktura oświaty na poziomie ponadgimnazjalnym** - powiat sieradzki może pochwalić się rozwiniętym systemem szkolnictwa ponadgimnazjalnego. Na terenie powiatu działają licea ogólnokształcące i technika osiągające dobre wyniki, szkoły zawodowe posiadające szeroką ofertę edukacyjną oraz centra kształcenia ustawicznego otwarte dla osób dorosłych chcących rozwijać swoje kompetencje zawodowe.
- **Rozwijające się szkolnictwo na poziomie wyższym** - nadzór nad placówkami szkolnictwa wyższego pełnią władze wojewódzkie. W powiecie sieradzkim powstają szkoły wyższe i filie renomowanych uczelni z innych miast, dzięki czemu młodzi ludzie mogą kontynuować naukę bez konieczności migracji.
- **Wysoka dostępność usług opieki zdrowotnej** - mieszkańcy powiatu mają dobry dostęp do usług opieki medycznej w placówkach stacjonarnych i ambulatoryjnych. Stosunkowo wysoka na tle kraju jest również dostępność kadr medycznych.
- **Rozbudowana sieć placówek pomocy społecznej świadczących usługi opiekuńcze** - na terenie powiatu działają liczne placówki pomocy całodobowej (Domy Pomocy Społecznej) i dziennej (Warsztaty Terapii Zajęciowej, Środowiskowy Dom Samopomocy). Potrzebujący mieszkańcy mogą również korzystać z pomocy poradni specjalistycznych w Sieradzu i Warcie.
- **Stosunkowo wysokie dochody powiatu *per capita*** - dochody budżetu powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca są o jedną piątą wyższe niż przeciętnie w powiatach województwa łódzkiego. Stosunkowo korzystna sytuacja finansowa pozwala na realizację szerszego zakresu działań.
- **Stosunkowo niska przestępczość w powiecie** - brak codziennych zagrożeń może być nieodczuwalny przez mieszkańców, ale gdy takowe się pojawią sprawa bezpieczeństwa wysuwa się na pierwszy plan. Powiat sieradzki należy do spokojnych obszarów pod tym względem.

7.2. SŁABE STRONY

- **Bezrobocie rejestrowane wyższe niż przeciętnie w kraju** - stopa bezrobocia rejestrowanego wynosi w powiecie sieradzkim 12,3% czyli o 0,9 punktu procentowego więcej niż w skali kraju. Bezrobocie jest jednym z głównych problemów społeczno-gospodarczych powiatu.
- **Bezrobocie ukryte w rolnictwie** - poziom bezrobocia rejestrowanego dodatkowo potęguje bezrobocie ukryte w rolnictwie, charakterystyczne dla gmin i powiatów o charakterze rolniczym.
- **Rozdrobnienie i niedoinwestowanie rolnictwa** - rozdrobniona struktura agrarna skutkuje niskim poziomem technicznego uzbrojenia pracy i efektywności produkcji rolniczej. Dalszym tego efektem jest niska konkurencyjność lokalnych, drobnych producentów.
- **Mała liczba dużych zakładów pracy** - na terenie powiatu działają tylko cztery duże firmy zatrudniające powyżej 250 pracowników.
- **Niski poziom przedsiębiorczości** - charakterystyczny dla gmin i powiatów o charakterze rolniczym. Liczba przedsiębiorstw bezpośrednio przekłada się na liczbę miejsc pracy w powiecie.
- **Niski poziom kapitału, nakładów inwestycyjnych i wartości środków trwałych w przedsiębiorstwach** - lokalne przedsiębiorstwa cierpią na brak kapitału potrzebnego na inwestycje sprzyjające ich rozwojowi.
- **Infrastruktura przeciwpowodziowa wymagająca uporządkowania** - niektóre urządzenia przeciwpowodziowe i retencyjne nie spełniają swojej pierwotnej roli, np. zarośnięte tereny tzw. międzywala rzeki Warty.
- **Objęcie części terenów obszarami prawnej ochrony przyrody** - niekiedy utrudnia ono rozwój gospodarczy oraz pełnienie podstawowych funkcji terenów, np. zarośnięte zbiorniki retencyjne.
- **Brak terenów inwestycyjnych będących własnością Starostwa Powiatowego** - Powiat nie posiada żadnych terenów przeznaczonych pod inwestycje przemysłowe, co utrudnia bezpośrednie działania mające na celu zainteresowanie potencjalnych przedsiębiorców inwestycją na terenie powiatu.
- **Ujemny przyrost naturalny** - prognozy demograficzne dla powiatu są niekorzystne. Do 2020 roku populacja powiatu zmniejszy się nawet o 5,5 tysiąca mieszkańców.

7.3. SZANSE

- **Dokończenie budowy drogi ekspresowej S8** - droga ekspresowa jeszcze bardziej poprawi dostępność komunikacyjną powiatu, odciąży pozostałe szlaki komunikacyjne i podniesie atrakcyjność inwestycyjną terenów położonych niedaleko węzłów komunikacyjnych.
- **Rozwój turystyki weekendowej i rekreacyjnej na terenie powiatu** - wzrost zainteresowania turystyką weekendową, wypadami rekreacyjnymi poza miasto czy agroturystyką spowoduje wzrost popytu na rozwijające się usługi tej branży w powiecie. Szanse rozwoju turystyki stwarza również współpraca samorządów, np. w ramach Obszaru Funkcjonalnego Aktywna Dolina Rzeki Warty.
- **Wzrost atrakcyjności turystycznej poprzez rekreacyjne wykorzystanie zbiorników retencyjnych** - istniejące (Jeziorsko, Smardzew, Próba) i planowane duże zbiorniki retencyjne mogą zostać zagospodarowane i wykorzystane do celów rekreacyjnych, co przyciągnie turystów i umożliwi mieszkańcom powiatu relaks w wolne dni.
- **Korzyści związane z funkcjonowaniem na Jednolitym Rynku Europejskim** - z jednej strony dotyczy to eksporterów, którym swoboda przepływu towarów ułatwia działalność, z drugiej strony dotyczy inwestorów z krajów członkowskich Unii Europejskiej, którzy korzystają ze swobody przepływu kapitału.
- **Wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji, przede wszystkim środków UE** - sprawne pozyskanie i efektywne wykorzystanie środków unijnych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 może stanowić znaczący bodziec rozwojowy dla powiatu.
- **Rozwój Złoczewskiego Obszaru Funkcjonalnego** - współpraca samorządów gminnych i powiatowych i działania podejmowane w ramach ZOF pozwolą wykorzystać zasoby węgla brunatnego i przebieg trasy S8 dla rozwoju powiatu - rozbudowy infrastruktury, utworzenia tysięcy nowych miejsc pracy.
- **Wykorzystanie ziemi z odkrywki węgla brunatnego w Złoczewie do celów rekreacyjnych** - nie tak dalekie przykłady (np. Góra Kamieńska w gminie Kamieński) pokazują, że hałdy przemysłowe można zrewitalizować i z powodzeniem wykorzystać dla celów turystycznych.
- **Wzrost gospodarczy w skali kraju** - na poprawie koniunktury krajowej skorzystają również przedsiębiorstwa lokalne i wszyscy mieszkańcy powiatu.

7.4. ZAGROŻENIA

- **Spowolnienie wzrostu gospodarczego** - sytuacja gospodarki krajowej i europejskiej może ograniczyć popyt na produkcję lokalnych firm, a także obniżyć poziom inwestycji.
- **Wzrost biurokracji i obciążeń podatkowych** - może ograniczyć rozwój przedsiębiorczości.
- **Niestabilność sytuacji międzynarodowej** - konflikty międzynarodowe mogą ograniczyć rynki zbytu towarów lokalnych producentów (np. eksportu produktów spożywczych do Rosji).
- **Emigracja osób wykształconych, energicznych** - na podstawie oficjalnych danych meldunkowych trudno jest oszacować realną skalę emigracji. Faktem jest jednak, że wiele osób, szczególnie młodych, wyjeżdża za granicę w poszukiwaniu pracy. To ma daleko idące skutki społeczne i ekonomiczne.
- **Dalszy spadek liczby młodzieży** - niż demograficzny objawiający się coraz mniejszą liczbą młodzieży szkolnej może zmusić samorządy do zamykania części placówek oświaty, co oddala szkołę od ucznia i może skutkować spadkiem poziomu edukacji i wychowania.
- **Niekorzystne prognozy demograficzne** - w związku z wydłużaniem się przeciętnego trwania życia i spadającą liczbą urodzeń, w nadchodzących latach znacząco zwiększy się udział osób starszych w społeczeństwie. Konieczny jest więc szybki rozwój systemu usług opiekuńczych.
- **Dziedziczenie problemów społecznych** - liczne problemy społeczne i ich dziedziczenie przez kolejne pokolenia utrudniają integrację społeczną grup zagrożonych wykluczeniem i stanowią istotne źródło kosztów społecznych.
- **Brak środków finansowych z Unii Europejskiej na inwestycje infrastrukturalne** - w rozpoczynającej się unijnej perspektywie finansowej kładzie się nacisk na rozwój innowacyjności gospodarki, rozwój kapitału ludzkiego. Tymczasem polskie gminy wiejskie i małe miasta nadal potrzebują doinwestowania w sferze infrastrukturalnej.
- **Niekorzystna dla powiatu sieradzkiego dystrybucja środków z UE** - ze względu na wspomniane powyżej rozłożenie akcentów w perspektywie finansowej 2014-2020 istnieje ryzyko, że duża część środków w ramach programów operacyjnych kierowana będzie do aglomeracji łódzkiej (która jest regionalnym ośrodkiem innowacji i edukacji), na czym ucierpią małe miejscowości.
- **Kryteria wyboru projektów inwestycyjnych aplikujących o dofinansowanie środkami zewnętrznymi niedostosowane do specyfiki powiatu i gmin** - kryteria wyboru projektów niekorzystne dla małych miejscowości i obszarów wiejskich mogą utrudniać pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych z Unii Europejskiej.
- **Niewielki wpływ samorządu powiatowego na kształtowanie dochodów do budżetu** - samorząd powiatowy nie ma możliwości bezpośredniego wpływania na wysokość dochodów do budżetu (zdecydowaną większość stanowią subwencje i dotacje oraz wpływy z tytułu PIT).
- **Poszerzenie zakresu obowiązków samorządu bez jednoczesnego zwiększenia finansowania** - władze centralne i regionalne cedują na samorządy lokalne coraz więcej obowiązków, nie zawsze kierując na te cele dodatkowe środki finansowe.
- **Uruchomienie kopalni odkrywkowej węgla brunatnego** - może skutkować poważnymi i nieodwracalnymi zmianami systemu przyrodniczego.

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

8. WIZJA POWIATU SIERADZKIEGO W 2023 ROKU

Wizja to opis stanu powiatu sieradzkiego oczekiwanego w przyszłości, na koniec okresu realizacji Strategii. Jest to opis stanu możliwego do osiągnięcia przy optymistycznym założeniu wystąpienia korzystnych warunków zewnętrznych. Wyraża aspiracje zarządu powiatu i obywateli, które inspirują do podejmowania wyzwań rozwojowych. Wizja obejmuje aspekty rozwoju społeczno-gospodarczego, które władze powiatu chcą szczególnie akcentować oraz dotyczy najważniejszych grup interesariuszy. Wizja powiatu sieradzkiego w 2023 roku brzmi następująco:

Powiat spójny gospodarczo, terytorialnie i społecznie, zapewniający warunki korzystne dla rozwoju osadnictwa, przedsiębiorczości, rolnictwa i turystyki.

9. MISJA POWIATU SIERADZKIEGO

Misja określa podstawowe wartości powiatu, którymi kierują się w swych działaniach instytucje publiczne, przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe oraz mieszkańcy. Wyrażenie tych wartości w postaci misji ułatwia obranie wspólnego kierunku i sposobu podejmowania działań.

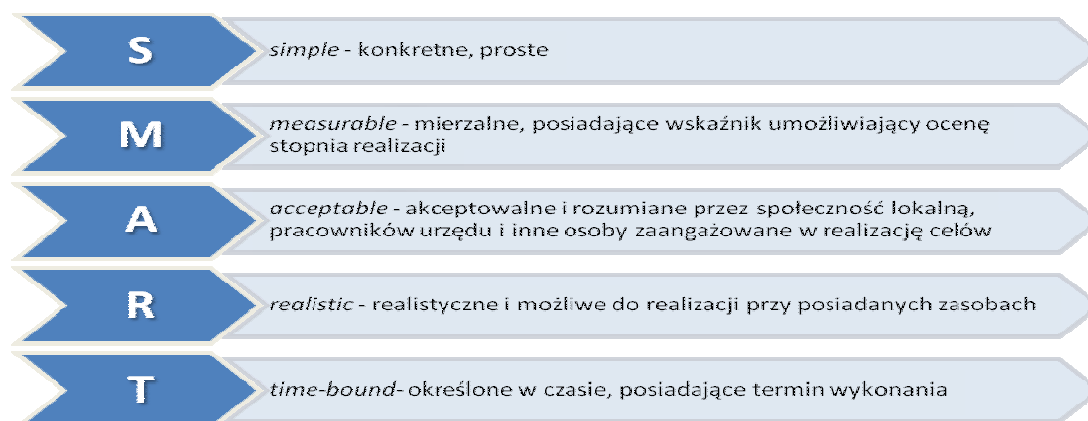
Misją powiatu sieradzkiego jest dążenie do realizacji przyjętej wizji przy zrównoważonym wykorzystaniu bogactw naturalnych i dziedzictwa kulturowego Ziemi Sieradzkiej oraz przy zaangażowaniu i efektywnej współpracy samorządu lokalnego, instytucji publicznych, organizacji społecznych i wszystkich mieszkańców.

10. CELE STRATEGICZNE

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy wyznaczono cele strategiczne, których realizacja przybliży powiat do stanu nakreślonego w wizji. Kierunki rozwoju powinny być wytyczone w sposób wykorzystujący atuty, silne strony powiatu oraz szanse wynikające z korzystnego układu otoczenia zewnętrznego. Jednocześnie powinny przeciwdziałać i korygować słabe strony powiatu, a także minimalizować negatywne skutki zagrożeń zewnętrznych.

Formułując cele strategiczne warto oprzeć się na wypracowanej na początku lat 80-tych XX wieku koncepcji SMART. Jej autor, George T. Doran zaproponował zbiór kilku prostych zasad, które określają wymagania co do konstrukcji celów:

Rysunek 50. Koncepcja SMART

Źródło: opracowanie własne.

Prezentowane poniżej strategiczne cele rozwojowe obejmują z jednej strony wszystkie obszary uznane za kluczowe dla rozwoju powiatu (rolnictwo, przedsiębiorczość, turystyka, wykorzystanie zasobów naturalnych, infrastruktura techniczna, dziedzictwo kulturowe Ziemi Sieradzkiej), a z drugiej strony dotyczą wszystkich najważniejszych grup interesariuszy (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów, grup zagrożonych wykluczeniem społecznym).

Rysunek 51. Cele strategiczne powiatu sieradzkiego na lata 2016-2023

1. Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju osadnictwa, konkurencyjności przedsiębiorstw oraz nowych inwestycji na terenie powiatu
2. Rozwój powiatu w oparciu o zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych w ramach obszarów funkcjonalnych
3. Wzrost zatrudnienia i aktywizacja lokalnego rynku pracy
4. Rozwój systemu pomocy społecznej, wspieranie rodziny i włączenie społeczne osób zagrożonych marginalizacją
5. Integracja samorządów i mieszkańców Ziemi Sieradzkiej, dbanie o jej dziedzictwo kulturowe, wspieranie aktywności obywatelskiej mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

11. CELE OPERACYJNE

11.1. TWORZENIE ATRAKCYJNYCH WARUNKÓW DLA ROZWOJU OSADNICTWA, KONKURENCYJNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW ORAZ NOWYCH INWESTYCJI NA TERENIE POWIATU

Nie jest zadaniem jednostki samorządu terytorialnego prowadzenie działalności gospodarczej, budowa zakładów przemysłowych czy centrów usług i tworzenie nowych miejsc pracy. To rola przedsiębiorstw prywatnych, których instytucje publiczne nie mogą zastąpić. Władze samorządowe mogą natomiast podejmować działania zmierzające do poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej, np. poprzez rozbudowę infrastruktury, dbałość o porządek przestrzenny czy poprzez promocję powiatu. W ten sposób samorząd może pośrednio przyczyniać się do rozwoju gospodarczego. Należy przy tym podkreślić, że większość czynników wskazywanych przez przedsiębiorców jako bariery rozwoju ich działalności leży poza zasięgiem wpływu samorządów i może być kształtowana przez władze centralne.

Zadania zaplanowane w ramach poniższych celów operacyjnych realizować będą, oprócz Starostwa Powiatowego i jego jednostek organizacyjnych, również samorządy gminne i ich organy. Dla osiągnięcia przyjętych celów konieczna będzie też efektywna współpraca z sektorem przedsiębiorstw.

Tabela 10. Cele operacyjne i kierunki planowanych działań w ramach pierwszego celu strategicznego

Cele operacyjne	Kierunki planowanych działań
Rozwój przedsiębiorczości, szczególnie sektora małych i średnich przedsiębiorstw	Wspieranie tworzenia grup kooperacyjnych, dystrybucyjnych, związków przedsiębiorstw, współpraca z organizacjami zrzeszającymi przedsiębiorstwa
	Promocja towarów i usług produkowanych przez lokalne przedsiębiorstwa
	Wspieranie rozwoju szczególnie małych i średnich przedsiębiorstw, rozwój systemów informacji gospodarczej, pomoc w zakresie m.in. pozyskiwania finansowania ze środków UE, przepisów związanych z prowadzeniem firmy itp.
	Ułatwianie kontaktów między przedsiębiorcami i instytucjami otoczenia biznesu w celu wzrostu ich konkurencyjności na rynku krajowym i w eksporcie
Rozwój infrastruktury komunikacyjnej	Modernizacja i utrzymanie istniejących dróg i mostów, za które odpowiada Powiatowy Zarząd Dróg w Sieradzu
	Podnoszenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez modernizację urządzeń i zmianę organizacji ruchu w miejscach tego wymagających oraz współpracę z Powiatową Komendą Policji
	Wspieranie rozwoju sieci komunikacji zbiorowej na terenie powiatu
	Wspieranie budowy dróg gminnych, wojewódzkich i krajowych na terenie powiatu wraz z infrastrukturą towarzyszącą (chodniki, oświetlenie) poprzez współpracę z właściwymi zarządami dróg i wykonawcami robót

Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej terenów w powiecie sieradzkim	Przygotowanie (uzbrojenie techniczne) i promocja terenów inwestycyjnych, szczególnie w ramach sieradzkiej podstrefy ŁSSE i Złoczewskiego Obszaru Funkcjonalnego
Wzrost porządku przestrzennego na terenie powiatu	Przygotowanie i uchwalenie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego w gminach powiatu sieradzkiego
Rozwój systemu edukacji zawodowej	Współpraca placówek oświaty (szkół zawodowych, techników, Centrum Kształcenia Ustawicznego) z pracodawcami i Powiatową Radą Zatrudnienia w celu poszerzenia oferty edukacyjnej kształcenia zawodowego i lepszego jej dostosowania do realiów lokalnego rynku pracy
Rozwój, modernizacja i restrukturyzacja rolnictwa, wzrost efektywności produkcji rolnej	Wspieranie rozwoju instytucji oświaty kształcących w zawodach rolniczych, organizacja i ułatwianie kształcenia ustawicznego dla rolników Wspieranie tworzenia grup producentów rolnych, promocja produktów lokalnych producentów na rynku krajowym i w eksporcie Wspieranie tworzenia i rozwoju lokalnych rynków produktów rolnych (detalicznych i hurtowych) oraz giełd rolnych
Remont i rozbudowa boisk przy szkołach ponagimnazjalnych powiatu sieradzkiego	Prace będą obejmowały przede wszystkim wymianę nawierzchni, przebudowę kanalizacji odwadniającej, instalację oświetlenia oraz ogrodzenie terenu, a w niektórych przypadkach także budowę bieżni, skoczni w dal z rozbiegiem i zamontowanie piłkochwyłów

Źródło: opracowanie własne.

11.2. ROZWÓJ POWIATU W OPARCIU O ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW NATURALNYCH W RAMACH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020⁵⁰ zakłada realizację celów polityki rozwoju w ramach wytyczonych obszarów funkcjonalnych. Część terenów powiatu sieradzkiego wchodzi w obręb trzech obszarów funkcjonalnych: Złoczewskiego Obszaru Funkcjonalnego (południowa część powiatu), obszaru intensywnego rolnictwa (północna część powiatu) oraz obszaru przeznaczonego do zagospodarowania turystycznego (Dolina Warty i okolice Zbiornika Jeziorsko).

Tabela 11. Cele operacyjne i kierunki planowanych działań w ramach drugiego celu strategicznego

Cele operacyjne	Kierunki planowanych działań
Rozwój Złoczewskiego Obszaru Funkcjonalnego i Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Czechy-Grabowiec	Współpraca z gminami wchodzącymi w skład Złoczewskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Czechy-Grabowiec w celu wykorzystania zasobów węgla brunatnego oraz przebiegu trasy ekspresowej S8 dla rozwoju społeczno-gospodarczego tych terenów

⁵⁰ Zarząd Województwa Łódzkiego, Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, Łódź 2013.

Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, wzrost komfortu życia mieszkańców przez rozwój infrastruktury komunalnej	Budowa gminnych oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacji sanitarnej
	Zakończenie wodociągowania terenu powiatu
	Budowa, rozbudowa i modernizacja zbiorników retencyjnych ujętych w Wojewódzkim Programie Małej Retencji dla województwa łódzkiego
Rozwój ekologicznej produkcji żywności	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie nie jest możliwe podłączenie do zbiorowego systemu odprowadzania ścieków
	Uporządkowanie gospodarki ściekami opadowymi poprzez budowę, rozbudowę i modernizację kanalizacji deszczowej oraz urządzeń podczyszczających
	Odbudowa melioracji podstawowych i szczegółowych w celu przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi, oczyszczenie terenów tzw. międzywala na rzece Warcie, remonty wałów przeciwpowodziowych
Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, szczególnie pozyskiwanie energii z biomasy	Informowanie o możliwościach i zasadach prowadzenia ekologicznej produkcji rolnej, ułatwianie pozyskiwania informacji i wiedzy w tym zakresie przez rolników
Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, szczególnie pozyskiwanie energii z biomasy	Modernizacja lokalnych kotłowni na bardziej ekologiczne i ekonomiczne
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej administrowanych przez samorząd powiatowy	Poszerzanie dostępu mieszkańców (rolników, przedsiębiorców, inwestorów) do informacji i wiedzy na temat odnawialnych źródeł energii, możliwości zbytu biopaliwa, możliwości inwestycji w urządzenia oraz pozyskiwania środków finansowych na ich instalację. Współpraca w tym zakresie z ekspertami branżowymi i naukowymi.
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej administrowanych przez samorząd powiatowy	Termomodernizacja obejmie przede wszystkim wymianę stolarki okiennej i ocieplenia budynków, a w niektórych przypadkach wymianę systemu ogrzewania. Przyniesie ona oszczędności dla budżetu powiatu.
Rozwój branży turystycznej	Wspieranie rozbudowy infrastruktury rekreacyjnej, noclegowej i gastronomicznej
	Promocja atrakcji turystycznych powiatu sieradzkiego
	Wsparcie wykorzystania zasobów i potencjału terenów powiatu na potrzeby turystyki (bogactwo przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe, w dalszym okresie zwałowisko kopalni Żłoczew), szczególnie w ramach obszaru funkcjonalnego Doliny Rzeki Warty i Zbiornika Jeziorsko oraz obszaru funkcjonalnego „Aktywna Dolina Rzeki Warty”.
Wykorzystanie rekreacyjne zbiorników wodnych przy zachowaniu ich funkcji retencyjnych	Planowane działania obejmą budowę urządzeń rekreacyjnych i infrastruktury dojazdowej w okolicach zbiorników wodnych na terenie powiatu (przede wszystkim Jeziorsko, Smardzew, Próba i inne uwzględnione w Wojewódzkim Programie Małej Retencji).

Źródło: opracowanie własne.

11.3. WZROST ZATRUDNIENIA I AKTYWIZACJA LOKALNEGO RYNKU PRACY

Bezrobocie jest jednym z największych problemów, a wzrost zatrudnienia jednym z kluczowych wyzwań rozwojowych dla powiatu sieradzkiego, co znalazło odbicie w drugim celu strategicznym. Cele operacyjne i kierunki planowanych działań w ramach tego celu strategicznego opracowano na podstawie Powiatowego Programu Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy

na lata 2014-2020⁵¹. Główną instytucją odpowiedzialną za realizację zadań w ramach tego celu jest Powiatowy Urząd Pracy.

Tabela 12. Cele operacyjne i kierunki planowanych działań w ramach trzeciego celu strategicznego

Cele operacyjne	Kierunki planowanych działań
Promowanie zatrudnienia poprzez rozwój przedsiębiorczości	Promowanie i realizacja działań na rzecz samozatrudnienia
	Udzielanie wsparcia finansowego na podjęcie własnej działalności gospodarczej
	Udzielanie wsparcia finansowego podmiotowi gospodarczemu na pokrycie kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego
	Doradztwo indywidualne i grupowe oraz szkolenia dostarczające wiedzę i umiejętności niezbędne do założenia i prowadzenia działalności gospodarczej
	Współpraca z fundacjami, stowarzyszeniami i innymi instytucjami działającymi na rzecz wspierania przedsiębiorczości
Zwiększenie dostępu do usług rynku pracy świadczonych na rzecz bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców	Upowszechnienie materiałów informacyjnych o usługach rynku pracy świadczonych przez urząd pracy dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy
	Popularyzacja dobrych praktyk
	Promocja usług urzędu pracy na giełdach pracy, targach pracy i innych forach aktywności zawodowej organizowanych dla pracodawców i bezrobotnych
Wzbogacenie oferty i podwyższenie jakości usług świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy	Podniesienie poziomu aktywności i mobilności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i poszukujących pracy, a także osób odchodzących z rolnictwa a zamierzających podjąć pracę w zawodach pozarolniczych poprzez:
	Poradnictwo zawodowe
	Pośrednictwo pracy
	Staże, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy
	Szkolenia mające na celu dostosowanie kwalifikacji zawodowych do potrzeb lokalnego rynku pracy
	Przyznawanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej
	Refundacja podmiotowi prowadzącemu działalność gospodarczą kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego
	Prace interwencyjne
	Prace społecznie użyteczne
	Dodatki aktywizacyjne
Stypendia na dalsze kształcenie	
Aktywizacja osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy	Przygotowanie osób narażonych na wykluczenie społeczne do wejścia na rynek pracy lub powrotu do czynnego życia zawodowego
	Udzielenie wielostronnego wsparcia kobietom na rynku pracy
	Aktywizacja zawodowa młodzieży

⁵¹ Powiatowy Urząd Pracy w Sieradzu, Powiatowy Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2014-2020, Sieradz 2013.

Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych Upowszechnianie informacji na temat możliwości pozyskiwania środków na działania mające poprawić sytuację osób niepełnosprawnych
Promowanie elastycznych miejsc zatrudnienia	Upowszechnianie rozwiązań prawnych w zakresie stosowania elastycznych form zatrudnienia Podniesienie wiedzy w zakresie stosowanie elastycznych rozwiązań na rynku pracy Promowanie elastycznych form zatrudnienia, szczególnie w kontekście organizacji pracy kobiet powracających do pracy po urlopowach wychowawczych i macierzyńskich
Rozwój kapitału ludzkiego	Dostosowanie programów i kierunków szkoleń dla bezrobotnych i poszukujących pracy do potrzeb występujących na lokalnym rynku pracy Zwiększenie szans na pracę osób młodych do 25 roku życia oraz osób po 50 roku życia, poprzez stosowanie usług i instrumentów rynku pracy Opiniowanie kierunków kształcenia w szkołach, dla których organem założycielskim jest starosta powiatu sieradzkiego Wspieranie organizacji kształcenia w ramach zawodów deficytowych na lokalnym rynku pracy Promowanie idei kształcenia przez całe życie wśród bezrobotnych i poszukujących pracy Kontynuacja działań w ramach programów współfinansowanych z EFS w szczególności poprzez: - poprawę zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych; - wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie
Promowanie wiedzy na temat ekonomii społecznej	Upowszechnianie informacji na temat zakładania spółdzielni socjalnych Informowanie o możliwościach pozyskiwania środków na podejmowanie działań z zakresu ekonomii społecznej
Rozwój współpracy z partnerami rynku pracy	Tworzenie wspólnych programów na rzecz rynku pracy Wymiana informacji na temat form wsparcia dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy

Źródło: opracowanie własne.

11.4. ROZWÓJ SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ, WSPIERANIE RODZINY I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE OSÓB ZAGROŻONYCH MARGINALIZACJĄ

Cele operacyjne i planowane kierunki działań opracowano na podstawie Strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie sieradzkim na lata 2014-2020⁵². Instytucjami odpowiedzialnymi za realizację zaplanowanych działań są przede wszystkim: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodki Pomocy Społecznej, Domy Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, placówki opiekuńczo-wychowawcze i organizacje pozarządowe.

⁵² Starostwo Powiatowe w Sieradzu, Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie sieradzkim na lata 2014-2020, Sieradz 2014.

Tabela 13. Cele operacyjne i kierunki planowanych działań w ramach czwartego celu strategicznego

Cele operacyjne	Kierunki planowanych działań
Skuteczne przeciwdziałanie przemocy domowej	Rozpoznanie rozmiarów przemocy w rodzinie w powiecie sieradzkim za pomocą systematycznego diagnozowania tego zjawiska
	Podniesienie wrażliwości społeczności lokalnej na zjawisko przemocy w rodzinie za pomocą działań edukacyjnych i informacyjnych
	Stworzenie organizacyjnych i kadrowych warunków do udzielania profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie oraz rozwój niezbędnej infrastruktury
	Zapobieganie kontaktowaniu się sprawców przemocy z osobami pokrzywdzonymi
	Powstrzymanie sprawców od stosowania przemocy wskutek oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych
	Kompleksowa pomoc (psychologiczna, socjalna, prawna) ofiarom przemocy w rodzinie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej oraz w przerwaniu cyklu przemocy
Zorganizowanie efektywnego systemu pieczy zastępczej	Stopniowe odchodzenie od instytucjonalnych form pieczy zastępczej (rozwój w powiecie alternatywnych form pieczy zastępczej: zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych, rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego – zgodnie z limitem rodzin zastępczych zawodowych określonym w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej
	Utworzenie w powiecie rodzinnego domu dziecka
	Prowadzenie kampanii informacyjnej w celu promocji rodzinnych form pieczy zastępczej
	Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka
	Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka
	Opracowanie i realizacja programów dotyczących pieczy zastępczej
	Obejmowanie rodzin zastępczych oraz osób tworzących rodzinny dom dziecka opieką koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej - zgodnie z wymogami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
	Dokonywanie oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej, opracowywanie planów pomocy tym dzieciom oraz dokonywanie ocen rodzin zastępczych lub prowadzących rodzinny dom dziecka
	Organizowanie szkoleń dla osób pełniących funkcję rodzin zastępczych lub prowadzących rodzinny dom dziecka
	Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych
	Organizowanie dla osób prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej pomocy wolontariuszy
	Zapewnienie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa i terapii mających na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz zapewnienie im pomocy prawnej
	Współpraca z innymi instytucjami zaangażowanymi w problematykę pieczy zastępczej, w szczególności z gminami (asystentami rodziny), dotycząca ustalenia dalszej zasadności pobytu dzieci w pieczy zastępczej

	Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną
	Zapewnienie odpowiedniego standardu opieki i wychowania w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej (dostosowanie zasad funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych do obowiązujących przepisów – wg liczby dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i wieku dzieci)
	Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poprzez udział w zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka
	Współpraca placówek opiekuńczo-wychowawczych z innymi instytucjami zaangażowanymi w problematykę pieczy zastępczej, w szczególności współpraca z gminami (asystentami rodziny) dotycząca ustalania dalszej zasadności pobytu dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej
	Zapewnienie pomocy psychologicznej, pedagogicznej i terapii wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych
	Prowadzenie programów terapeutycznych (psychokorekcyjnych) w celu umożliwienia prawidłowej pracy wychowawczej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (zatrudnienie specjalistów)
	Organizowanie w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej pomocy wolontariuszy
	Wsparcie osób usamodzielniających się: udzielanie pomocy na kontynuowanie nauki, pomocy na usamodzielnienie oraz pomocy na zagospodarowanie; pomoc w poszukiwaniu mieszkania oraz zatrudnienia; tworzenie i prowadzenie mieszkań chronionych dla usamodzielnianych wychowanków; tworzenie grup wsparcia; zapewnienie pomocy prawnej oraz psychologicznej; współpraca pomiędzy instytucjami dotycząca zwiększenia oferty pomocowej dla usamodzielnianych wychowanków
Rozwój partnerstwa służb społecznych	Organizacja szkoleń w celu ustawicznego podnoszenia kwalifikacji i zdobywania nowych umiejętności pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w powiecie
	Integracja kadr pomocy społecznej w celu przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu, prowadzenie profesjonalnego doradztwa i poradnictwa metodycznego dla pracowników, umożliwianie nabywania i wymiany doświadczeń
	Wspieranie i upowszechnianie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, partnerami społecznymi, organizacjami szczególnie w zakresie kreowania i realizacji zadań publicznych
	Wspieranie inicjatyw lokalnych oraz paktów na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych przyczyniających się do tworzenia oraz realizacji lokalnych strategii rozwoju kapitału ludzkiego poprzez zatrudnienie, integrację społeczną oraz edukację na obszarach wiejskich
	Podejmowanie działań na rzecz włączenia samorządów lokalnych (powiatowego i gminnych) do aktywnej pracy na rzecz dziecka i rodziny
	Zlecanie organizacjom pozarządowym realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej
	Wspieranie ruchu wolontarystycznego
	Organizowanie spotkań z przedstawicielami lokalnych społeczności, organizacji pozarządowych, samorządów, lokalnego biznesu itp. popularyzujących działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych

	<p>Tworzenie i wspólna z gminami realizacja programów ostonowych wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym w zakresie aktywizacji długotrwale bezrobotnych</p> <p>Upowszechnianie ogólnopolskich i ponadregionalnych projektów skierowanych do grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, które nie mogą być skutecznie objęte pomocą na poziomie powiatu</p> <p>Opracowanie i kolportaż broszur, ulotek oraz materiałów edukacyjnych oraz informatora dla mieszkańców powiatu w zakresie ich uprawnień i możliwości otrzymania wsparcia i pomocy</p> <p>Współpraca z lokalnymi i regionalnymi mediami (prasa, radio, telewizja)</p>
Poprawa jakości życia osób starszych	<p>Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi; udzielenie przez Ośrodki Pomocy Społecznej pomocy finansowe</p> <p>Rozwijanie środowiskowych form wsparcia osób starszych, w tym poprawienie dostępności i jakości usług, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych m.in. poprzez organizowanie spotkań integracyjnych, tworzenie klubów seniora, propagowanie Uniwersytetu III Wieku oraz innych form kształcenia i samokształcenia</p> <p>Podnoszenie jakości usług funkcjonujących w powiecie Domów Pomocy Społecznej</p> <p>Inicjowanie i wspieranie programów na rzecz wyrównywania szans osób starszych w środowisku lokalnym</p> <p>Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych oraz kościołem</p> <p>Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze w codziennym życiu</p> <p>Zwiększenie dostępu osób starszych do informacji o możliwych formach wsparcia</p>
Wzrost kompetencji społecznych i zawodowych osób niepełnosprawnych	<p>Prowadzenie pracy socjalnej z osobami niepełnosprawnymi</p> <p>Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w sporcie, kulturze, rekreacji i turystyce</p> <p>Likwidowanie barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w obiektach użyteczności publicznej</p> <p>Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do różnorodnych form poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego i prawnego</p> <p>Rozwijanie oferty funkcjonującego w powiecie Warsztatu Terapii Zajęciowej i Środowiskowego Domu Samopomocy</p> <p>Zwiększanie dostępu osób niepełnosprawnych do informacji o prawach i uprawnieniach</p> <p>Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych</p>

Źródło: opracowanie własne.

11.5. INTEGRACJA SAMORZĄDÓW I MIESZKAŃCÓW ZIEMI SIERADZKIEJ, DBANIE O JEJ DZIEDZICTWO KULTUROWE, WSPIERANIE AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ MIESZKAŃCÓW

Kapitał społeczny, czyli poziom zaufania społecznego do instytucji publicznych, zaufania i stopnia współpracy pomiędzy poszczególnymi instytucjami, poziom przywiązania i zaangażowania obywateli w sprawy zbiorowości, jest niewymiernym, ale niezwykle istotnym elementem rozwoju społecznego i gospodarczego. Instytucje i organizacje realizujące poniższe cele operacyjne podejmą starania, by wokół wartości wspólnych dla mieszkańców Ziemi Sieradzkiej budować lokalne społeczeństwo obywatelskie.

Tabela 14. Cele operacyjne i kierunki planowanych działań w ramach piątego celu strategicznego

Cele operacyjne	Kierunki planowanych działań
Zachowanie, promocja i udostępnianie zasobów dziedzictwa kulturowego Ziemi Sieradzkiej	Digitalizacja zasobów powiatowych instytucji kultury i wzrost ich dostępności poprzez umożliwienie korzystania z części z nich online
	Promocja kultury i historii Ziemi Sieradzkiej poprzez współorganizację (przy zaangażowaniu samorządów gminnych i organizacji pozarządowych) wydarzeń na terenie całego powiatu
	Prowadzenie edukacji kulturalnej i regionalnej społeczeństwa, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, np. poprzez umieszczenie wiedzy o regionie w programach szkolnych
	Zwiększanie identyfikacji i przywiązania mieszkańców do Ziemi Sieradzkiej, np. poprzez organizację imprez, spotkań, wystaw, wspieranie mediów i wydawnictw lokalnych czy przez popularyzację zdobywania odznaki PTTK Miłośnik Ziemi Sieradzkiej
Modernizacja obiektów instytucji kultury i dziedzictwa Ziemi Sieradzkiej	Remont siedzib Biura Wystaw Artystycznych i Muzeum Okręgowego w Sieradzu
	Utrzymanie w dobrym stanie technicznym i przeprowadzenie koniecznych prac rewitalizacyjnych zabytków będących w zarządzie powiatu
Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i wzrost roli organizacji pozarządowych	Wspieranie działalności organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i fundacji
	Poszerzanie współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi, w tym zlecanie niektórych zadań publicznych do realizacji podmiotom tzw. trzeciego sektora
	Prowadzenie edukacji obywatelskiej, w szczególności wśród dzieci i młodzieży szkolnej
	Zachęcanie mieszkańców do uczestnictwa w podejmowaniu decyzji przez władze samorządowe, np. poprzez debaty i konsultacje społeczne
	Poprawa dostępu do informacji publicznej, np. poprzez dbanie o bieżące prowadzenie stron internetowych instytucji publicznych
Rozwój współpracy pomiędzy samorządami na różnych szczeblach	Intensyfikacja współpracy Starostwa Powiatowego z Urzędem Miejskim w Sieradzu i pozostałymi samorządami gminnymi powiatu oraz współpracy z sąsiednimi samorządami w celu pełnego wykorzystania potencjału powiatu sieradzkiego

Źródło: opracowanie własne.

12. OCENA ZGODNOŚCI WYTYCZONYCH CELÓW Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Opracowując strategię rozwoju lokalnego należy zapewnić zgodność wytyczonych przez nią celów z kierunkami rozwojowymi przyjętymi na wyższych szczeblach. Na szczeblu krajowym system planowania strategicznego składa się z Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju w perspektywie do 2030 roku, Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju w perspektywie do 2020 roku oraz dziewięciu zintegrowanych strategii sektorowych. Te płaszczyzny przeniknięte są dodatkowo Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju. Organy centralne formułujące te dokumenty zapewniły ich zgodność z przepisami prawa i strategicznymi kierunkami całej Unii Europejskiej. Rozwinięciem systemu planowania na poziomie krajowym są regionalne i lokalne strategie rozwoju.

Rysunek 52. Układ dokumentów strategicznych

Źródło: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Strategia Rozwoju Kraju 2020, Warszawa 2012.

Poniższa tabela zawiera zestawienie celów Strategii Rozwoju Powiatu Sieradzkiego i odpowiadających im celów wytyczonych przez nadrzędne dokumenty strategiczne, które zostały opisane w dalszej części rozdziału.

Tabela 15. Zgodność celów Strategii Rozwoju Powiatu Sieradzkiego z celami nadrzędnych dokumentów strategicznych

Cele Strategii Rozwoju Powiatu Sieradzkiego	Nadrzędny dokument strategiczny ⁵³	Cele nadrzędnych dokumentów strategicznych
1. Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju osadnictwa, konkurencyjności przedsiębiorstw oraz nowych inwestycji na terenie powiatu	EUROPA 2020	Wzrost zrównoważony
	DSRK 2030	Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki
	DSRK 2030	Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki
	DSRK 2030	Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
	DSRK 2030	Cel 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego
	KSRR	1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi
	SRWŁ	Cel strategiczny I: Region wykorzystujący potencjał endogeniczny do rozwoju inteligentnej gospodarki, oparty na kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców
	RPO WŁ	Cel tematyczny 3. Podnoszenie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury
	RPO WŁ	Cel tematyczny 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie
1.1. Rozwój przedsiębiorczości, szczególnie sektora małych i średnich przedsiębiorstw	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 4): Poprawa świadomości roli innowacji i strategii rozwojowych firm wśród przedsiębiorców
	SRK 2020	II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej
	SRWŁ	3.2. Rozwój MŚP i sektora rolnego
	RPO WŁ	PI 8.9. Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian

⁵³ W tabeli zastosowano następujące skróty:

- EUROPA 2020 – Strategia Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu;
- DSRK 2030 – Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030. Trzecia Fala Nowoczesności;
- SRK 2020 – Strategia Rozwoju Kraju 2020;
- KPZK 2030 – Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;
- KSRR – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie;
- SRWŁ – Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020;
- RPO WŁ – Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

1.2. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 9): Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego
	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 9): Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego
	SRK 2020	II.4.3. Zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej
	SRK 2020	II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych
	KPZK 2030	2.2.1. Zwiększanie dostępności transportowej wewnątrz regionów
	KPZK 2030	3.1.3. Poprawa dostępności ośrodków subregionalnych oraz obszarów wiejskich
	KSRR	1.2.1. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów
	SRWŁ	7.1. Wzmocnienie i rozwój systemów transportowych i teleinformatycznych
1.3. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej terenów w powiecie sieradzkim	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 9): Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego
	KPZK 2030	2.2.2. Wspieranie rozwoju ośrodków subregionalnych
	KPZK 2030	2.2.3. Integracja przestrzenna i funkcjonalna obszarów wiejskich
	KPZK 2030	2.5. Tworzenie korzystnych warunków dla działalności gospodarczej
	KSRR	1.2.2. Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych
	KSRR	1.3.2. Wsparcie dla lokalizacji inwestycji zewnętrznych, w tym w szczególności zagranicznych
1.4. Wzrost porządku przestrzennego na terenie powiatu	KPZK 2030	(6) Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego
	SRWŁ	9.2. Wspieranie procesów rewitalizacji i poprawa ładu przestrzennego
1.5. Rozwój systemu edukacji zawodowej	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 3): Podnoszenie jakości edukacji poprzez zorientowanie na efekty uczenia się, w szczególności w zakresie kluczowych kompetencji, a także personalizację nauczania oraz ewaluację pracy szkół i placówek
	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 3): Poprawa jakości i efektywności kształcenia i szkolenia zawodowego na wszystkich poziomach, połączona ze zwiększeniem jego atrakcyjności poprzez silniejsze powiązanie z rynkiem pracy
	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 6): Stworzenie kompleksowego systemu wspierania usamodzielniania się młodej generacji, tak aby ograniczać okres niepewności i w pełni wykorzystać ich potencjał zawodowy i społeczny (...), w tym: zwiększenie liczby zajęć praktycznych w szkolnictwie zawodowym (...)
	SRK 2020	II.4. Rozwój kapitału ludzkiego
	KSRR	1.3.1. Rozwój kapitału intelektualnego, w tym kapitału ludzkiego i społecznego

	SRWŁ	2.1. Kształtowanie i rozwój kadr dla gospodarki innowacyjnej
	SRWŁ	5.1. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora edukacji
	RPO WŁ	PI 10.1. Ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i ponadpodstawowego
	RPO WŁ	PI 10.3. Poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie, podniesienie umiejętności i kwalifikacji pracowników i osób poszukujących pracy, zwiększenie dopasowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy m.in. przez poprawę jakości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz utworzenia i rozwijanie systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
	RPO WŁ	PI 10.4. Inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej
1.6. Rozwój, modernizacja i restrukturyzacja rolnictwa, wzrost efektywności produkcji rolnej	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 8): Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie - miasta
	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 8): Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich
	SRK 2020	II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego
	KPZK 2030	2.1.5. Wspomaganie restrukturyzacji obszarów wiejskich
	KSRR	1.2.3. Rozwijanie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich
	SRWŁ	3.2. Rozwój MŚP i sektora rolnego
2. Rozwój powiatu w oparciu o zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych w ramach obszarów funkcjonalnych	EUROPA 2020	Wzrost zrównoważony
	DSRK 2030	Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
	SRK 2020	II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
	RPO WŁ	Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
	RPO WŁ	Cel tematyczny 6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów
2.1. Rozwój Złoczewskiego Obszaru Funkcjonalnego	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 7): Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne
	KPZK 2030	2.2. Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału dla specjalizacji terytorialnej

	SRK 2020	III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach
	KPZK 2030	(2) Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów
	KPZK 2030	3.2.2. Poprawa dostępności wewnątrz obszarów funkcjonalnych z preferencją dla rozwoju transportu publicznego
	KPZK 2030	5.1.7. Ochrona złóż kopalin energetycznych
	KSRR	1.2.4. Efektywne wykorzystanie w procesach rozwojowych potencjału specjalizacji terytorialnej
	SRWŁ	9.1. Wzmacnianie systemu powiązań funkcjonalnych
2.2. Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, wzrost komfortu życia mieszkańców przez rozwój infrastruktury komunalnej	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 7): Zwiększenie poziomu ochrony środowiska
	KPZK 2030	4.4. Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego
	KPZK 2030	5.2.2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego
	KSRR	2.2.4. Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska
	SRWŁ	7.2. Wzmocnienie i rozwój systemów infrastruktury technicznej
2.3. Rozwój ekologicznej produkcji żywności	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 8): Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich
	KSRR	1.2.3. Rozwijanie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich
	SRWŁ	3.2. Rozwój MŚP i sektora rolnego
2.4. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, szczególnie pozyskiwanie energii z biomasy	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 7): Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki
	SRK 2020	II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii
	KPZK 2030	5.1.6. Zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych
	KSRR	1.3.5. Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne
	RPO WŁ	PI 4.1. Promowanie produkcji i dystrybucji odnawialnych źródeł energii

2.5. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej administrowanych przez samorząd powiatowy	SRK 2020	II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej
	RPO WŁ	PI 4.3. Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym
2.6. Rozwój branży turystycznej	KPZK 2030	2.1.5. Wspomaganie restrukturyzacji obszarów wiejskich
	KSRR	1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego
	SRWŁ	5.2. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji
2.7. Wykorzystanie rekreacyjne zbiorników wodnych przy zachowaniu ich funkcji retencyjnych	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 6): Wzrost poziomu aktywności fizycznej społeczeństwa poprzez poprawę warunków umożliwiających jej uprawianie na każdym etapie życia
	KSRR	1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego
	RPO WŁ	PI 6.2. Zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki wodnej, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego
3. Wzrost zatrudnienia i aktywizacja lokalnego rynku pracy	EUROPA 2020	Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu
	DSRK 2030	Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”
	SRK 2020	II.4.1. Zwiększenie aktywności zawodowej
	SRK 2020	III.1. Integracja społeczna
	SRWŁ	Cel strategiczny II: Aktywne społeczeństwo obywatelskie, z dobrym dostępem do usług publicznych, sprzyjające włączeniu społecznemu grup wykluczonych
	RPO WŁ	Cel tematyczny 8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników
3.1. Promowanie zatrudnienia poprzez rozwój przedsiębiorczości	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 4): Zwiększenie dostępności powszechnych programów kształtowania postaw przedsiębiorczych i wspierania przedsiębiorczości, opartej o postawy proinnowacyjne, kreatywne, umiejętność współpracy
	SRWŁ	2.2. Kształtowanie aktywnych postaw na rynku pracy
	RPO WŁ	PI 3.1. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz wspieranie tworzenia nowych firm
	RPO WŁ	PI 8.7. Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy

3.2. Zwiększenie dostępu do usług rynku pracy świadczonych na rzecz bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 6): Zmiana zasad funkcjonowania publicznych służb zatrudnienia w kierunku zwiększenia ich efektywności
	SRK 2020	III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
	RPO WŁ	PI 8.5. Zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników
3.3. Wzbogacenie oferty i podwyższenie jakości usług świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 6): Po określeniu „zawodów deficytowych”, przetestowanie różnych instrumentów pozyskiwania pracowników zagranicznych, których niedobór będzie odczuwalny w kolejnych latach
	SRK 2020	III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
	RPO WŁ	PI 8.5. Zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników
3.4. Aktywizacja osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy	SRK 2020	III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym
	RPO WŁ	PI 8.8. Równouprawnienie płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego
	RPO WŁ	PI 9.4. Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności
3.5. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 6): Stworzenie warunków dla wzrostu liczby osób niepełnosprawnych zatrudnionych na otwartym rynku pracy
	SRK 2020	III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym
	RPO WŁ	PI 9.4. Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności
3.6. Promowanie elastycznych miejsc zatrudnienia	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 6): Zapewnienie dalszego rozwoju elastycznych form zatrudnienia i umożliwienie przez to łączenia życia rodzinnego z karierą zawodową
3.7. Rozwój kapitału ludzkiego	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 3): Upowszechnianie uczenia się dorosłych, przede wszystkim w trybie pozaformalnym oraz w miejscu pracy oraz zapewnienie skutecznego mechanizmu łączącego finansowanie tej formy uczenia ze środków prywatnych i publicznych
	SRK 2020	II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego
	SRWŁ	2.1. Kształtowanie i rozwój kadr dla gospodarki innowacyjnej
	RPO WŁ	PI 10.4. Inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej

3.8. Promowanie wiedzy na temat ekonomii społecznej	RPO WŁ	PI 9.3. Wspieranie przedsiębiorczości społecznej
	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 6): Zapewnienie jak najlepszej adresowalności świadczeń i zasiłków i rozwój ekonomii społecznej (...), w tym: rozbudowa i zwiększenie instrumentów ekonomii społecznej w tym spółdzielni socjalnych
3.9. Rozwój współpracy z partnerami rynku pracy	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 3): Poprawa jakości i efektywności kształcenia i szkolenia zawodowego na wszystkich poziomach, połączona ze zwiększeniem jego atrakcyjności poprzez silniejsze powiązanie z rynkiem pracy
4. Rozwój systemu pomocy społecznej, wspieranie rodziny i włączenie społeczne osób zagrożonych marginalizacją	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 6): Zapewnienie realnego wsparcia rodzin wielodzietnych zabezpieczającego je przed ryzykiem wykluczenia społecznego
	SRK 2020	III.1. Integracja społeczna
	SRWŁ	5. Wysoki standard i dostęp do usług publicznych
	SRWŁ	6. Reintegracja społeczna grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym
	RPO WŁ	Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
4.1. Skuteczne przeciwdziałanie przemocy domowej	SRWŁ	5.2. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej
		Cel główny Krajowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie ⁵⁴ : Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce
4.2. Zorganizowanie efektywnego systemu pieczy zastępczej	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 6): Zapewnienie jak najlepszej adresowalności świadczeń i zasiłków i rozwój ekonomii społecznej (...), w tym: podejmowanie działań na rzecz rozwoju profilaktyki rodziny oraz pracy z rodziną w kryzysie, a także działań na rzecz rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej (...)
	SRWŁ	5.2. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej
4.3. Rozwój partnerstwa służb społecznych	SRWŁ	5.2. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej
4.4. Poprawa jakości życia osób starszych	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 6): Wprowadzenie nowych rozwiązań zapewniających powszechność opieki nad osobami niesamodzielnymi oraz poszerzenie oferty opieki instytucjonalnej, tak aby odpowiedzieć na wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa (...)

⁵⁴ Krajowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2014-2020, przyjęty Uchwałą Rady Ministrów nr 76 z dnia 29 kwietnia 2014 r., M.P. 2014 poz. 445.

	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 6): Stworzenie modelu aktywności intelektualnej, społecznej i zawodowej osób starszych opartego na wykorzystywaniu ich potencjałów i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu
	RPO WŁ	PI 8.10. Aktywne i zdrowe starzenie się
	RPO WŁ	PI 9.7. Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym
4.5. Wzrost kompetencji społecznych i zawodowych osób niepełnosprawnych	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 6): Stworzenie warunków dla wzrostu liczby osób niepełnosprawnych zatrudnionych na otwartym rynku pracy
	SRWŁ	6.2. Reintegracja zawodowa oraz przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniom społecznym
	RPO WŁ	PI 9.4. Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności
5. Integracja samorządów i mieszkańców Ziemi Sieradzkiej, dbanie o jej dziedzictwo kulturowe, wspieranie aktywności obywatelskiej mieszkańców	DSRK 2030	Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju
	SRWŁ	4. Wysoki poziom kapitału społecznego i silne społeczeństwo obywatelskie
5.1. Zachowanie, promocja i udostępnianie zasobów dziedzictwa kulturowego Ziemi Sieradzkiej	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 5): Zwiększanie ilości zasobów publicznych (m.in. zasobów edukacyjnych, zbiorów dziedzictwa) dostępnych w sieci, w celu zapewnienia podaży treści wysokiej jakości
	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 11): Zwiększenie obecności kultury w życiu codziennym ludzi poprzez stałe zwiększanie dostępności zasobów kultury i kształcenie nawyków kulturowych
	KSRR	1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego
	SRWŁ	4.2. Wzmacnianie tożsamości regionalnej
	RPO WŁ	PI 6.3. Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego
5.2. Modernizacja obiektów instytucji kultury i dziedzictwa Ziemi Sieradzkiej	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 11): Modernizacja infrastruktury oraz rozszerzenie ról społecznych instytucji kultury, w tym bibliotek i ośrodków kultury
	KSRR	2.2.5. Usługi kulturalne
	RPO WŁ	PI 6.5. Działania mające na celu poprawę stanu środowiska miejskiego, w tym rekultywacja terenów przemysłowych i redukcja zanieczyszczenia powietrza

5.3. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i wzrost roli organizacji pozarządowych	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 11): Przygotowanie i wprowadzenie programu edukacji obywatelskiej na wszystkich poziomach edukacji, w perspektywie uczenia się przez całe życie
	DSRK 2030	Kierunek interwencji (cel 11): Uproszczenie mechanizmów zrzeszania się ludzi poprzez ograniczenie procedur i obciążeń dla stowarzyszeń, fundacji i inicjatyw obywatelskich
	DSRK	Kierunek interwencji (cel 11): Promocja partycypacji społecznej i obywatelskiej (...)
	KSRR	1.3.1. Rozwój kapitału intelektualnego, w tym kapitału ludzkiego i społecznego
	SRWŁ	4.1. Rozwój społeczności lokalnych
5.4. Rozwój współpracy pomiędzy samorządami na różnych szczeblach	KSRR	3.3. Przebudowa i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego zarządzania
	KSRR	3.4. Wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej

Źródło: opracowanie własne.

12.1. STRATEGIA EUROPA 2020 - STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu to długookresowa strategia rozwoju Unii Europejskiej w obszarze społeczno-gospodarczym na lata 2010-2020. Dokument zastąpił realizowaną od 2000 r. Strategię Lizbońską. Celem strategii Europa 2020 jest współpraca państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu, wdrażania reform, które pozwolą na zmaganie się z problemem globalizacji współczesnego świata, starzenia się społeczeństwa oraz racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych.

Realizacja strategii wymaga skupienia się na trzech priorytetach:

- wzrost inteligentny, czyli rozwój opierający się na wiedzy i innowacjach,
- wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Strategia koncentruje się na pięciu dalekosiężnych celach w dziedzinie edukacji, zatrudnienia, innowacyjności, klimatu i energii oraz w zakresie walki z ubóstwem.

12.2. DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU - POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności – jest dokumentem, który określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju z uwzględnieniem zasady

zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat. Dokument został wydany 11 stycznia 2013 i opiera się na opublikowanym w 2009 roku Raporcie 2030 - Wyzwania Rozwojowe i jest uzupełniony o kwestie trwającego w Europie kryzysu finansowego i spowolnienia gospodarczego. Głównym celem dokumentu jest wytyczenie i charakterystyka działań skierowanych ku poprawie jakości życia Polaków i rozwoju Polski na tle Unii Europejskiej. Założeniem strategii jest przezwycięzenie kryzysu finansowego w możliwie najkrótszym czasie oraz wzrost gospodarczy kraju.

12.3. STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest główną strategią rozwojową kraju obejmującą średni horyzont czasowy. Została opublikowana we wrześniu 2012 roku. Stanowi aktualizację Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015. Celem głównym SRK jest „wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności”⁵⁵. Wyznacza najważniejsze zadania państwa, których realizacja przyczyni się do szybszego i bardziej zrównoważonego rozwoju kraju i poprawy jakości życia ludności poprzez wzmocnienie potencjałów gospodarczych, instytucjonalnych i społecznych. Główne działania obejmują trzy obszary: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjna gospodarka, spójność społeczna i gospodarcza.

12.4. KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju jest najważniejszym dokumentem strategicznym w kwestii zagospodarowania przestrzennego kraju. Został on stworzony w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania przestrzeni kraju. Dokument zawiera cele i kierunki działań służące takiemu planowaniu przestrzennemu, które pozwoli na wzrost społeczno-gospodarczy państwa. Cele określone w dokumencie to:

- Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
- Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
- Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
- Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
- Zwiększanie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa,
- Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

⁵⁵ Ministerstwo Rozwoju Regionalnej, Strategia Rozwoju Kraju 2020, Warszawa 2012.

12.5. KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE⁵⁶

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego jest dokumentem, który określa cele i sposoby działania instytucji publicznych, które mają wyraźne ukierunkowanie terytorialne. Cele dotyczą rozwoju regionów, miast i obszarów wiejskich. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego jest dokumentem integrującym w układzie terytorialnym pozostałe osiem strategii sektorowych (przedstawionych na schemacie na początku rozdziału). „Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w KSRR, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym”⁵⁷. Cel główny strategii rozbito na trzy cele szczegółowe odzwierciedlające triadę obszarów oddziaływania polityki rozwoju regionalnego – konkurencyjność, spójność, sprawność:

1. „Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych,
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.”⁵⁸

12.6. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO 2020⁵⁹

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 jest naczelnym dokumentem strategicznym regionu przyjętym przez Sejmik Wojewódzki w lutym 2013 roku. Realizacja Strategii zapewnić ma osiągnięcie spójności gospodarczej, społecznej i przestrzennej województwa łódzkiego. To trzy filary polityki horyzontalnej planowanej przez władze regionu na najbliższe lata. W celu wykorzystania specyfiki i atutów poszczególnych obszarów regionu politykę horyzontalną uzupełniono o politykę terytorialno-funkcjonalną realizowaną m.in. w ramach wytyczonych obszarów funkcjonalnych.

Jednym z nich jest zagłębie górniczo-energetyczne Bełchatów - Szczerców - Złoczew. Główne wyzwania związane z rozwojem tego obszaru funkcjonalnego to: powstanie silnego zaplecza naukowo-badawczego z zakresu energetyki i przemysłu wydobywczego, rozwój zielonych przemysłów i usług na rzecz wykorzystania OZE, dostosowanie do wymogów unijnej polityki klimatycznej (m.in. wdrażanie niskoemisyjnych technologii węglowych), proces rekultywacji terenów poeksploatacyjnych, zabezpieczenie obszarów w sąsiedztwie planowanej odkrywki Złoczew przed wpływem prognozowanego leja depresyjnego, poprawa dostępności transportowej wewnętrznej i zewnętrznej.

Północna część powiatu sieradzkiego (gminy Błaszki, Goszczanów, Warta i Wróblew) zostały określone w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 jako obszar rozwoju intensywnego rolnictwa. Strategia wskazuje na specjalizację tych obszarów w produkcji warzyw, ziemniaków, hodowli bydła i trzody chlewnej. Atutem jest istnienie grup producentów rolnych na tym obszarze. Dokument wskazuje również zagrożenia związane z deficytem wód powierzchniowych i groźbą

⁵⁶ Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, dokument przyjęty przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010 r.

⁵⁷ J. w., s. 5.

⁵⁸ J. w., s. 5.

⁵⁹ Zarząd Województwa Łódzkiego, Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, Łódź 2013.

stepowienia tych terenów. Główne wyzwania rozwojowe obszaru intensywnej produkcji rolnej to: rozwój szkolnictwa o profilu rolniczym, rozwój sieci współpracy między sferą B+R a producentami rolnymi, proces tworzenia grup producentów, powstanie rynków hurtowych produktów rolnych, rozwój rynków regionalnych i lokalnych promujących produkty regionalne i ekologiczną żywność, zwiększenie retencji oraz rozwój systemów melioracji użytków rolnych, proces scalania gruntów rolnych i leśnych, poprawa dostępności transportowej wewnętrznej i zewnętrznej.

Trzecim obszarem funkcjonalnym, którego część stanowią tereny powiatu sieradzkiego jest dolina rzeki Warty i Zbiornik Jeziorsko przeznaczone do zagospodarowania turystycznego. Wyzwania rozwojowe dla tych obszarów (w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 wskazuje się jeszcze doliny rzeczne Bzury i Pilicy) to: stworzenie spójnego wizerunku obszarów jako atrakcyjnych turystycznie, przygotowanie i realizacja zintegrowanych produktów turystycznych opartych na walorach kulturowych i przyrodniczych, rozwój turystyki aktywnej oraz bazy turystycznej, rekreacyjnej i sportowej, powstrzymanie degradacji i poprawa czystości wód Zalewu Sulejowskiego i Zbiornika Jeziorsko oraz terenów leśnych i inne.

12.7. REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO NA LATA 2014-2020⁶⁰

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014-2020, którego projekt przyjęty został w kwietniu 2014 roku uchwałą Zarządu Województwa Łódzkiego, jest narzędziem realizacji celów polityki rozwoju regionalnego wytyczonych w dokumentach strategicznych na szczeblu Unii Europejskiej, kraju i województwa. „Głównym celem interwencji w ramach RPO WŁ będzie zwiększanie konkurencyjności regionu oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców, m.in. poprzez wykorzystanie istniejących potencjałów i niwelowanie barier rozwojowych. Nacisk położony będzie przede wszystkim na wspieranie innowacyjności, technologii informacyjno-komunikacyjnych, przedsiębiorczości, gospodarki nisko-emisyjnej, infrastruktury ochrony środowiska, transportu, zatrudnienia i włączenia społecznego oraz edukacji”.⁶¹ W podobnym układzie, odpowiadającym wymienionym obszarom, wytyczono sześć osi priorytetowych Programu oraz dodatkową oś Pomoc techniczna:

- I. Innowacyjność i konkurencyjność;
- II. Transport;
- III. Gospodarka niskoemisyjna i ochrona środowiska;
- IV. Rewitalizacja i usługi dla społeczeństwa;
- V. Zatrudnienie i włączenie społeczne;
- VI. Kompetencje i adaptacyjność.

⁶⁰ Zarząd Województwa Łódzkiego, Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 - projekt, Łódź 2014.

⁶¹ Strona internetowa Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego, www.rpo.lodzkie.pl.

12.8. KONTRAKT TERYTORIALNY DLA WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO⁶²

Kontrakt Terytorialny jest instrumentem koordynacji działań administracji rządowej i samorządowej, w którym uzgadnia się najważniejsze cele i przedsięwzięcia rozwojowe. Kontrakt dla województwa łódzkiego podpisali 14 listopada 2014 roku Wiceminister Infrastruktury i Rozwoju Paweł Orłowski oraz Marszałek Województwa Łódzkiego Witold Stępień. Kontrakt został podpisany na lata 2014-2023, a kwota środków publicznych (europejskich i krajowych) na działania nim objęte może wynieść około 25,2 mld zł.

Artykuł 5 Kontraktu określa cele rozwojowe dla regionu:

- 1) Poprawa jakości badań oraz wzmocnienie współpracy sektora nauki i gospodarki;
- 2) Wzmocnienie i rozwój powiązań transportowych o znaczeniu strategicznym dla regionu;
- 3) Zapobieganie negatywnym skutkom powodzi i susz;
- 4) Lepsze wykorzystanie istniejącego potencjału kulturowego Województwa;
- 5) Zwiększenie poziomu zatrudnienia w Województwie;
- 6) Redukcja poziomu wykluczenia społecznego;
- 7) Podniesienie poziomu wykształcenia i kompetencji w regionie;
- 8) Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora ochrony zdrowia;
- 9) Rozwój miasta wojewódzkiego i obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie oraz miast regionalnych i subregionalnych;
- 10) Kompleksowa rewitalizacja obszarów o wysokim nasileniu niekorzystnych zjawisk społecznych i gospodarczych, w szczególności rewitalizacja na terenie Łodzi.

Dokument wytycza również kierunki działań oraz określa, która ze stron Kontraktu będzie za nie odpowiedzialna. Artykuł 6 zawiera natomiast listę priorytetowych przedsięwzięć rozwojowych dla regionu. Spośród nich warto wymienić planowane przez rząd prace na linii kolejowej nr 14 na odcinku Zduńska Wola – Ostrów Wielkopolski.

⁶² Kontrakt Terytorialny dla Województwa Łódzkiego, 14 listopada 2014.

BIBLIOGRAFIA

DOKUMENTY STRATEGICZNE, ANALIZY, RAPORTY I INNE PUBLIKACJE

- Biuletyn Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Sieradzu
- Buchalska M., Bełchatów spogląda na węgiel w Łęczewie, w: Dziennik Łódzki, 23.12.2008
- Komenda Powiatowa Policji w Sieradzu, Analiza stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego powiatu sieradzkiego za 2013 rok, Sieradz 2014
- Komisja Europejska, Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Bruksela 2010
- Kontrakt Terytorialny dla Województwa Łódzkiego, 14 listopada 2014
- Krajowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2014-2020, przyjęty Uchwałą Rady Ministrów nr 76 z dnia 29 kwietnia 2014 r., M. P. 2014 poz. 445
- Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi, Plan operacyjny ochrony przed powodzią województwa łódzkiego, Łódź 2010
- Metamorphosis Brand Communications, Strategia promocji miasta Sieradza na lata 2008-2013, Wrocław 2008
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Warszawa 2010
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej, Warszawa 2012
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Strategia Rozwoju Kraju 2020, Warszawa 2012
- Nalepa K. i in., Poradnik małej energetyki wiatrowej, Olsztyn 2011
- Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2013 r., Warszawa 2014
- Plan Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Aktywna Dolina Rzeki Warty, 2014
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu, Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie sieradzkim na lata 2011-2020, Sieradz 2011
- Powiatowy Urząd Pracy w Sieradzu, Powiatowy Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2014-2020, Sieradz 2013
- Prognoza oddziaływania na środowisko projektu „Programu ochrony środowiska dla powiatu sieradzkiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019”, Kielce 2012
- Protokół z posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Zielonej Gospodarki, Warszawa 3.04.2013 r., wystąpienie Adama Rogowskiego, radcy Ministerstwa Gospodarki pt. Fundusze unijne dla odnawialnych źródeł energii w nowej perspektywie finansowej
- Starostwo Powiatowe w Sieradzu, Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Powiatu Sieradzkiego w roku szkolnym ... - raporty za lata 2008-2013, Sieradz 2009-2013
- Starostwo Powiatowe w Sieradzu, Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie sieradzkim na lata 2014-2020, Sieradz 2014
- Strategia Rozwoju Łęczewskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020, 2014
- Wiśniewski G. (red) i in., Określenie potencjału energetycznego regionów Polski w zakresie odnawialnych źródeł energii - wnioski dla Regionalnych Programów Operacyjnych na okres programowania 2014-2020, Instytut Energii Odnawialnej, Warszawa 2011

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Komunikat o stanie jakości wód powierzchniowych województwa łódzkiego badanych w latach 2010-2012, Łódź 2013
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2013 roku, Łódź 2014
- Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Aneks Wojewódzkiego Programu Małej Retencji dla województwa łódzkiego, Łódź 2010
- Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Wojewódzki Program Małej Retencji dla województwa łódzkiego, Warszawa 2005
- Zarząd Powiatu Sieradzkiego, Program ochrony środowiska dla powiatu sieradzkiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019, Kielce 2011
- Zarząd Powiatu Sieradzkiego, Sprawozdania z wykonania budżetu powiatu sieradzkiego za lata 2009-2013, Sieradz 2010-2014
- Zarząd Województwa Łódzkiego, Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 - projekt, Łódź 2014
- Zarząd Województwa Łódzkiego, Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, Łódź 2013

STRONY INTERNETOWE

- I Liceum Ogólnokształcące im. Kazimierza Jagiellończyka w Sieradzu, www.lojagiellonczyk.pl
- II Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Sieradzu, www.zeromski.edu.pl
- Abel Sp. j., www.abel.net.pl
- Biuletyn Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Sieradzu, www.spsieradz.finn.pl
- Biuro Wystaw Artystycznych w Sieradzu, www.bwasieradz.pl
- Bursa Samorządu Województwa Łódzkiego w Sieradzu, www.bursa.sieradz.pl
- Cementownia Warta SA, www.wartasa.com.pl
- Chemitex Sp. z o. o., www.chemitex.com.pl
- Cornette Underwear Sp. z o. o. Sp. k., www.cornette.pl
- Crystal Traktor Sp. z o. o., www.traktor.pl
- Dialekty i gwary polskie, Kompendium internetowe pod red. Haliny Karaś, www.dialektologia.uw.edu.pl
- Drog-Bruk A. P. Szczerek Sp. j., www.drogbruk.pl
- Dziennik Łódzki, www.dzienniklodzki.pl
- Feber Sp. z o. o., www.feber.com.pl
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, www.gddika.gov.pl
- Grupa Agros-Nova, www.agrosnova.pl
- Grupa Pietrucha, www.pietrucha.pl
- Grupa Tubądzin, www.tubadzin.pl
- Inwar SA, www.inwar.pl
- Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego, www.izbarolnicza.lodz.pl
- Juma Sp. z o. o., www.juma.pl
- Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej, www.straz.gov.pl
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży pożarnej w Sieradzu, www.strazsieradz.nasze.pl
- Lokalna Grupa Działania „Szlakiem Sieradzkiej eSki”, www.e-ska.pl
- Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna, www.sse.lodz.pl

- Mapy Google, www.maps.google.pl
- Medana Pharma SA, www.medana.pl
- Ogólnopolski Samorządowy Serwis Energii Odnawialnej, www.eo.org.pl
- Okręgowe Muzeum w Sieradzu, www.muzeum-sieradz.com.pl
- Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia w Sieradzu, www.psmsieradz.pl
- Partner Tech Sieradz Sp. z o. o., www.partnertech.com
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, www.szlaki.pttk.pl
- Portal Sieradza i regionu, www.sieradz.com.pl
- Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Władysława Broniewskiego w Sieradzu, www.pbp.sieradz.pl
- Przedsiębiorstwo Drobiarskie Grzegorz Wyrębski, www.wyrebski.com.pl
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego, www.rpo.lodzkie.pl
- Serwis Informacyjny Regionu Sieradzkiego, www.gazetaregionu.pl
- SIDROG Sp. z o. o., www.sidrog.pl
- Sieradzkie Centrum Kształcenia Ustawicznego Województwa Łódzkiego w Sieradzu, www.szp.edu.pl
- Sommer Polska Sp. z o. o., www.sommer.pl
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Sieradzu, www.sosw-sieradz.webd.pl
- Stacja Przetadunku Odpadów w Sieradzu, www.orlistaw.pl
- Szpital Wojewódzki im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sieradzu, www.spozsieradz.pl oraz BIP: www.bip.szpitalsieradz.regiony.pl
- Terplast Sp. z o. o., www.terplast.com.pl
- Urząd Miasta Sieradza, www.umsieradz.pl
- Urząd Miejski w Złoczewie, www.zloczew.pl
- Wellbet s. c., www.wellbet.pl
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, www.wios.lodz.pl
- Xella Sp. z o. o., www.ytong-silka.pl
- Zespół Szkół Katolickich w Sieradzu, www.zksieradz.com
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Włodzimierza Puchalskiego w Męckiej Woli, www.meckawola.edu.pl
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Sieradzu, www.zspnr1.nasze.pl
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Marii Dąbrowskiej w Sieradzu, www.zamkowa15.edu.pl
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Błaszczkach, www.loblaszki.neostrada.pl
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Warcie, www.liceumwarta.home.pl
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Złoczewie, www.zspzloczew.weebly.com
- Zespół Szkół Specjalnych w Warcie, www.zsswarta.pl
- Złotex Sp. j., www.zlotex.pl